

320.07
๒๒๙๔๗
๙.๓

การสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าตะลุง เพื่อการ
ถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

ปริญญานิพนธ์

ของ

ไมตรี สัมภรา

12 ก.ค. 2525
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต

พฤศจิกายน 2525

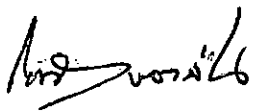
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

152102

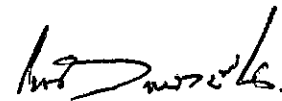
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปรินญาณพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

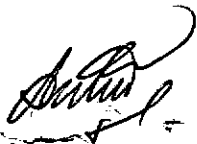
คณะกรรมการสอบ

ประธาน

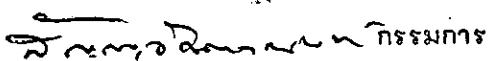
ประธาน

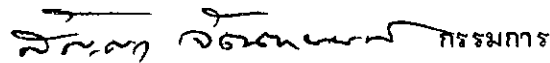
กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีโดยความกรุณาอนุเคราะห์หลาย ๆ ด้าน จากหน่วยงานและบุคลากรหลายฝ่ายด้วยกัน ผู้วิจัยจึงมีความรู้สึกซาบซึ้งในความมีน้ำใจเสียสละเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ได้แก่ อาจารย์ ดร.โยติ เพชรชื่น ประธานกรรมการ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างดียิ่งในการเสนอเนื้อหาและรูปแบบของการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ อาจารย์ ดร.วีระ บำรุงรักษ์ กรรมการ เป็นผู้ที่ได้ให้แนวทางการทำปริญญานิพนธ์ และให้ความสะดวกเกี่ยวกับเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนได้ให้คำปรึกษาแนะนำมาโดยตลอด อาจารย์ ดร.สัญญา จัตตานนท์ กรรมการ เป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะอันมีค่าอย่างยิ่งต่อการทำปริญญานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น

คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงละเอียดปริญญานิพนธ์ ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงรูปแบบการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้รัดกุมยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สถาบันวิทยุกระจายเสียงกองทัพอากาศที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช และสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้ให้ความร่วมมือในการรวบรวมรายชื่อนายหนังตะลุงเป็นอย่างดี

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต วิทยาลัยครูภูเก็ต ได้ให้ความร่วมมือและเป็นผู้ประกอบการจัดโครงการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ทำให้การทดลองการใช้รูปแบบฝึกอบรมดำเนินไปได้ด้วยดี

พลโทหาญ สีนานนท์ แม่ทัพกองทัพอากาศที่ 4 คุณพันสี ตันติวิท ประธานสภาจังหวัดภูเก็ต ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์การดำเนินโครงการฝึกอบรมเป็นอย่างดี

ดร.เกียรติศักดิ์ อิชยานนท์ กองวิจัยและวางแผน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กรุณาเสียสละเวลาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย

ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านและทุกหน่วยงานที่กล่าวนามมาแล้วอีกครั้งหนึ่ง

ไมตรี สันตรา

พฤศจิกายน 2525

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	แนวความคิดภูมิหลังของปัญหา เิงวิจัย	1
	ความสำคัญของการวิจัย	6
	ปัญหา เิงวิจัยและความมุ่งหมายของการวิจัย	9
	สมมติฐานการวิจัย	10
	ขอบเขตของการวิจัย	10
	คำจำกัดความศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	11
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	17
	บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนรู้ของประชาชน	17
	สื่อมวลชนกับการสร้างเสถียรภาพทางการเมือง	21
	บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ	24
	ประสิทธิภาพการใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา	29
	ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับการพัฒนาทางการเมือง	34
	เอกสารและเรื่องราวเกี่ยวกับหนังตะลุง	42
	ประวัติความเป็นมาของหนังตะลุง	42
	หนังตะลุงในประเทศไทย	45
	หนังตะลุง : สื่อมวลชนท้องถิ่นของภาคใต้	54
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังตะลุง	57
3	วิธีดำเนินการวิจัย	59
	รูปแบบของการวิจัย	60
	การวิเคราะห์เรื่องที่หนังตะลุงใช้ในการแสดง	61

การสัมภาษณ์นายหนังตะลุง	64
การกำหนดรูปแบบการฝึกอบรม	66
โครงการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ ประชาชน	67
การทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม	70
แนวทางการพิจารณาประเมินรูปแบบการฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบโครงการ แบบเหตุผลสัมพันธ์	76
4 ผลการวิจัย	80
การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น	80
การกำหนดรูปแบบการฝึกอบรม	81
การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร	81
การวิเคราะห์เรื่องที่หนังตะลุงใช้ในการแสดง	84
การสัมภาษณ์นายหนังตะลุง	87
รูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง แก่ประชาชน	91
ผลการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม	92
การทดสอบความแตกต่างก่อนการฝึกอบรม	92
การทดสอบความแตกต่างภายหลังการฝึกอบรม	93
การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	94
การวิเคราะห์การแสดงของหนังตะลุงภายหลังการฝึกอบรม	96
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	98
บทย่อ	98
สรุปผลการวิจัย	100

บทที่

หน้า

การอภิปรายผลการวิจัย	103
ข้อเสนอแนะ	108
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	123

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างตามระดับอายุ การศึกษา และระยะเวลา การแสดง	124
2 การวิเคราะห์เรื่องที่หนึ่งตะลุงใช้ในการแสดง	125
3 การสัมภาษณ์นายหนึ่งตะลุงเพื่อทราบเนื้อหาวิชาและความสามารถในการเป็น วิทยากร	126
4 การสัมภาษณ์นายหนึ่งตะลุงเพื่อทราบข้อเสนอนะในการใช้กิจกรรมในแต่ละ เนื้อหาวิชาของการฝึกอบรม	127
5 ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของ นายหนึ่งตะลุง ซึ่งจำแนกตามระยะเวลาการแสดง ก่อนการฝึกอบรม ..	129
6 ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของ นายหนึ่งตะลุง ซึ่งจำแนกตามระยะเวลาการแสดง ภายหลังการฝึกอบรม	130
7 ศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนึ่งตะลุง ซึ่งจำแนกตามกลุ่มอายุ ก่อนการฝึกอบรม	131
8 เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนึ่งตะลุง ซึ่งจำแนกตามกลุ่มอายุ ก่อนการฝึกอบรม	132
9 ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของ นายหนึ่งตะลุง ซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษา ก่อนการฝึกอบรม	133
10 ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของ นายหนึ่งตะลุง ซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษา ภายหลังการฝึกอบรม ...	134
11 ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของ นายหนึ่งตะลุงก่อนและภายหลังการฝึกอบรม	135

12	สรุปผลการประเมินรายวิชาอุดมการและหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย	137
13	สรุปผลการประเมินรายวิชาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคม ประชาธิปไตย	138
14	สรุปผลการประเมินรายวิชาบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ	139
15	สรุปผลการประเมินรายวิชาสื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง	140
16	สรุปผลการประเมินรายวิชาเทคนิคการดำเนินงานวิจัย	141
17	สรุปผลการประเมินรายวิชาเทคนิคการแพร่กระจายความรู้ทางการเมืองในการ แสดงหนังตะลุง	142
18	สรุปผลการประเมินรายวิชาเทคนิคการพากย์ เสรจ และ การขับกลอน	143
19	คะแนนทดสอบศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง แก่ประชาชนของนายหนังตะลุง ก่อนและหลังการฝึกอบรม	144

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	รูปแบบการวิจัย	60
2	รูปแบบการฝึกอบรมวิทยากรเพื่อการพัฒนาความรู้ทางการเมือง แก่ประชาชน	91

บทนำ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อการสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าระดับสูง เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งสามารถจะนำไปเผยแพร่เพื่อการนำไปใช้ต่อไปในอนาคต เป็นลักษณะการวิจัยเพื่อการพัฒนา (research and development) โดยจะได้ศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด ผลจากการวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยจะได้เข้ามาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการฝึกอบรม และหลังจากที่ได้รูปแบบการฝึกอบรมที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยจะได้มีการทดลองใช้รูปแบบฝึกอบรมโดยการจัดให้มีโครงการฝึกอบรมนายหน้าระดับสูงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ทั้งนี้เพื่อจะได้ประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรมนั้นจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

แนวความคิดภูมิหลังของปัญหาเชิงวิจัย

ปัญหาทางการเมืองเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่กระทบกระเทือนต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ความพยายามในการพัฒนาประเทศจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด บ่มต้องอาศัยความสำเร็จของการพัฒนาทางการเมืองประการหนึ่งด้วย เกี่ยวกับเรื่องนี้ ลูจิต บุญบงการ (ลูจิต บุญบงการ 2522 : 41 - 50) กล่าวว่า ระบบการเมืองสมัยใหม่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปใดรูปหนึ่ง และการที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็จะทำให้ระดับการพัฒนาประเทศสูงขึ้นด้วย ซึ่ง กิมพันธุ์ นาคะตะ (กิมพันธุ์ นาคะตะ 2516 : 79 - 90) ก็สนับสนุนว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความเจริญของวัฒนธรรมทางการเมืองจะส่งผลต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ

สำหรับวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยนั้น ถ้าจะพิจารณาตามลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ซึ่ง อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba. 1965 : 17 - 20) ได้แบ่งไว้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนมีสามประเภท คือ วัฒนธรรม

ทางการเมืองแบบคัมแบค วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไฟฟ้า และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเข้ามีส่วนร่วม อันเป็นลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนที่ผสมผสานกันอยู่ในแต่ละประเทศ ก็จะได้เห็นว่าประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ยังมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบแรก และแบบที่สองเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ประชาชนยังไม่ค่อยรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมือง ไม่ค่อยสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น / ทั้งนี้ย่อมเป็นผลสืบเนื่องมาจากสถาบันต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการให้ความรู้ทางการเมืองของเรา ยังไม่ได้อบรมกล่อมเกลาคิดใจของประชาชนให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การพัฒนาทางการเมืองของประเทศจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และก็ส่งผลถึงการพัฒนาในด้านอื่น ๆ อีกด้วย อีสตัน และ เฮสส์ (Easton and Hess. 1965 : 229 - 246) ได้วิจัยพบว่า การมีวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน สถานที่ทำงาน และสื่อมวลชน ได้ทำหน้าที่อบรมกล่อมเกล้าให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบซึ่งเป็นที่ต้องการของประเทศ อันจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสูงขึ้น ซึ่ง แซมูเอล และ จอร์จ (Samuel and Jorge. 1975 : 33) ก็ได้ให้คำยืนยันว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น ขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาทางการเมืองในประเทศนี้ก็คือ การพัฒนาบทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมให้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

* บทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนนั้น ถ้าจะพิจารณาในแง่ของสังคมวิทยาการศึกษาก็คือ กระบวนการให้การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ (formal education and informal education) อันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาคนในด้านต่าง ๆ ไพรตัน . เดชะรินทร์ (ไพรัตน์ เดชะรินทร์ 2524 : 67) กล่าวว่าไว้ว่า การให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาคนของประเทศไทย อันจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของสถาบันต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกัน ย่อมจะก่อให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อการบรรลุความสำเร็จในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศได้เป็นอย่างดี

สถาบันสื่อมวลชนของประเทศ เป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อการให้การศึกษาในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งโดยสภาพความเป็นจริงแล้ว เนลเลอร์ (Kneller. 1965 : 11) ได้กล่าวว่า ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอยู่ตลอดชีวิต จากสถาบันการศึกษาโดยตรง จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม และรวมถึงจากสื่อมวลชนทั้งหลาย อย่างไรก็ตามก็มีผู้ให้ความเห็นที่น่าสนใจในเรื่องนี้ คือ ม.ร.ว.อดิรุฒน์ (อดิรุฒน์ 2522 : 171) ได้กล่าวว่า สาธารณชนต่าง ๆ ที่เป็นการให้การศึกษาของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมนั้น อาจจะขัดแย้งหรือส่งเสริมกันก็ได้ นับว่าเป็นข้อที่ควรพิจารณาประการหนึ่งว่า ความขัดแย้งกันทางการเมืองในสังคมไทยเราขณะนี้ อาจจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมได้ถ่ายทอดความรู้ความคิดที่ขัดแย้งกันให้แก่ประชาชนก็เป็นได้ ดังนั้น การถ่ายทอดความรู้ความคิดทางการเมืองของสื่อมวลชนจึงเป็นเรื่องที่น่าจะได้ศึกษาวิจัยให้กระจ่างชัด ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการที่จะพัฒนาสื่อมวลชนให้มีบทบาทต่อการให้ความรู้ความคิดทางการเมืองแก่ประชาชนในโอกาสต่อไป

แนวความคิดในการที่จะนำเอาสื่อมวลชนมาใช้เพื่อให้บริการทางด้านความรู้ความคิดหรือให้การศึกษาในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนนั้น ได้มีการประชุมเห็นชอบกันในระดับประเทศ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2523 : 1) ได้สรุปผลจากการประชุมผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสื่อมวลชนท้องถิ่นของกลุ่มอาเซียน (Meeting of Experts on ASEAN Cultural Traditional Media) ซึ่งจัดขึ้น ณ ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อ 1 - 3 กันยายน 2523 โดยที่ประชุมมีความเห็นตรงกันว่า ในการพิจารณาใช้สื่อมวลชนเพื่อให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนนั้น สื่อมวลชนท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในแต่ละประเทศเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญและเหมาะสมอย่างยิ่งในการพัฒนาคนอันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสังคม สันนิบาตอย่างนี้จะต้องมีการศึกษาค้นคว้าและหาแนวทางในการพัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการนี้ตามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของสื่อมวลชนท้องถิ่นแต่ละชนิด จากผลการศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ของการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อให้

ความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนของ ไดเอซไนด์ (Diezeide. 1962 : 49) พบว่า สื่อมวลชนท้องถิ่นทุกชนิดสามารถที่จะติดต่อกับประชาชนในท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก ๆ ได้ และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างมากอีกทั้งยังมีคุณลักษณะพิเศษที่จะบริการได้ครอบคลุมภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ อันจะเห็นได้จากการที่แต่ละท้องถิ่นของแต่ละประเทศมีสื่อมวลชนท้องถิ่นที่เป็นที่นิยมชมชอบของประชาชนอยู่หลายชนิด และแต่ละชนิดก็มีศักยภาพที่จะนำมาใช้เพื่อการให้ความรู้แก่ประชาชนได้ตามความต้องการของรัฐ

ความต้องการอย่างหนึ่งซึ่งมีความจำเป็นและรีบด่วนของประเทศไทยเราในขณะนี้ก็คือ การให้ความรู้ความคิดทางการเมืองที่ถูกต้องแก่ประชาชนและให้สอดคล้องกับระบบการปกครองของประเทศ แต่ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนทั้งหลายเพื่องานสำคัญเช่นนี้ก็ยังมิใช่อีกมาก ซึ่ง บุญเลิศ อุลติลก (บุญเลิศ อุลติลก 2521 : 30) กล่าวว่า การที่ระบบการเมืองของไทยไม่พัฒนาเท่าที่ควรก็มีส่วนสืบเนื่องมาจากสื่อมวลชนทั้งของรัฐและเอกชนเข้าใจการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองผิดพลาด กล่าวคือ การใช้สื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ทางการเมืองยังยึดมั่นอยู่กับข้อสันนิษฐานที่ว่า สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการชักจูง (persuasive tools) เพื่อโน้มน้าวเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้ได้ในช่วงเวลาอันสั้น ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้ควรจะได้มีการพิจารณาการปฏิรูปในระยะยาว

ถ้าจะวิเคราะห์พฤติกรรมของสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ความคิดทางการเมืองแก่ประชาชนก็จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) อย่างหนึ่งในสังคม พฤติกรรมดังกล่าวนี้ของสื่อมวลชนได้รับการยืนยันโดยการศึกษาวิจัยของ โดโนฮู ทิเชนอร์ และ โอลีน (Donohue, Tichenor and Olien. 1972 : 41 - 69) พบว่า พฤติกรรมของสื่อมวลชนจะแสดงออกมาในรูปของการเรียบเรียงข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสนอให้ประชาชนทราบ ซึ่งถ้าพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับความรู้ ความคิดทางการเมืองก็เรียกได้ว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งของการกำหนดวาระทางการเมือง (agenda setting) และการเรียนรู้ทางการเมือง (political socialization) ซึ่งทั้งสองประการนี้นับเป็นการปูพื้นฐานที่มั่นคงถาวรในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงหนังตะลุงซึ่งเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญและได้รับความนิยมนอกขอบเขตจากประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทยแล้ว การแสดงแต่ละครั้งแต่ละเรื่องของหนังตะลุงก็หนีไม่พ้นการกระทำหน้าที่สองประการดังกล่าวข้างต้น เพราะการเรียบเรียงเรื่องที่หนังตะลุงใช้ในการแสดงนั้นก็ต้องนำเอาเนื้อหาสาระ ข่าวดังหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมาผสมผสานสอดแทรกไปกับเนื้อเรื่องเพื่อการถ่ายทอดความรู้สึกคิดทางการเมืองไปสู่ประชาชนผู้ชม และหนังตะลุงบางคณะก็ได้เน้นเรื่องราวทางการเมืองเป็นพิเศษจนได้รับสมญานามว่า "หนังตะลุงการเมือง" ที่มี และนอกจากนี้ วิชาญ สีสวรรณ (วิชาญ สีสวรรณ 2521 : 179) ก็ได้ยืนยันถึงอิทธิพลของหนังตะลุงที่มีต่อประชาชนว่า หนังตะลุงมีอิทธิพลผูกพันกับชีวิตและชนบทร่วมของประชาชนอยู่มาก นอกจากหนังตะลุงจะให้ความบันเทิงในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดหนึ่งแล้ว บทบาท บทเจรจาของหนังตะลุงก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม ทัศนคติของประชาชนที่แฝงอยู่ในเรื่องที่หนังตะลุงใช้แสดงอยู่เป็นอันมาก

สุริวงค์ พงศ์ไพฑูรย์ (สุริวงค์ พงศ์ไพฑูรย์ 2522 : 137) ก็ได้กล่าวถึงบทบาทของหนังตะลุงไว้อย่างชัดเจนว่า นอกจากหนังตะลุงจะเป็นการละเล่นพื้นเมืองที่ถือว่าเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นที่สำคัญอย่างหนึ่งในภาคใต้แล้ว หนังตะลุงยังมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในท้องถิ่นได้ หากรัฐบาลจะนำหนังตะลุงมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้มากกว่านี้ก็ย่อมกระทำได้ง่ายและได้ผลแน่นอน เพราะหนังตะลุงใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ประชาชนผู้ชมถือว่าที่คณะต่าง ๆ ที่หนังตะลุงแสดงออกมานั้นเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ จึงเกิดความศรัทธาเชื่อถือ หากรัฐบาลจะนำหนังตะลุงมาใช้ให้มีบทบาทเพื่อการศึกษา โดยการให้ความรู้ความคิดที่เอื้ออำนวยแก่การพัฒนาประเทศแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่รัฐบาล เช่น ให้ช่วยสร้างความเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย การอบรมให้ผู้ชมมีคุณธรรม มีความดีในตัว และมีการแสดงออกที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงปัญหาความต้องการและความจำเป็นรับด่วนของประเทศไทยเราในขณะนี้ ก็จะได้เห็นได้ว่าเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งระดมทรัพยากรต่าง ๆ ของประเทศเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อสภาพปัญหาความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้โดยการให้การสนับสนุนแก่สถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและของเอกชนให้ร่วมมือร่วมใจกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบริการการศึกษาแก่ประชาชนให้ครอบคลุมกว้างขวางอย่างทั่วถึง ซึ่งในปัจจุบันนี้มีสัดส่วนอยู่หลายหน่วยงานหลายสถาบันและหลายลักษณะ แต่เนื่องจากสภาพปัญหาต่าง ๆ และความต้องการจำเป็นของประเทศมีอยู่มากมายหลายประการ เช่น ความต้องการของประเทศในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแต่ละภูมิภาคของประเทศ ความต้องการของประชาชน ชีตจำกัดของรัฐบาลในเรื่องงบประมาณและบุคลากร และความกว้างขวางของความรู้และความคิดที่ประชาชนควรจะได้รับ เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวนี้ย่อมเกินขีดความสามารถของรัฐที่จะทำหน้าที่บริการได้กว้างขวางครอบคลุมทั่วถึงและทันเวลา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นภาระหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของรัฐในการที่จะเร่งระดมกำลังความสามารถในการพิจารณาหาหนทางแก้ปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะถ้าไม่เช่นนั้นแล้วการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ก็ยากแก่การจะบรรลุความสำเร็จได้ ทั้งนี้โดยการหามาตรการเพื่อเร่งระดมสรรพกำลังในการจัดบริการการศึกษาในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนตามความต้องการและความจำเป็น มาตรการอย่างหนึ่งที่สามารถจะนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปก็คือ การใช้สื่อมวลชน

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อพิจารณาในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับการศึกษาตลอดชีวิตก็จะพบว่าสื่อมวลชนมีบทบาทที่จะให้ความรู้ความคิดแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความคิดทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่ง บรูซ (Bruce. 1971 : 719 - 743) ได้ชี้ให้เห็นว่าสื่อมวลชนมีบทบาทในการพัฒนาประเทศภายใต้ขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงสังคมในด้านต่าง ๆ คือ การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งในขณะนี้ประเทศเรากำลัง

พยายามอย่างยิ่งในการพัฒนาทางการเมืองโดยการอาศัยบทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม
สถาบันหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและถูกนำมาใช้เพื่อการนี้ก็คือ สื่อมวลชน ซึ่ง เกียรติชัย
พงษ์พาณิชย์ (เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ 2523 : 17 - 27) กล่าวว่า สื่อมวลชนจะต้องนำ
ในการสร้างบรรยากาศของการพัฒนา โดยที่สื่อมวลชนจะต้องกระตุ้นและเร่งเร้าให้ประชาชน
เกิดความตื่นตัวและความกระตือรือร้นต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ
ของประเทศ

คณะศึกษาคำสั่ง มหาวิทยาลัยศิลปากร (คณะศึกษาคำสั่ง 2522 : 38 - 39)
ได้สรุปผลการสัมมนาเพื่อการใช้สื่อมวลชนในการให้การศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนว่า
กิจกรรมต่าง ๆ ของการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
นั้น กิจกรรมดังกล่าวได้อาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ คือ ความรู้ ความคิด ฝีมือ ทักษะ และ
คุณธรรม ทั้งนี้ โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของสื่อมวลชนว่าสามารถจะมีบทบาทที่สำคัญในการจัด
กิจกรรมของการศึกษานอกโรงเรียน โดยนัยสำคัญดังกล่าวนี้ สื่อมวลชนท้องถิ่นในภาคใต้ของ
ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ย่อมจะต้องมีบทบาทในการให้ความรู้ความคิดเพื่อการพัฒนาคุณภาพ
ของประชาชนในภาคใต้ในด้านต่าง ๆ แต่ทั้งนี้สื่อมวลชนดังกล่าวจะต้องทำหน้าที่เสียใหม่
ซึ่ง บุญเลิศ คู่ดิลก (บุญเลิศ คู่ดิลก 2521 : 31) กล่าวว่า ในการพัฒนาทาง
การเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น สื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาลหรือของเอกชน ควร
มุ่งเน้นเนื้อหาข่าวสาร (information) ที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้ประชาชนได้ใช้เป็น
ข้อมูลในการตัดสินใจ พัฒนาความคิด และอุดมการณ์ทางการเมือง (political cognition)
ที่ถูกต้อง

ดังนั้น แนวทางที่สามารถจะกระทำได้ก็คือ การพยายามเร่งระดมใช้สื่อมวลชนที่มี
อยู่แล้วในแต่ละท้องถิ่นให้มีบทบาทต่อการให้ความรู้ความคิดทางการเมืองให้มากที่สุด การ
กระทำดังกล่าวนี้ก็ไม่จำเป็นต้องลงทุนให้สิ้นเปลืองมากมายแต่อย่างใด เพียงแต่ต้องศึกษาวิธี
ให้ได้ผลแน่ชัดว่าสื่อมวลชนชนิดใดมีความเหมาะสมและมีความพร้อมที่จะทำหน้าที่เพื่อการนี้ได้
มากน้อยเพียงใด และมีแนวทางหรือวิธีการใดบ้างหรือไม่ในการที่จะพัฒนาศักยภาพของสื่อมวลชน
เพื่อการทำหน้าที่นี้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากไม่เร่งรับหาทางเพื่อใช้

ประโยชน์จากสื่อมวลชนแล้ว อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีอยู่แล้วอาจจะเป็นไปในทิศทางที่ไม่พึงประสงค์ก็เป็นได้ และถ้าสภาพเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อใด ก็นับเป็นเรื่องยากยิ่งที่จะคิดแก้ไขในโอกาสต่อไป

ในส่วนที่เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดหนึ่งของภาคใต้นั้น ประพนธ์ เรืองณรงค์ (ประพนธ์ เรืองณรงค์ 2519 : 52) ได้ชี้ให้เห็นถึงความเหมาะสมของหนังสือพิมพ์ว่า ประชาชนในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากหนังสือพิมพ์เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะหนังสือพิมพ์มีบทบาทต่อความรู้ ความคิด ทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชน แม้แต่ในท้องถิ่นซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไม่กล้าเข้าไปพบปะประชาชน หนังสือพิมพ์ก็ยังเข้าไปได้ และยังคงครองความเป็นหนึ่ง คือ การเข้าถึงจิตใจของชาวชนบทในภาคใต้ได้อย่างยอดเยี่ยม ขณะเดียวกันก็ยังมีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ในลักษณะที่น่าเป็นห่วง ซึ่ง บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ (บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ 2522 : 7) ได้ให้ความเห็นว่า ในบางครั้งหนังสือพิมพ์บางฉบับก็ให้ความรู้ในทางที่ไม่ควรแก่ประชาชน มีการชักจูงประชาชนไปในทางที่ไม่ให้ความร่วมมือกับรัฐบาลอันจะเป็นผลก่อให้เกิดการแตกแยกขึ้นได้ ในประเด็นนี้พบว่า เป็นปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการให้ความรู้ความคิดทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ ซึ่งอาจจะเป็นผลเนื่องมาจากความรู้ความเข้าใจที่ผิดพลาดหรือไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และ/หรืออาจจะเป็นการเจตนาที่เป็นได้ ซึ่งในขณะนี้เรายังคงหาคำตอบที่แน่ชัดหรือข้อยุติในเรื่องนี้ไม่ได้ จนกว่าจะได้ศึกษาริ้วยในเรื่องนี้ให้ชัดเจนลงไป เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ทำให้ความกระจ่างแจ้งในเรื่องนี้ได้มากขึ้น อันเป็นการช่วยคลี่คลายปัญหาทางวิชาการเกี่ยวกับสื่อมวลชนท้องถิ่นประเภทนี้ได้ทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์กับการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นและสอดคล้องกับปัญหาในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศเราในขณะนี้ เพราะการวิจัยนี้จะได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางในการพัฒนาหนังสือพิมพ์เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในโอกาสต่อไป โดยการสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังสือพิมพ์เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งนับได้ว่าการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่าง

แท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความคาดหวังว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะสามารถให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ได้หลายประการ กล่าวคือ

1. เป็นผลให้ได้มาซึ่งรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน
2. เป็นผลให้เกิดการทดลองการใช้รูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยจะมีนายหน้าทะเลง จำนวน 30 คน เข้ารับการฝึกอบรมตามรูปแบบที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะดำเนินการภายใต้ "โครงการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน"
3. เป็นผลให้มีการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้ก็จะได้เผยแพร่และนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ปัญหาเชิงวิจัยและความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ปัญหาเชิงวิจัย การวิจัยนี้มุ่งแสวงหารูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยจะมีการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรม มีการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม และการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการฝึกอบรมให้มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ อันจะส่งผลให้การฝึกอบรมนายหน้าทะเลง เพื่อการนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดปัญหาเชิงวิจัยไว้หนึ่งประการ เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย เป้าหมายสุดท้ายของการวิจัยนี้ก็คือ การเสนอรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน อันจะเป็นหนทางในการพัฒนาศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหน้าทะเลง เพื่อที่จะให้นายหน้าทะเลงได้มีบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองในระดับประชาชนต่อไปได้ โดยที่จะต้องไม่ให้รูปแบบการฝึกอบรมนี้เป็นผลกระทบกระเทือนต่อธรรมเนียมนิยมใน

การแสดงของหนังตะลุงแต่อย่างใด ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการแสดงของนายหนังตะลุง หรือเป็นอุปสรรคต่อการตอบสนองความต้องการและความสนใจของประชาชน ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้สองประการ คือ

2.1 เพื่อการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น

2.2 เพื่อจะได้ปรับปรุงรูปแบบการฝึกอบรมก่อนที่จะเสนอเพื่อนำไปใช้ในโอกาส

ต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานที่ต้องการจะทดสอบไว้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับนายหนังตะลุงที่เข้ารับการฝึกอบรมในประเด็นต่อไปนี้

1.1 นายหนังตะลุงที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนเพิ่มขึ้น

1.2 นายหนังตะลุงที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนเพิ่มขึ้น

2. ศักยภาพกับเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีความสัมพันธ์กัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาริวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้สองประการ คือ ประการแรก เป็นขอบเขตของแหล่งข้อมูลที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์เพื่อที่จะนำมาพิจารณาในการสร้างรูปแบบการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญสามประเด็น คือ ประเด็นแรก คือ การศึกษาวเคราะห์เอกล่ามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง คือ บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนรู้ของประชาชน สื่อมวลชนกับ

การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ ความสัมพันธ์
ระหว่างสื่อมวลชนกับการพัฒนาทางการเมือง และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหนังตะลุง
ประเด็นที่สอง คือ การวิเคราะห์เรื่องที่หนังตะลุงใช้ในการแสดงจากเทปบันทึกเสียง จำนวน
10 เรื่อง ซึ่งแบ่งตามประเภทเรื่องดังนี้ คือ เทพนิยาย 2 เรื่อง สนิตนิยาย 2 เรื่อง และ
นวนิยาย 6 เรื่อง จากเรื่องทั้งหมด 50 เรื่อง โดยวิธีการสุ่มมาตามสัดส่วนของเรื่องแต่ละ
ประเภท ซึ่งทั้งนี้ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่องในหัวข้อ คือ ประเภทของเรื่อง
ขั้นตอนที่ใช้ วิธีการที่ใช้ จำนวนฉากทั้งหมด จำนวนฉากที่มีสาระทางการเมือง และประเด็น
ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ส่วนประเด็นที่สาม คือ การสัมภาษณ์นายหนังตะลุง โดยผู้วิจัยได้
เลือกนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในการแสดงโดยใช้แบบสอบถามกับ
ประชาชน 100 คน เพื่อให้ระบุรายชื่อนายหนังตะลุงที่มีคุณลักษณะดังกล่าวมา 10 คน โดย
เรียงลำดับจากสูงที่สุดลงมา ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้กำหนดตัวนายหนังตะลุง 10 คน เพื่อต้องการ
ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรม วิธีการหรือกิจกรรมที่ควรจะใช้ในแต่ละหัวข้อ
วิชา พร้อมทั้งความสามารถในการเป็นวิทยากรของนายหนังตะลุง ส่วนในประการที่สอง คือ
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม คือ นายหนังตะลุง ซึ่งยังคงยึดอาชีพ
การแสดงหนังตะลุงอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจาก
รายชื่อนายหนังตะลุงในจังหวัดต่าง ๆ คือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช พัทลุง
สงขลา และสุราษฎร์ธานี โดยอาศัยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา และมณฑลทหารบกที่ 5 ค่าย
วชิราวุธ กองทัพภาคที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้รวบรวมรายชื่อนายหนังตะลุงไว้ได้
ทั้งหมด 179 คน

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจตรงกัน การวิจัยเรื่องนี้ในครั้งนี้ จึงได้ให้ความหมายของศัพท์เฉพาะ
บางคำและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. หนึ่งตะลุง หมายถึง มหรสพหรือการละเล่นพื้นเมืองซึ่งสืบทอดมาช้านานของชนชั้น
ชนิตหนึ่งที่ได้รับการนิยมนิยมมากในภาคใต้ของประเทศไทย เป็นการแสดงที่เกิดจากการอาศัย
รูปสลักหรือตัวหนังที่แกะสลักจากหนังโคหรือกระบือ และมีผู้เห็ดให้สอดเฒ่นไปตามบทพากย์
บทเจรจา บทขับกลอน และเสียงดนตรีประกอบ โดยให้เงาของรูปหนังไปปรากฏที่จอผ้าขาว
ซึ่งอาศัยแสงไฟที่ส่องผ่านตัวหนังหรือรูปหนังมาจากหลังโรง เป็นการผสมผสานกันของศิลปะ
หลายแขนง ซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว

2. นายหนังตะลุง หมายถึง ผู้ทำหน้าที่เห็ดรูปหนังหรือตัวหนัง และทำหน้าที่พากย์
เจรจา ขับกลอน ไปตามเนื้อเรื่องที่ไดกำหนดเอาไว้ อีกทั้งเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ความคิด
และข้อ่าวสารต่าง ๆ สอดแทรกผสมผสานไปกับเนื้อเรื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้และ
ความบันเทิง ซึ่งในแต่ละคณะของหนังตะลุงจะถือว่านายหนังตะลุงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด โดย
จะสังเกตได้จากชื่อของคณะหนังซึ่งจะใช้อยู่ของนายหนังทั้งสิ้น

3. ข้อมูลส่วนตัวของนายหนังตะลุง หมายถึง คุณสมบัติต่าง ๆ ของนายหนังตะลุง
แต่ละคน ดังต่อไปนี้ คือ

3.1 อายุ หมายถึง อายุจริงของนายหนังตะลุง โดยแบ่งเป็นสามระดับ คือ

วัยหนุ่ม อายุ 30 ปีลงมา

วัยกลางคน อายุ 31 - 45 ปี

วัยแก่ อายุ 46 ปีขึ้นไป

3.2 ระดับการศึกษา หมายถึง การได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนของ
นายหนังตะลุง ซึ่งแบ่งเป็นสามระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสูงกว่ามัธยมศึกษา

3.3 ระยะเวลาในการแสดง หมายถึง จำนวนปีที่นายหนังตะลุงได้ยึดอาชีพ
การแสดงหนังตะลุงมาแล้ว แบ่งเป็นสามกลุ่ม คือ 1 - 5 ปี, 6 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป

4. การถ่ายทอด หมายถึง การให้ความรู้ความคิดทางการเมืองของนายหนังตะลุง
โดยผ่านการแสดง

5. ความรู้ทางการเมือง หมายถึง สาระทางการเมืองแปดประเด็น ดังนี้

5.1 ความรู้ที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งความเข้าใจในหลักการปกครองแบบนี้เป็นที่ว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

5.2 ความรู้ที่ก่อให้เกิดการปิดกั้นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ซึ่งหมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็น และการแสดงออก ตลอดจนการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5.3 ความรู้ที่ก่อให้เกิดการเคารพกติกาหรือกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติต่อกันอย่างยุติธรรม ปิดกั้นระเบียบวิธีการตามกฎหมาย ตัดสินปัญหาด้วยเสียงข้างมาก และให้ความคุ้มครองสิทธิของฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อย

5.4 ความรู้ที่ก่อให้เกิดความสนใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งหมายถึง การเสนอแนะให้ติดตามข่าวสารของบ้านเมือง การพูดคุยถึงปัญหามืองกับผู้อื่น และกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายของทางราชการ เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

5.5 ความรู้ที่ก่อให้เกิดความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ซึ่งหมายถึง แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย การเสียภาษีอากร การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และความเชื่อมั่นในผลของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

5.6 ความรู้ที่ก่อให้เกิดการไว้วางใจบุคคลอื่น ซึ่งหมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการรู้สึกมอโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่หรือสถาบันของทางราชการ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมั่นว่าคนเรามีความสามารถที่จะปกครองตนเองได้

5.7 ความรู้ที่ก่อให้เกิดการรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ซึ่งหมายถึง การแนะนำให้รู้จักพิจารณาอย่างรอบคอบ และการแสดงความคิดเห็นต่อการใช้อำนาจหน้าที่ และการงานของทางราชการ

5.8 ความรู้เพื่อความไม่มึลใจเป็นเผด็จการ ซึ่งหมายถึง การไม่มอบความรับผิดชอบทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ การไม่ชอบอำนาจเด็ดขาด การไม่อ่อนน้อมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ

การไต่ถามระบบเจ้าขุนมูลนาย การยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น และการยอมรับความเลื่อมภาคของบุคคล

6. ศักยภาพในการถ่ายทอด หมายถึง ความพร้อมของนายหนังตะลุงในการแสดง เพื่อถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ความต้องการที่จะถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองที่จะถ่ายทอด การรู้จักวิเคราะห์ผู้ชม และความตระหนักในหน้าที่สื่อมวลชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 ความต้องการที่จะถ่ายทอด หมายถึง เจตนาของนายหนังตะลุงที่จะถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองไปสู่ประชาชน ซึ่งจะวัดได้โดยจำนวนฉากและอันดับที่นายหนังตะลุงมีเจตนาจะกระทำ

6.2 ความรู้ทางการเมืองของนายหนังตะลุง หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระทางการเมืองในแปดประเด็นที่เป็นความรู้ทางการเมือง

6.3 การวิเคราะห์ผู้ชม หมายถึง การที่นายหนังตะลุงตระหนักว่าประชาชนผู้ชมแต่ละท้องถิ่นที่ตนไปแสดงนั้นมีความแตกต่างกันหลายประการ ดังนั้น แนวเรื่อง สาระความรู้ที่ใช้สอดแทรกและเทคนิคการแสดงของตนจำเป็นต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับประชาชนผู้ชมเพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการและก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้ชมให้มากที่สุด

6.4 ความตระหนักในหน้าที่สื่อมวลชน หมายถึง การที่นายหนังตะลุงมีความรู้ความเข้าใจว่าตนเองมีฐานะเป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของประชาชนทุกด้าน ซึ่งการแสดงแต่ละครั้ง นายหนังตะลุงต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเนื้อหาสาระที่ถ่ายทอดแก่ประชาชน และต้องรับผิดชอบต่อนโยบายดังกล่าว อีกทั้งต้องพยายามให้การทำหน้าที่เป็นไปอย่างดีที่สุด

7. เทคนิคในการถ่ายทอด หมายถึง ความสามารถของนายหนังตะลุงในการใช้ขั้นตอนการแสดง วิธีการ และลักษณะของเรื่องได้ปริมาณมากที่สุดเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้มีดังนี้ คือ

7.1 ขั้นตอนการแสดง หมายถึง ลำดับขั้นของการแสดงที่นายหนังตะลุงใช้ในการแสดงแต่ละครั้งดังต่อไปนี้ คือ

7.1.1 ขึ้นออกรูปหน้าบท หมายถึง ขึ้นตอนที่นายหนังตะลุงใช้รูปหนัง ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของตน ออกมาแสดงความสามารถพูดจาอาจารย์ ถัดมาขึ้นที่ควรเคารพ ตลอดจนการหักท่ายกับประชาชนผู้ชม

7.1.2 ขึ้นบอกเรื่อง หมายถึง ขึ้นตอนที่นายหนังตะลุงใช้รูปหนังตัวใดตัวหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรูปตัวตลกของคณะหนัง ออกมาเพื่อบอกให้ประชาชนทราบว่าตนเองจะแสดงเรื่องอะไร ลักษณะเป็นอย่างไร พร้อมทั้งกล่าวหักท่ายเชิงปรารภกับผู้ชมก่อนที่จะดำเนินเรื่องต่อไป

7.1.3 ขึ้นเกี่ยวจ้อ หมายถึง ขึ้นตอนที่นายหนังตะลุงจะพากย์หรือขับกลอนเชิงสำเนาโดยไม่ต้องอาศัยรูปหนัง ซึ่งจะมีใจความเกี่ยวกับคติสอนใจประชาชน บัญชาบ้านเมือง หรือบางทีก็เป็นการกล่าวถึงบรรยากาศในขณะนั้น

7.1.4 ขึ้นตั้งนามเรื่อง หมายถึง ขึ้นตอนที่นายหนังตะลุงเริ่มเรื่องหรือเปิดเรื่องที่จะแสดง โดยจะนำเอาข่าวหรือเหตุการณ์บ้านเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเหมาะสมมาเป็นความนำก่อนที่จะเริ่มแสดงไปตามเรื่องที่ผูกเอาไว้

7.1.5 ขึ้นเปลี่ยนฉาก หมายถึง ขึ้นตอนที่นายหนังตะลุงใช้ในการแสดงเมื่อสิ้นสุดเหตุการณ์หนึ่งและก่อนที่จะเริ่มเหตุการณ์ใหม่ โดยที่นายหนังตะลุงจะใช้วิธีการพากย์หรือขับกลอน ซึ่งจะมีใจความเกี่ยวกับการสรุปประเด็นสำคัญหรือสิ่งที่ต้องการจะเน้นเป็นพิเศษของฉากที่ผ่านมาแล้ว พร้อมกันนั้นก็โยงเรื่องไปยังฉากใหม่ต่อไป

7.2 วิธีที่ใช้ในการถ่ายทอด หมายถึง เทคนิคที่นายหนังตะลุงใช้ในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง ซึ่งจะใช้เทคนิคอย่างใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของนายหนังตะลุงและความเหมาะสมของแต่ละขึ้นตอนด้วย ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปมีสามวิธี คือ

7.2.1 พากย์ หมายถึง วิธีการที่นายหนังตะลุงใช้คำพูดร้อยแก้วเพื่อสื่อความรู้ความคิดและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการจะถ่ายทอดไปสู่ประชาชนผู้ชม

7.2.2 เจรฉา หมายถึง วิธีการที่นายหนังตะลุงสื่อความรู้ความคิดและเรื่องราวต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนผู้ชมโดยผ่านการเจรจาของรูปหนังซึ่งถูกสมมติเป็นตัวละคร

ในเรื่องที่ใช้แสดงอาจจะใช้ภาษาถิ่นหรือภาษากลางก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของตัวละครในเรื่อง

7.2.3 ชับกลอน หมายถึง วิธีการที่นายหนังตะลุงสื่อความรู้ความคิดหรือเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เช่น กลอนสุภาพ กลอนสี่ กลอนหก เป็นต้น ซึ่งนายหนังตะลุงจะเลือกกลอนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ประเภทตัวละคร และความสามารถของตน

7.3 ลักษณะของเรื่อง หมายถึง ประเภทของเรื่องที่นายหนังตะลุงใช้ในการแสดง และได้ถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยแบ่งเป็นสามประเภท คือ

7.3.1 เทพนิยาย หมายถึง เรื่องที่ไม่ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงทั่วไป แต่มีลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งผู้ชมจะต้องตีความและเปรียบเทียบหรือคิดเอาเอง

7.3.2 ฉันทนิยาย หมายถึง เรื่องที่เป็นไปตามความคิดฝันหรืออุดมคติ โดยอาศัยจินตนาการของนายหนังตะลุงที่พยายามจะปลูกฝังและสร้างสรรค์ค่านิยมที่ดีงามแก่ประชาชน

7.3.3 นวนิยาย หมายถึง เรื่องที่มีลักษณะเป็นไปตามสภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน โดยชี้ให้เห็นปัญหาและแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพาดพิงกับข่าวหรือเหตุการณ์ที่กำลังเป็นอยู่

8. รูปแบบการฝึกอบรม หมายถึง รายละเอียดต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลงาน และกิจกรรมและปัจจัยการผลิต

9. โครงการฝึกอบรม หมายถึง โครงการที่จัดขึ้นเพื่อทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

10. การประเมินผลโครงการ หมายถึง การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของนายหนังตะลุงในด้านศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อย่างเป็นลําดับหนึ่งของการศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องในอันจะนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงเป้าหมายของรูปแบบการฝึกอบรม คือ การพัฒนาศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนรู้ของประชาชน

ความรู้และความคิด ตลอดจนทักษะต่าง ๆ ที่ประชาชนในทุกสังคมได้รับจากสถาบันต่าง ๆ นั้น ถ้าได้รับจากสถาบันการศึกษาโดยตรงก็เรียกกันว่าเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน ส่วนการได้รับจากสถาบันอื่น ๆ เช่น ครอบครัว สถานที่ทำงาน และสื่อมวลชน เรียกว่า เป็นความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานอกโรงเรียน ความรู้หรือการศึกษาที่ประชาชนได้รับในประการหลังนี้ถือว่าเป็นความรู้หรือการศึกษาที่เกิดจากการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

ในการจัดการศึกษาตามวิธีการของการศึกษาตลอดชีวิตนั้น พอล (Paul. 1967 : 28) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อประชาชนนั้น ควรจะเป็นความร่วมมือกันของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนควรจะเป็นสถาบันที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องเช่นนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ และก็จะส่งผลต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในโอกาสต่อไปข้างหน้า แมคควอล และ กูร์วิช (Mcquail and Gurvitch. 1974 : 227) ได้อธิบายถึงเรื่องนี้ไว้ว่า ความรู้ที่ประชาชนได้รับจากสื่อมวลชนนั้น ไม่ใช่ว่าประชาชนจะถูกขัดเย็บดัดให้หลงเชื่อ แต่เป็นเรื่องที่เกิดจากความต้องการอยากรู้อยากเห็น (need for cognition) อันเป็นความต้องการที่จะแสวงหาความเข้าใจสภาพแวดล้อมตนเอง (need for orientation) ในอันที่จะทำให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่ง นิพนธ์ ศศิธร (นิพนธ์ ศศิธร 2523 : 32) ได้สนับสนุนว่า ความรู้ที่ประชาชนได้รับจากสื่อมวลชน

ล้วนแต่เป็นเรื่องซึ่งปรุงแต่งขึ้นมาเพื่อชี้ให้เห็นว่าการเป็นพลเมืองดีนั้นมีลักษณะอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่ได้จากละคร ภาพยนตร์ ติ๊ก ลำตัด หรือสื่อมวลชนอื่น ๆ ซึ่ง แอทกิน (Atkin. 1973 : 205) ก็ได้ยืนยันในเรื่องนี้ว่ามนุษย์รู้จักเอาข้อความที่ได้รับจากสื่อมวลชนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ

วิลาล์ มณีวัต (วิลาล์ มณีวัต 2507 : 68) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชน และสรุปได้ว่า ประชาชนต้องการที่จะมีการศึกษาอยู่เสมอ คือ การศึกษาที่จะทำให้เขาเข้าใจสภาพสังคมปัจจุบันรอบ ๆ ตัวเขา การศึกษาที่จะทำให้เขาเป็นพลเมืองดีของชุมชนประชาธิปไตย และเพื่อให้เขาได้ทราบมรดกอันสูงส่งของศิลปะ อันจะทำให้เขามีชีวิตอยู่อย่างผาสุก ซึ่งสื่อมวลชนทั้งหลายจะช่วยได้มากและสื่อมวลชนก็มีหน้าที่นี้โดยตรงอยู่แล้ว เพราะสื่อมวลชน คือ สื่อแห่งการศึกษาที่สำคัญที่สุดของประชาชนในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบทซึ่งการบริการทางการศึกษาของรัฐยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ดังที่ โมเซล (Mosel. 1972 : 184 - 228) ได้ให้ข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า ชาวชนบทของไทยยังคงใช้การสื่อสารตามขนบธรรมเนียมเดิมของไทยเป็นแบบแผนการสื่อสารในสังคมชนบท อาทิ การพบปะแลกเปลี่ยนข่าวสารที่ตลาดการสดแสดงลิเกหมอลำ และงานวัด อันเป็นประเพณีในต่างจังหวัด สิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนหนึ่งเป็นอุปกรณ์ในการบริการความรู้ข่าวสารในสังคมชนบท เพราะเป็นโอกาสให้ชาวบ้านแลกเปลี่ยนรับรู้ข่าวสารและเรื่องอื่น ๆ ได้ ซึ่งลักษณะในการเลือกสื่อมวลชนชนิดใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความพอใจของประชาชนเป็นสำคัญ 'สแวนสัน (Swanson. 1976 : 4) กล่าวว่า การเลือกสื่อมวลชนชนิดใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานของประชาชนเป็นสำคัญ และยังขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของการมีสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ ในสังคมนั้นด้วย

นอกจากนี้ ซิเกล และ ดอร์สัน (Siegel. 1974 : 129 - 146 and Dowson. 1977 : 195 - 196) ก็ได้สรุปถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการศึกษาของประชาชนว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของเด็กและผู้ใหญ่มาก สื่อมวลชนเป็นตัวกระทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นแรงผลักดันไปสู่การแสดงพฤติกรรม นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังมีอิทธิพลต่อการกระทำหน้าที่ของผู้นำชุมชนอื่น ๆ ซึ่งผู้นำ

ดังกล่าวนี้จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชนอีกต่อหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในกรณีดังกล่าวถึงนั้น ก็มีผลวิจัยของ คลอปเปอร์ (Klopper. 1960 : 15) พบว่า ประชาชนจะได้รับอิทธิพลโดยตรงจากสื่อมวลชนมากกว่าที่จะได้รับจากผู้นำการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ซึ่งก็แสดงให้เห็นได้ว่า สื่อมวลชนนั้นสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ดีกว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสังคมดังกล่าวด้วย เคทซ์ และฟิลด์ (Katz and Field. 1955 : 77) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าในการชักจูงประชาชนให้มีความคิดและพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้น การใช้สื่อมวลชนเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ประสบผลสำเร็จมาแล้วอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนนั้น เลียร์ วังชมธทา (เลียร์ วังชมธทา 2523 : 2 - 16) สรุปลงว่าจะสามารถทำได้สองกรณี คือ กรณีแรกคือศึกษาผลที่สื่อมวลชนก่อให้เกิดในหมู่ประชาชน (effect approach) หรือศึกษาถึงเนื้อหาสาระที่สื่อมวลชนได้ให้แก่ประชาชน และกรณีหลังคือศึกษาเรื่องการใช้และการตอบสนองของประชาชน (uses and gratification/functional approach) ซึ่งหมายถึงการศึกษาสิ่งที่ประชาชนได้รับจากสื่อมวลชนนั่นเอง ซึ่งทั้งนี้ โรเซนเกรน และ วินดาห์ล (Rosengren and Windahl. 1972 : 166 - 194) ได้เสนอแนะว่า บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้น มีข้อที่ต้องยอมรับบางประการอันควรแก่การพิจารณาดังต่อไปนี้ คือ

1. มนุษย์สนใจและแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกยัดเยียดให้อ่าน ดูหรือฟัง มนุษย์มีทางที่จะหลบหลีกข่าวสารได้ถ้าเขาต้องการ
2. การใช้สื่อมวลชนของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย (goal-directed)
3. สื่อมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่น ๆ อีกหลายอย่างที่จะตอบสนองความต้องการ (needs for cognition) ของมนุษย์ได้
4. มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตัวเองจากความสนใจ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่าง ๆ กัน
5. มนุษย์ทุกคนเป็นปัจเจกบุคคลที่มีความต้องการส่วนตัว

ในส่วนของเกี่ยวข้องกับความรู้ทางการเมืองที่ประชาชนพึงจะได้รับจากสื่อมวลชนนั้น ก็ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจที่จะรับฟังข่าวสารทางการเมืองของประชาชนด้วย ระดับความสนใจในข่าวสารการเมืองของประชาชนจะมีความแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของประชาชน ซึ่งเบอร์เรลสัน (Berelson. 1959 : 1 - 17) กล่าวว่า ผู้ที่รู้สึกว่าการทุจริตธนาภิบาลเลวร้ายและสิ้นไร้อำนาจทางการเมืองจะมีความสนใจข่าวสารทางการเมืองเป็นพิเศษ เกทซ์ และ โฟลเกส (Katz and Foulkes. 1962 : 382) ก็สนับสนุนว่า การใช้สื่อมวลชนเพื่อข่าวสารทางการเมืองจะสูงมากขึ้นถ้าคนเรารู้สึกว่าสูญเสียอำนาจ ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้แสวงหาบทบาททางการเมืองที่มีประสิทธิภาพให้กับตนเอง ผลวิจัยของ แมคเนลลี และ ฟอนซีกา (McNelly and Fonseca. 1964 : 225 - 231) ซึ่งได้ศึกษาจากกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยคอสตา ริกา ในเรื่องความสนใจข่าวสารการเมือง พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีผลต่อการสนใจข่าวสารการเมืองแต่อย่างใด ส่วนผลวิจัยของ แชรรมม์ และ ซีรีนา (Schramm and Serena. 1969 : 197 - 209) พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการสนใจข่าวสารการเมือง อาชีพและรายได้จะมีผลก็ต่อเมื่อคนมีการศึกษาต่ำ คือ ถ้าคนมีการศึกษาสูงแล้ว ไม่ว่าอาชีพใดฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ความสนใจข่าวสารการเมืองจะไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าเป็นคนที่มีการศึกษาต่ำ การมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงขึ้น และมีอาชีพซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมจะทำให้ความสนใจข่าวสารทางการเมืองสูงขึ้นด้วย ส่วน เบคเกอร์ และ เพรสตัน (Becker and Preston. 1969 : 129 - 134) ได้วิจัยพบว่า ประชาชนที่เคยร่วมในกิจกรรมทางการเมืองจะสนใจข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่ไม่เคยร่วม และผู้ที่มีความศรัทธาในระบบการเมืองจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ ซึ่งก็สรุปได้ว่า กิจกรรมทางการเมืองของประชาชนจะมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อมวลชน

งานวิจัยของ บิชอป (Bishop. 1973 : 60 - 67) ซึ่งได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจการเมือง การใช้สื่อมวลชน และความเป็นประชาธิปไตยในหมู่ นักศึกษาที่ ลิซา เปรู พบว่า ตัวแปรภูมิหลัง (อายุ การศึกษา อาชีพ) มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการเมือง ความเป็นประชาธิปไตย และการใช้สื่อมวลชน ขณะเดียวกัน การใช้สื่อมวลชนก็มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการเมืองและการเป็นประชาธิปไตย และการใช้

สื่อมวลชนก็มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษา และมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้สึกเป็นประชาธิปไตยอีกด้วย นอกจากนี้ วิทยุ (Whitney. 1974 :

2) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อสารมวลชนและความไม่คงเส้นคงวาของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง ๆ แต่ขาดสถานภาพทางเศรษฐกิจ อาจจะเป็นพวกหัวก้าวหน้า และบุคคลพวกนี้จะสนใจข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี การค้นพบที่มีลักษณะใกล้เคียงกันนี้ คือ จอห์นสโตน (Johnstone. 1974 : 41) ได้ศึกษาพบว่า การใช้สื่อสารมวลชนของประชาชนเป็นทางออกของการระบายอารมณ์ขึ้นเคืองที่เกิดจากความไม่สมหวัง ในประเด็นที่กำลังกล่าวถึงนี้ สิ่งที่น่าสนใจเกิดว่า สถานภาพทางการเมืองของประชาชนในชนบทของประเทศเราก็อาจจะสืบเนื่องมาจากความคับข้องใจของประชาชนเช่นเดียวกัน

ถ้าจะกล่าวโดยสรุป เป้าหมายของประชาชนที่ต้องการจะได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนก็เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการหลายประการ คือ ความต้องการรู้เหตุการณ์ (surveillance) ความต้องการคำแนะนำ (guidance) การนำเอาไปใช้ในการสนทนา (anticipated communication) ความตื่นเต้น (excitement) และความสนุกสนานเท่าที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของประชาชนอย่างมาก ดังนั้น ในขณะที่ประเทศเรากำลังระดมกำลังเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชากรในทุก ๆ ด้าน จึงควรอย่างยิ่งที่จะได้ตระหนักถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนรู้ของประชาชน และพยายามทุกวิถีทางในอันที่จะนำสื่อมวลชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเร่งดำเนินการให้สื่อมวลชนที่มีอยู่แล้วทุกชนิดในสังคม ได้มีบทบาทเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชนในทุก ๆ ด้านที่เป็นความต้องการของประเทศให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

2. สื่อมวลชนกับการสร้างเสถียรภาพทางการเมือง

การให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เอื้อต่อความมั่นคงทางการเมืองของประเทศ หน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองดังกล่าวนี้ เป็นความ

รับผิดชอบที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว สถานศึกษา และสื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นต้น

ปีเตอร์สัน และคนอื่น ๆ (Peterson and others. 1965 : 19) ได้กล่าวว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อกระบวนการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในระบบการเมืองและระบบสังคมต่าง ๆ ขณะเดียวกัน บรูซ (Bruce. 1971 : 719) ก็ได้ยืนยันว่า สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นภายในประเทศภายใต้ขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงสังคมในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เป็นต้น ทานองเดียวกับที่ กุนนาร์ (Gunnar. 1974 : 10 - 13) กล่าวไว้ว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม มากกว่าประกาศโดยตรงของรัฐบาลเสียอีก และความรู้สึกนึกคิดดังกล่าวนี้จะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศในแต่ละด้าน อีกด้วย

ผลการวิจัยของ แมคโครน และ นูด (McCrone and Cnudde. 1967 : 72 - 79) พบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทต่อการพัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยจะเป็นตัวกลางที่สื่อความรู้ความคิดทางการเมืองไปสู่ประชาชน และความรู้ความคิดทางการเมืองที่ถูกต้องที่ประชาชนได้รับจากสื่อมวลชน ย่อมจะส่งผลต่อการมีเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ ดังนั้น ในการที่รัฐบาลต้องการที่จะสร้างความมั่นคงทางการเมืองให้เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาสื่อมวลชนทั้งหลายของประเทศเสียก่อน โดยที่ผลวิจัยของ มาเรียน และ กรูนิก (Marion and Grunig. 1970 : 67) พบว่า ประชาชนในชนบทของประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายได้อาศัยสื่อมวลชนเป็นแหล่งสำคัญในการรับรู้ข่าวสารทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทั้งนี้ความมั่นคงทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ประชาชนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในชนบท ดังนั้น การให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศหรือประชาชนในชนบทจึงมีความจำเป็นของการสร้างความมั่นคงทางการเมืองของประเทศ ผลวิจัยของ โรส และ ราลิส (Rose and Ralis. 1957 : 68) พบว่า ผลของสื่อมวลชนจะปรากฏชัดมากในกลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำ ซึ่ง

สื่อมวลชนทั้งหลายจะทำหน้าที่เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้โดยการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ อันเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ประเทศกำลังพัฒนาต้องการที่จะให้ประชาชนเหล่านั้น มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เื้อื่อต่อความมั่นคงทางการเมืองของประเทศ

ในประเด็นของการสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนานั้น ฟิชเบน (Fishbien. 1967 : 257) ก็กล่าวไว้ว่า ทศนคติเป็นเรื่องที่มาก่อนพฤติกรรมและเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมด้วย และทศนคติย่อมเกิดจากความรู้ความเข้าใจ ดังนั้น ทศนคติทางการเมืองก็ย่อมจะเกิดจากความรู้ความเข้าใจทางการเมือง นั่นคือ การสร้างพฤติกรรมทางการเมืองก็ต้องเริ่มต้นในการให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้องเสียก่อน ซึ่งสื่อมวลชนจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้อย่างมาก และ ดาห์ล (Dahl. 1961 : 114) สรุปได้ว่า ความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และประสิทธิภาพทางการเมืองเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวพันกันอยู่มาก เลน (Lane. 1959 : 126 - 169) ก็กล่าวไว้เหมือนกันว่า คนที่ขาดความรู้ทางการเมืองมีแนวโน้มจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง และถ้าปราศจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแล้ว เสถียรภาพทางการเมืองย่อมจะเกิดขึ้นได้ยาก ความรู้ทางการเมืองของประชาชนที่จะก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองนั้นย่อมจะแตกต่างกันไปตามระบอบการปกครองของแต่ละประเทศ ความรู้ทางการเมืองที่ก่อให้เกิดเสถียรภาพในสังคมเผด็จการก็แตกต่างไปจากความรู้ทางการเมืองที่ก่อให้เกิดเสถียรภาพในสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะคุณลักษณะของประชาชนในแต่ละระบอบการปกครองย่อมไม่เหมือนกัน ลักษณะของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ซึ่ง สโตน (Stone. 1974 : 67) ได้สรุปไว้ว่า คนที่มีความเหมาะสมกับประชาธิปไตย (democratic character) จะต้องมึลักษณะหลายประการ เช่น ความเชื่อในความสามารถของมนุษย์ การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และกล้าแสดงความคิดเห็น รู้จักขอบเขตของหน้าที่สิทธิและเสรีภาพ ต้องคิดว่าตนมีประสิทธิภาพทางการเมือง และต้องให้คำนิยามอย่างมากแก่เสรีภาพ ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว เสถียรภาพทางการเมืองของประเทศย่อมจะเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ในการ

สร้างเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ จึงเป็นภาระหน้าที่ของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่จะต้องช่วยกันสร้างประชาธิปไตยให้มีลักษณะดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันสื่อมวลชนของประเทศจะมีบทบาทในเรื่องนี้อย่างมาก

3. บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ

ระดับการพัฒนาของสังคมใดก็ตาม ย่อมจะขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของบุคคลที่มีลักษณะทันสมัย ก้าวทันเหตุการณ์ และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะ สังคมประกอบด้วยสมาชิก คือ ประชาชนแต่ละคนนั่นเอง ดังนั้น ยิ่งมีจำนวนคนที่ผ่านการฝึกฝนอบรมด้วยระบบสมัยใหม่มากขึ้นเท่าใด ก็จะทำให้ระดับความเจริญพัฒนาของสังคมนั้นสูงยิ่งขึ้น ลัญญา ลัญญาวิวัฒน์ (ลัญญา ลัญญาวิวัฒน์ 2523 : 9) กล่าวว่า สถาบันต่าง ๆ ในสังคมจะช่วยทำหน้าที่ในการฝึกฝนอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ และในทำนองเดียวกัน การที่ระดับการพัฒนาของสังคมจะยิ่งย่นถาวรได้นั้น จะต้องรวมความสนใจ คำนึงถึงที่เป็นของส่วนบุคคลแต่ละคนเข้าด้วยกันเพื่อให้กลายเป็นสถาบันสังคมขึ้น มิฉะนั้นก็จะไม่เกิดผลดังกล่าว ทั้งนี้ แชรมม์ (Schramm. 1964 : 44) ก็ได้กล่าวไว้ว่า สื่อมวลชนที่มีอยู่ทุกชนิดในสังคมเป็นสถาบันทางสังคมที่ได้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้มาแล้ว กล่าวคือ สื่อมวลชนจะสร้างความทันสมัยให้เกิดขึ้นกับคน โดยจะให้บริการ ความรู้ และข่าวสารในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งความรู้ดังกล่าวนี้เองจะเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในสังคม อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในโอกาสต่อไป

คุณภาพของคนในแต่ละสังคมนั้นย่อมจะเป็นไปตามค่านิยมและความต้องการโดยส่วนรวม ซึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการทางสังคม เฟรดสัน (Friedson. 1953 : 230) ได้กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นสถาบันที่มีบทบาทอย่างมาก เพราะสื่อมวลชนจะส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อบุคคล อันจะกล่าวได้โดยชัดเจนว่า สื่อมวลชนเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีส่วนทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนนอกเหนือไปจากวิถีชีวิตของแต่ละคน กิจกรรมต่าง ๆ ที่ประชาชน

แต่ละคนได้กระทำเพื่อความเจริญและความก้าวหน้าของชุมชนนั้น ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาคุณภาพของประชาชนตามค่านิยมและความต้องการของสังคมนั่นเอง

เลอร์เนอร์ (Lerner, 1963 : 332) ก็ได้กล่าวถึงบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศไว้ว่า สถาบันสื่อมวลชนของสังคมต่าง ๆ จะมีบทบาทต่อการเลื่อนชั้นของประชาชน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ สื่อมวลชนจะทำให้เกิดการเลื่อนชั้นได้สามแบบ คือ การเลื่อนทางกายภาพ (physical mobility) การเลื่อนทางสังคม (social mobility) และการเลื่อนทางจิต (psychic mobility) เมื่อมีการเลื่อนชั้นดังกล่าวนี้แล้ว สังคมกันสมัยก็จะเกิดขึ้น อีกทั้งยังเป็นการลดความห่างเหินกัน ลดอำนาจของสังคมดั้งเดิมลง อันเป็นการช่วยส่งเสริมให้มีผู้ทางแก้ปัญหาได้มากขึ้น ลักษณะเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยบทบาทของสื่อมวลชนที่แต่ละสังคมมีอยู่ ให้กระทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งความสามารถได้รับความรู้และข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชนด้วย ทานองเดียวกัน สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2523 : 19) ได้กล่าวว่า สังคมที่สื่อมวลชนจะได้นำเดินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นสังคมซึ่งมีสมรรถนะทั้งการผลิตและการรับผลิตภัณฑ์สื่อสาร และสังคมที่มีความสามารถเช่นนี้ก็คือ สังคมทันสมัย นั่นคือ สังคมใดซึ่งมีสถาบันสื่อมวลชนที่มีศักยภาพในการผลิตและการถ่ายทอดข่าวสารที่มีคุณภาพประโยชน์ได้ และประชาชนก็มีโอกาสที่จะรับข่าวสารดังกล่าว สังคมนั้นก็จะพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการพัฒนาสังคมนั้นจะต้องไม่ลืมว่า ลักษณะทันสมัยกับลักษณะล้าหลังหรือดั้งเดิมของสังคมนั้นผสมกลมกลืนกันได้ ซึ่ง กัสฟิลด์ (Gusfield, 1967 : 351 - 362) ได้กล่าวว่า การพัฒนามุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงชุมชน การพัฒนาจะต้องพยายามให้ประสานสอดคล้องกับลักษณะดั้งเดิมมากกว่าจะดีจากไป เพราะการเปลี่ยนแปลงนั้นเราต้องคำนึงถึงเสถียรภาพของสังคมด้วย วินทรูป และ เบอส์เติน (Weintraub and Bernstein, 1966 : 521) ก็ได้สนับสนุนความคิดดังกล่าวนี้ว่า การมองลักษณะทันสมัยกับลักษณะดั้งเดิมเป็นของแยกกันเด็ดขาดเป็นการไม่ถูกต้อง ดังนั้น การที่จะใช้สื่อมวลชนให้มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมก็ไม่จำเป็นต้องสร้างสื่อมวลชนชนิดใหม่

ชั้นในสังคม เพียงแต่พยายามที่จะหาวิธีการเพื่อใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นซึ่งเป็นของดั้งเดิมในสังคม มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาก็ย่อมประสบผลสำเร็จได้ แต่ทั้งนี้ก็จำเป็นต้องตระหนักถึง สภาพความเหมาะสม ตลอดจนธรรมเนียมนิยมของสื่อมวลชนแต่ละชนิด อีกทั้งจะต้องคำนึงถึง ทฤษฎีและหลักการบางอย่างในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการดังกล่าวด้วย เพื่อไม่ให้การใช้ สื่อมวลชนมีลักษณะเป็นการขัดแย้งจนผิดลักษณะของสื่อมวลชนไป ซึ่งอาจจะกลายเป็นการทำลาย สื่อมวลชนไปอย่างน่าเสียดาย

นักวิชาการด้านสื่อมวลชนก็พยายามที่จะสร้างทฤษฎีขึ้นมาอธิบายพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการ สื่อสารมวลชน หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนที่มีอยู่ในสังคม ศิริชัย ศิริกายะ (ศิริชัย ศิริกายะ 2518 : 41 - 42) ได้สรุปไว้ว่า โดยยึดหลักเกณฑ์ที่ว่า สื่อมวลชน เป็นสถาบันหนึ่งของระบบสังคมที่แยกออกจากระบบสังคมต่างหากเป็นเอกเทศไม่ได้ สถาบัน สื่อมวลชนจะต้องมีปฏิริยาสัมพันธ์ (interaction) กับสถาบันอื่น ๆ ของระบบสังคมอยู่เสมอ ดังนั้น ในสถานะดังกล่าวนี้ การเปลี่ยนแปลงอันใดที่เกิดขึ้นในสถาบันสื่อมวลชนย่อมจะส่งผลกระทบต่อสถาบันอื่น ๆ ในสังคมด้วย และขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของสถาบันอื่น ๆ ในสังคม ก็ย่อมจะมีผลกระทบต่อสถาบันสื่อมวลชนด้วยเช่นเดียวกัน

ในการพิจารณาปฏิริยาสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอื่น ๆ กับสื่อมวลชนนั้น จำเป็นต้อง อาศัยการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการพิจารณา ซึ่ง กร นามภูะคุ (กร นามภูะคุ 2520 : 35) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ว่า โดยทั่วไปแล้ว สื่อมวลชนทุกชนิดจะมีหน้าที่ที่สำคัญอยู่สามประการ คือ ประการแรก สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการ เล่นอและถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ ประการที่สอง สื่อมวลชนเป็นตลาดเสรีแห่งความคิดเห็น และประการสุดท้าย สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเป็นผู้เสนอความบันเทิง หน้าที่ของสื่อมวลชน ดังกล่าวแล้วนี้ สื่อมวลชนในประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายจะถือเป็นหลักปฏิบัติตลอดเวลา ส่วน ประเทศไทยเราซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา เป็นสังคมที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลง (transitional society) สื่อมวลชนในประเทศเราจึงต้องทำหน้าที่อีกอย่างหนึ่งซึ่ง หลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ เป็นผู้เฝ้าและเสนอความคิดเห็นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

บทบาทในการพัฒนาประเทศของตน โดยการสร้างความมั่นคงในชาติขึ้นมา คือ การสร้างความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น

บุวัฒน์ วุดเมธี (บุวัฒน์ วุดเมธี 2521 : 27) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ว สื่อมวลชนจะทำหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งในสังคม คือ ทำหน้าที่สังคมประกิต (socialization) ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ทุกคนในสังคมมีชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและพึงพอใจ ในชีวิต จาระไน แกลโกศล (จาระไน แกลโกศล 2519 : 19) ได้แสดงความคิดเห็นในการใช้สื่อมวลชนเพื่อทำหน้าที่เช่นนี้ว่าเป็นเทคนิคทางสังคม โดยที่สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ชักจูงให้ประชาชนในสังคมมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคตินิยมของสังคมนั้น

มาร์คแฮม (Markham. 1967 : 350 - 351) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนในสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า สื่อมวลชนแทบทุกชนิดที่มีอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ทำหน้าที่เพื่อการให้การศึกษา พัฒนาความคิดทางการเมือง และปลูกฝังสัจธรรมการปกครองให้แก่ประชาชน โดยกำหนดหน้าที่หลักของสื่อมวลชน คือ การปลูก แรงเร้าและเพิ่มความตระหนักในชนชั้นแก่มวลชน กรณีดังกล่าวนี้ เล่เถียร เขยประทับ (เล่เถียร เขยประทับ 2522 : 23) ได้กล่าวถึงระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในสาธารณรัฐประชาชนจีนว่า การพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าหากปราศจากการที่สถาบันสื่อมวลชนของประเทศได้ทำหน้าที่ในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนจากความล้าหลังโบราณมาสู่สิ่งที่ทันสมัยกว่า

แนวทางการใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น นับว่าประสบผลสำเร็จอย่างน่าพอใจมาก รายละเอียดบางประการเกี่ยวกับประเด็นนี้ เราจะเห็นได้จากข้อสรุปของ ฮัน (Houn. 1961 : 46) ซึ่งได้กล่าวถึงแนวความคิดของเหมา เจ๋อตง ว่าได้มีการจัดตั้งกลุ่มศึกษาจากสื่อมวลชน (media study group) ต่าง ๆ ขึ้นตามโรงงาน หมู่บ้าน โรงเรียน หรือสถาบันต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบเกี่ยวกับการเลือกสรรข่าวสารบรรณคดี คำสั่งของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น แล้วแจกจ่ายไปตามหน่วยงานท้องถิ่นหรือกลุ่มต่าง ๆ ซึ่ง ฮัน ก็แสดงความคิดเห็นว่า ถ้าจะพิจารณาถึงสื่อมวลชนในประเด็นที่เมืองประกอบของวรรณคดีหรือศิลปะก็จะเห็นได้ว่า ในสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น วรรณคดี

และศิลปะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกรรมกร ช่างนา และทหาร และมีวัตถุประสงค์รองเพื่อพวก นายทุนน้อย ในความเห็นของ เหม่า เจ๋อ ตุง แล้วไม่มีสิ่งๆที่เรียกว่า ศิลปะเพื่อศิลปะ (arts for the arts sake) ไม่มีวรรณคดีหรือศิลปะที่อยู่เหนือชนชั้น หรือเหนือผลประโยชน์ของ มวลชน ไม่มีวรรณคดีหรือศิลปะที่เดินคนละทางหรือเป็นอิสระจากการเมือง ศิลปินทุกคนจะต้อง แสดงผลงานทางศิลปะเหมือนกับว่าตนเองมาจากการกรรมกรและช่างนา ไม่ควรแยกตัวให้ โดดเดี่ยวจากมวลชน ไม่ควรสร้างจินตนาการเพื่องานศิลปะตามลำพังตนเอง ด้วยเหตุนี้ งานศิลปะจึงต้องสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะใหม่ สัญลักษณ์ใหม่ ภาพพจน์ ความรู้สึก และ รูปแบบใหม่ของสังคม บทเพลงและบทกลอนจะต้อง เป็นวิธีการอย่างหนึ่งของการกระตุ้นหรือ การปลุกกระตือรือร้นในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม และเป็นเครื่องมือในการรณรงค์เพื่อ เพิ่มผลผลิตของชาติ โดยแนวทางและความคิดดังกล่าวนี้ ถ้าพิจารณาถึงหนังสือ ในฐานะ สื่อมวลชนท้องถิ่นของประเทศเราก็จะพบว่า หนังสือเป็นสื่อมวลชนที่มีลักษณะของการผสมผสาน เอาศิลปะต่าง ๆ เข้าไว้มากมายด้วยกัน มีทั้งภาพ เสียงดนตรี และบทประพันธ์ ซึ่งศิลปะ ดังกล่าวนี้ เราสามารถที่จะประยุกต์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการเมืองของ ประเทศได้เป็นอย่างดี

ชัยสิริ สมุทวณิช (ชัยสิริ สมุทวณิช 2518 : 27 - 30) ได้ให้ความคิดเห็น ไว้ว่า สื่อมวลชนถูกเรียกว่าเป็นอำนาจรัฐที่สี่ทางการเมือง ก็เพราะสื่อมวลชนทำหน้าที่เผยแพร่ หักคั่นคดีของประชาชนให้ประจักษ์ ถ้าเป็นสังคมประชาธิปไตย สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการ สะท้อนความต้องการของประชาชน โดยไม่ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มคณะใดโดยเฉพาะ สื่อมวลชนจะรับใช้กลุ่มผลประโยชน์ทุกหน่วยเหล่า โดยแบ่งเฉลี่ยเวทีแห่งความคิดเห็นให้ หักเทียมกัน อีกทั้งสื่อมวลชนยังมีบทบาทในการเคลื่อนไหวประจักษ์มาติ รัฐบาลจึงได้อำศัย สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือรับใช้ที่มีประสิทธิภาพตลอดมา เสถียร เขยประทับ (เสถียร เขยประทับ 2522 : 40) ได้กล่าวว่า ในสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับสื่อมวลชนโดยตรง โดยเห็นว่าสื่อมวลชนไม่ได้มีไว้เพื่อความบันเทิงแก่ประชาชนเพียง อย่างเดียว แต่ต้องมีไว้เพื่อส่งเสริมการปกครองและการพัฒนาประเทศด้วย ส่วนในประเทศ เรานั้น ไม่จำเป็นที่รัฐจะต้องดำเนินการในลักษณะเดียวกัน แต่ควรจะได้พิจารณาศึกษาศักยภาพ

ต่าง ๆ ของสื่อมวลชน แล้วกำหนดนโยบายในการพัฒนาสื่อมวลชนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ก็น่าจะกระทำได้

ลุ่มน อมรวิวัฒน์ (ลุ่มน อมรวิวัฒน์ 2523 : 19 - 24) กล่าวว่า การใช้อิทธิพลของสื่อมวลชนเป็นขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมปลูกฝังจริยธรรมได้อย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นบริการทางการศึกษาในสังคมได้ทางหนึ่ง เช่นเดียวกับที่ อรรถพล เจริญถาวร (อรรถพล เจริญถาวร 2518 : 45 - 46) กล่าวว่า นอกจากจะใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศแล้ว สื่อมวลชนยังมีส่วนช่วยในการสร้างความเข้าใจดีระหว่างมวลชนกับมวลชนและมวลชนกับรัฐบาล อันส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ

4. ประสบการณ์การใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา

ในการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อมวลชนท้องถิ่น ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่างวันที่ 1 - 3 กันยายน 2523 ได้มีการปรึกษาหารือกันเรื่องการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นให้มีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้มีรายงานจากประเทศอินโดนีเซีย (Indonesia Country Paper. 1980 : 1 - 10) สรุปได้ว่า สื่อมวลชนท้องถิ่น (Local media) มีศักยภาพและบทบาทอย่างสูงในการเสนอเหตุการณ์และแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิตมนุษย์และกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ผ่านการแสดงออกอย่างมีศิลปะ อันเป็นความจริงที่ต้องยอมรับว่า ในชีวิตมนุษย์ไม่มีกิจกรรมใดที่ปราศจากการผสมผสานกับศิลปะ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำรงชีพของมนุษย์ แม้ว่ารูปแบบของศิลปะต่าง ๆ ที่สื่อมวลชนท้องถิ่นนำมาผสมผสานประกอบกับการแสดงจะไม่ก้าวหน้าล้ำยุคไปแต่อย่างใด แต่เนื้อหาสาระของการแสดงก็นับว่ามีประโยชน์อย่างมากทีเดียว ประชาชนยังคงชื่นชอบกับรูปแบบดังกล่าวของสื่อมวลชนที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมมากนัก ทัศนะหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งควรเล็งการแก้ไขต่อไปก็คือ ทำอย่างไรที่จะให้เกิดความสำเร็จในการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วให้มีบทบาทในการเสนอข่าวสาร เหตุการณ์และความรู้สึกที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ โดยอาศัยรูปแบบของสื่อมวลชนท้องถิ่นที่เหมาะสมกับสัณนิคมของประชาชน หรืออาจจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้างตามความเหมาะสมและเป็นไปได้ ความพึงพอใจของ

ประชาชนที่มีต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นนั้นนับว่าเป็นความสำเร็จในการใช้สื่อมวลชนไปแล้วขั้นตอนหนึ่ง ความสำเร็จอีกขั้นตอนหนึ่งก็คือ การปรับปรุงเนื้อหาสาระและวิธีการที่สื่อมวลชนท้องถิ่นแต่ละชนิด ยังขาดอยู่ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการในการพัฒนาได้ ซึ่งทั้งนี้ก็เป็นที่จะต้องพิจารณา รายละเอียดตามศักยภาพที่มีอยู่ของสื่อมวลชนแต่ละชนิดที่จะพินิจมาใช้เพื่อการนี้

ศูนย์วางแผนพัฒนาการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ (Office of Planning and Development National Media Production. 1980 : 5 - 7) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสื่อมวลชนท้องถิ่น เช่น ละครพื้นบ้าน หุ่นกระบอก เป็นต้น และได้ค้นพบสิ่งที่น่าสนใจซึ่งพอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. สื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดต่าง ๆ อาจจะมีรูปแบบ โครงสร้าง เนื้อหา สไตล์ และเทคนิคแตกต่างกันตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น แต่ก็มีลักษณะร่วมกัน คือ การสะท้อนภาพชีวิตของชาวบ้านในชนบท การใช้ภาษาถิ่นที่สามารถสื่อความเข้าใจกันได้ง่าย ส่วนเทคนิคการแสดงออกนั้นก็ได้รับการพัฒนาไปตามลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนท้องถิ่นแต่ละชนิด
2. สื่อมวลชนท้องถิ่นทุกชนิดจะมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับพิธีกรรมทางศาสนาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนในท้องถิ่น
3. สื่อมวลชนท้องถิ่นจะรู้จักผสมผสานลูกเล่นยาวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อเสนอให้ประชาชนทราบ โดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงท่วงท่าของให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่ต้องการแสดง พร้อมกับเสริมแต่งตัดแปลงอย่างมีศิลปะเพื่อให้น่าสนใจขึ้น
4. วิธีการเผยแพร่ข่าวสารโดยอาศัยสื่อมวลชนท้องถิ่นได้รับความนิยมยกย่องจากประชาชนสูงกว่าการเผยแพร่ข่าวสารโดยวิธีการอื่น ๆ ของรัฐบาล
5. ชาวชนบทในท้องถิ่นห่างไกลซึ่งไม่ค่อยได้รับสื่อมวลชนสมัยใหม่ จะมีความซาบซึ้งในสื่อมวลชนท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ได้รับสื่อมวลชนทันสมัยอื่น ๆ
6. บทบาทของสื่อมวลชนท้องถิ่นที่สรุปได้จากการวิจัยก็คือ ทำให้ประชาชนตระหนักในความเป็นชาติ เพิ่มประสิทธิภาพของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ ประชาชนยอมรับและให้ความสนใจสื่อมวลชนท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง และความไม่ลืมนึกถึงในรูปแบบของสื่อมวลชนท้องถิ่นทำให้สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก และในขณะเดียวกัน

การใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศนั้น ยังเป็นการพัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดต่าง ๆ ให้มีความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปพร้อม ๆ กันด้วย

ศูนย์การสื่อสาร อีสต์-เวสต์ (East-West Center Communication Institute. 1975 : 2) ได้สรุปผลการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นว่า คุณค่าทางอารมณ์และคตินิยมที่สื่อมวลชนท้องถิ่นได้ถ่ายทอดให้แก่ประชาชนนั้น นับว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการแสดงให้เห็นถึงจารีตและประเพณีวัฒนธรรมของประเทศอย่างลึกซึ้ง ซึ่งแฝงไปด้วยความรู้สึกที่ชื่นชอบของประชาชน ซึ่ง โคซิลแลนด์ และ เนมิงโก (Cosiland and Nemingo. 1978 : 3) ก็ได้สนับสนุนว่า เราต้องยอมรับว่าวัฒนธรรมของมนุษย์นั้น ย่อมหนีไม่พ้นความเชื่อ ความคิด ปรัชญาชีวิต ความสัมพันธ์กับคนอื่น จริยธรรมในสังคม และแบบแผนพฤติกรรมที่มนุษย์ประกอบอยู่ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน ซึ่งก็คงหนีไม่พ้นที่ลักษณะดังกล่าวของประชาชนในสังคมจะต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อมวลชนท้องถิ่นอย่างไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่เราจะต้องพิจารณาในการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศก็คือ คุณค่าที่สื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดนั้น ๆ มีต่อประชาชนอยู่แล้ว อีกทั้งความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่จะเลือกใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่ประเทศชาติต้องการ ตลอดจนการพัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่นแต่ละชนิดควบคู่ไปกับการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศ ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ ศูนย์วางแผนพัฒนาการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ (Office of Planning and Development National Media Production Center. 1980 : 3) ได้สรุปว่า การใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นมีคุณประโยชน์ในการพัฒนาการสื่อสารและการศึกษาของประเทศ เพราะสื่อมวลชนท้องถิ่นมีคุณค่าหลายประการดังนี้ คือ

1. สื่อมวลชนท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่มีอยู่แล้วและเป็นที่ยอมรับของประชาชนอย่างดี
2. สื่อมวลชนท้องถิ่นสามารถบริการได้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ
3. การเรียนรู้จากสื่อมวลชนท้องถิ่นเป็นลักษณะการเรียนรู้ตามธรรมชาติ
4. การใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศนั้น ไม่เพียงแต่จะมีคุณค่าต่อ

การพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กัน

นอกจากนี้ เฟลิเซียโน (Feliciano. 1978 : 36) ได้วิจัยพบว่า ในประเทศฟิลิปปินส์ ได้อาศัยบทบาทของสื่อมวลชนท้องถิ่นในการพัฒนาสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศได้ผลอย่างน่าพอใจ โดยสรุปผลที่ได้จากการวิจัยดังต่อไปนี้ คือ

1. ชุมชนชนบทมีสื่อมวลชนท้องถิ่นที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง
2. รูปแบบของสื่อมวลชนท้องถิ่นไม่ล้าสมัยซ้ำซ้อนและมีหลากหลายพอที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างกว้างขวาง
3. เนื้อหาและโครงสร้างของสื่อมวลชนท้องถิ่นสามารถจะยืดหยุ่นหรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเล่นอดความรู้ ความคิดที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในปัจจุบันได้
4. ความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนที่มีต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นมีความแข็งแกร่งจนยากที่จะมีสื่ออื่น ๆ เข้าไปแทนที่ได้
5. ตัวแทนของสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดต่าง ๆ ก็มีความประสงค์และยินดีที่จะปรับปรุงเนื้อหาและโครงสร้างบางอย่างที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน

ขณะเดียวกัน เปตรอน (Patron. 1972 : 12) ก็ได้รับเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นในฟิลิปปินส์เช่นเดียวกัน และพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่นิยมชมชอบรายการต่าง ๆ ที่เล่นในรูปแบบของเรื่องเล่า หรือรูปแบบของนวนิยายมากกว่ารายการธรรมดาอื่น ๆ เขาได้ทดลองใช้รายการที่เล่นในรูปแบบของเรื่องเล่าในโครงการการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการวางแผนครอบครัว ซึ่งปรากฏว่าได้ผลดีในด้านความตระหนักของประชาชน เพราะลักษณะของเนื้อเรื่องที่เล่นไปสู่ประชาชนนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่ผูกพันใกล้ชิดกับชีวิตจริงของประชาชน ซึ่งในประเด็นนี้ ถ้าจะนำมาทดลองประยุกต์ใช้กับหนังสือก็คงจะประสบผลสำเร็จได้ เพราะรูปแบบของหนังสือก็เป็นเรื่องเล่าหรือนวนิยายอยู่แล้ว เพียงแต่บรรจุเนื้อหาสาระที่ต้องการลงไปแล้วถ่ายทอดไปสู่ประชาชนก็จะได้ผลตามต้องการ

ในต่างประเทศ กล่าวคือ ฟิลิปปินส์ ได้ดำเนินการเรื่องการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศมาแล้วอย่างเป็นการถาวร กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2520 เขาได้เริ่มโครงการโรงมหรสพท้องถิ่น (Rural Theatre) ในการปฏิบัติการเกษตร โดยให้โรงมหรสพ

ท้องถิ่นดังกล่าว ทัศนคติที่เผยแพร่ข่าวสารทางการเกษตรผ่านทางสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดต่าง ๆ ผลปรากฏว่าได้รับความสำเร็จอย่างงดงาม เช่นเดียวกับที่ประเทศไทยเราได้ดำเนินการไปบ้างแล้วเป็นครั้งแรก คือ การใช้หนังตะลุงเพื่อการวางแผนครอบครัว และในขณะที่ใกล้จะมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ก็ได้ใช้หนังตะลุงเป็นสื่อมวลชนที่กระตุ้นให้ประชาชนได้ตระหนักในความจำเป็นของการออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งนับเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง ทั้งนี้การแสดงหนังตะลุงในภาคใต้ของเราก็มีลักษณะใกล้เคียงกับโรงมหรสพท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ กล่าวคือ ประพนธ์ เรืองณรงค์ (ประพนธ์ เรืองณรงค์ 2519 : 44 - 45) ได้กล่าวว่า สังเกตบริเวณวัดในภาคใต้ เขาจะสร้างโรงถาวรเพื่อการแสดงหนังตะลุงโดยเฉพาะ ต่างกับโรงมหรสพท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ ซึ่งจะมีสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดต่าง ๆ หมุนเวียนสับเปลี่ยนกันแสดง ส่วนของไทยเรานั้น สื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดอื่น ๆ จะมีโรงสำหรับการแสดงเฉพาะครั้งแรกเท่านั้น และในปี พ.ศ. 2521 การปลูกโรงหนังถาวรของฟิลิปปินส์ ซึ่งเรียกกันว่า Puppet Theatre ก็ได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการ โดยโรงหนังดังกล่าวนี้ก็จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการสื่อความรู้ด้านการเกษตร การปลูกฝังค่านิยมที่เหมาะสมแก่เยาวชน การเสนอแนะบทบาทของสตรีในการพัฒนาประเทศ และการปลูกฝังคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ประเทศชาติต้องการ

รายงานจากประเทศไทย (Thailand Country Report. 1980 : 1 - 7) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศ เช่น ลิเก ลำตัด และหนังตะลุง โดยได้เคยทดลองใช้หมอลำและหนังตะลุงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในโครงการวางแผนครอบครัว ก็ปรากฏว่าประสบผลสำเร็จอย่างน่าพอใจ และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายควรที่จะได้นำสื่อมวลชนท้องถิ่นมาไว้ในโครงการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

แนวทางการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศนั้น ได้ประสบผลสำเร็จมาแล้วเป็นอย่างดี ทั้งนี้ได้มีรายงานจากประเทศฟิลิปปินส์ (Philippine Country Report. 1980 : 1) เกี่ยวกับงานวิจัยสื่อมวลชนท้องถิ่นในประเทศโลกที่สามสรุปได้ว่า สื่อมวลชนท้องถิ่นเกือบทุกชนิดมีศักยภาพในการกระตุ้นให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งในขณะนี้กลุ่มประเทศอาเซียน ต่างก็ได้ตกลงร่วมกันในเรื่องนี้ และต่างก็

ยอมรับว่าสื่อมวลชนท้องถิ่นเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่หนทางในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ได้อย่างงดงาม

ขณะนี้ ประเทศไทยเราโดยมีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2523 : 1) ได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น จึงได้มีโครงการศึกษาและวิจัยสื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยในขั้นแรกจะพยายามเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานบางประการที่ต้องการ และขณะเดียวกันก็จะได้ศึกษาและวิจัยการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นบางประเภทที่พอจะมีข้อมูลพื้นฐานอยู่บ้างแล้ว สื่อมวลชนท้องถิ่นที่กล่าวถึงนี้มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน และหนึ่งตะลุงซึ่งเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นที่สำคัญชนิดหนึ่งของภาคใต้ก็จำเป็นต้องมีการศึกษาริวิจัยเพื่อจะได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านการเมือง ซึ่งเป็นปัญหาที่ประเทศเรากำลังประสบอยู่ในโอกาสต่อไป

5. ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับการพัฒนาทางการเมือง

เท่าที่ผ่านมานักวิชาการด้านการพัฒนาส่วนมากเชื่อกันว่า การพัฒนาคนนั้น ประเด็นสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนความเชื่อถือ (belief) ทัศนคติ (attitude) และค่านิยม (values) ของคน แนวความคิดนี้ถือว่า ประชาชนในประเทศด้อยพัฒนานั้นมีความเชื่อทัศนคติและค่านิยมที่ล้าสมัย (traditional) และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งของกระบวนการพัฒนาที่ต้องหามาตรการทำให้ประชาชนเปลี่ยนมารับเอาความเชื่อถือ ทัศนคติและค่านิยมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา

เฟรย์ (Frey. 1973 : 376) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การวัดความก้าวหน้าของการพัฒนาทางการเมืองนั้น มักจะพิจารณาถึงเป้าหมายต่าง ๆ ที่วางไว้ เช่น ความเป็นประชาธิปไตย (democracy) ความมีเสถียรภาพทางการเมือง (stability) และการมีอำนาจทางการเมือง (power) ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวนี้ต้องอาศัยความรู้สึกและค่านิยมของคนในชาติ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งเครื่องมือที่นำมาใช้ในการนี้อย่างหนึ่งก็คือ สื่อมวลชน

เลอร์เนอร์ (Lerner. 1958 : 59 - 60) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การพัฒนาของสื่อมวลชนกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง และพบว่า ถ้าประชาชนมีโอกาสรับทราบข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชนก็จะทำให้ความรู้ความ เข้าใจของประชาชนสูงขึ้น และจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนสนใจและเข้าร่วมในกระบวนการ พัฒนาทางการเมืองและเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่ง เลอร์เนอร์ เอง (Lerner. 1963 : 342) ก็ได้ยืนยันว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของสังคมสมัยใหม่

เบคเกอร์ และคนอื่น ๆ (Becker and others. 1975 : 39) ได้สรุปไว้ว่า สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาถึงสภาพ ต่าง ๆ คือ สภาพสิ่งแวดล้อมของสื่อมวลชน (media environment) อันเป็นเครื่องเรือนหรือ สภาพแวดล้อมให้เกิด และพฤติกรรมสื่อมวลชน (media behavior) ซึ่งหมายถึงการเลือกและ การเสนอข่าวสารหรือวิธีการโน้มน้าวจิตใจอันจะส่งผลให้เกิดผลสนองตอบมวลชน (audience response) ซึ่งจะปรากฏในรูปการเปลี่ยนแปลงทางความคิด (cognition) ที่ทัศนคติ (attitude) อันจะส่งผลก่อให้เกิดผลสนองตอบ คือ พฤติกรรมที่ต้องการ ซึ่งจะก่อให้เกิด การพัฒนาขึ้นได้ในที่สุด นอกจากนี้ กร นามภูษะ (กร นามภูษะ 2520 : 31 - 38) ได้ศึกษาพบว่า สื่อมวลชนจะสร้างความรู้สึกให้ประชาชนเห็นได้ว่า ประเทศชาติจะมีความมั่นคง ก็โดยการเสนอข่าวสารความคิดเห็นที่เป็นจริง ถูกต้อง บริสุทธิ์ใจ มีเจตนาที่จะผดุงและรักษาไว้ ซึ่งความมั่นคงของประเทศไทย แต่บางครั้งเราก็พบอยู่เสมอว่า สื่อมวลชนโดยทั่วไปยังขาดคุณลักษณะ ดังกล่าวยู่ ไวท์ (White. 1950 : 390) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมของสื่อมวลชนและ พบว่า ข่าวสารที่เป็นประโยชน์และเป็นที่สนใจของประชาชนนั้น บางครั้งก็ไม่ได้ถูกเสนอโดย สื่อมวลชนเลย ทั้ง ๆ ที่มีโอกาสจะเสนอได้และถือว่าเป็นสถาบันที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่ง เกี่ยวกับ เรื่องนี้ บุญเลิศ คู่ภักติก (บุญเลิศ คู่ภักติก 2521 : 37) กล่าวว่า การพัฒนาความคิด ทางการเมืองเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งในสังคม ควรจะได้มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังและพัฒนา ความคิดทางการเมืองที่ถูกต้องเหมาะสมให้แก่ประชาชน

การถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของสื่อมวลชนนั้น เป็นการปูพื้นฐานที่มั่นคงถาวรในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย โดยที่ เสรี วงษ์มณฑา (Seri Wongmonta. 1978 : 117) ได้วิจัยพบว่า การได้รับข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ถึงความสำคัญทางการเมือง และยิ่งคนให้ความสนใจและรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากเท่าไรก็จะมีแนวโน้มให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองตามไปด้วย และการตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองก็จะเป็นผลก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในโอกาสต่อไป อย่างไรก็ตามการให้ความรู้ทางการเมืองของสื่อมวลชน จำเป็นต้องกระทำเป็นระยะเวลานานติดต่อกันไป ดังที่ เชฟฟี และคนอื่น ๆ (Chaffee and others. 1975 : 647 - 659) ได้สรุปไว้ว่ากระบวนการให้ความรู้ทางการเมืองของสื่อมวลชนนั้น ถือว่าเป็นกระบวนการพัฒนาที่จำเป็นและจะต้องทำดำเนินติดต่อกันไปตลอดชีวิต

ในอีกทางหนึ่ง การถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของสื่อมวลชนนั้น ถือว่าเป็นการสร้างภูมิทัศน์ทางการเมืองเปลี่ยนความเชื่อและค่านิยมของประชาชนในสภาพที่ประชาชนอาจจะถูกชักจูงและชวนเชื่อโดยการกระทำของฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งในเรื่องนี้ แมคกายร์ (McGuire. 1964 : 191 - 229) ได้เสนอทฤษฎีการสร้างภูมิทัศน์ทางการเมืองหรือภูมิต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อโดยเรียกทฤษฎีนี้ว่า "ทฤษฎีการสร้างภูมิทัศน์" (Thoculation Theory) ซึ่งมีอยู่สองแบบ คือ การป้องกันแบบสนับสนุน (supportive defense) และการป้องกันแบบปฏิเสธ (refutational defense) ทั้งนี้สื่อมวลชนจะสามารถกระทำทั้งสองแบบ อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ โดยการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบอบการปกครองของประเทศ อย่างไรก็ตาม เวอร์บา (Verba. 1965 : 141) ซึ่งได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของหลายประเทศและได้สรุปว่า การที่บุคคลจะรับเอาทัศนคติที่ส่งเสริมระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น จะต้องได้มาจากกระบวนการอบรมทางสังคม (socialization process) รวมทั้งการได้เคยเข้าร่วมในระบอบประชาธิปไตยจริง ๆ ด้วย เช่นเดียวกับ เฮเกน (Hagen. 1971 : 75) กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพทางการเมืองของประชาชนย่อมได้มาจากกระบวนการอบรมทางสังคมเป็นมรดกตกทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งก็คือสถาบันต่าง ๆ ในสังคมต่างก็มีบทบาทในกระบวนการ

อบรมทางสังคม เลอวายน (LeVine. 1970 : 535 - 547) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ อิทธิพลของกระบวนการอบรมทางสังคมกับบุคลิกภาพทางการเมืองของประชาชน ได้ผลสรุปว่า บุคลิกภาพทางการเมืองของประชาชนในแต่ละสังคมจะเป็นแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรม ของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมนั้น

บุคลิกภาพทางการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันมาก บุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยก็ย่อมจะสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อัลมอนต์ และ เวอร์บา (Almond and Verba. 1965 : 46 - 70) กล่าวไว้ว่า การวัดว่าประเทศใดมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใดนั้น ให้ดูจากความรู้และทัศนคติทางการเมืองของประชาชนในประเทศนั้น คือ ให้ดูถึงความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประเทศของตน ความรู้เกี่ยวกับสถาบันต่าง ๆ ที่มีส่วนในการกำหนดนโยบาย ความรู้เกี่ยวกับการบริหารนโยบาย ที่วางไว้ ความรู้สึกเกี่ยวกับฐานะของตนเองในระบบการเมือง ซึ่งในการพัฒนาทางการเมืองนั้น สถาบันต่าง ๆ ในสังคม จำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้ประชาชนมีแนวโน้มที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง โดยที่เขาไม่รู้เรื่องราวหรือกระบวนการทางการเมืองดี และคิดว่าตนเองมีหน้าที่ที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง ลักษณะดังกล่าวนี้ก็คือ ความสัมพันธ์ของความรู้ทางการเมือง ทัศนคติทางการเมืองและการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่ง ณรงค์ ลินลั่วลัด (ณรงค์ ลินลั่วลัด 2522 : 110 - 115) ได้สรุปว่า ประชาชนที่มีแนวโน้มจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ผู้ที่สนใจการเมือง มีความเลื่อมใสในสถาบันทางการเมือง มีความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของตน และมีความเชื่อว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ รวมถึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง เมื่อประชาชนของประเทศมีลักษณะดังกล่าวแล้วก็เชื่อได้ว่าการพัฒนาทางการเมืองย่อมจะประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ อัลมอนต์ และ เวอร์บา (Almond and Verba. 1965 : 23 - 25) ก็ได้สรุปว่า การพัฒนาทางการเมืองนั้น ขึ้นอยู่กับความเจริญทางวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่คนเรามีความคิดอ่านที่มีเหตุผล มองโลกตามความเป็นจริง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความอยู่รอดของระบอบประชาธิปไตยในสังคมใด ๆ ย่อมต้องอาศัยการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และอาศัยความรู้สึกนึกคิดในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในสังคมนั้น นั่นก็คือ การพัฒนาทางการเมืองของประเทศใดก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับการณ์วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบอบการปกครองของประเทศนั้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีอย่างหนึ่งที่สถาบันต่าง ๆ ในสังคมจะต้องถ่ายทอดความรู้ความคิดทางการเมืองเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนการมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เหมาะสมตามความต้องการของประเทศ

ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาทางการเมืองก็จำเป็นต้องอาศัยการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยการให้ความรู้ความคิดอันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมทางการเมืองตามเป้าหมายของประเทศ โดยที่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ กันหลายประการ ดังนั้น การถ่ายทอดความรู้ความคิดทางการเมืองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการจึงต้องครอบคลุมประเด็นสำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย ผลจากการศึกษาวิจัยของนักรัฐศาสตร์หลายท่าน กล่าวคือ โปรธโร และ กริกก์ (Prothro and Grigg. 1960 : 276 - 294) พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หมายถึง การรู้สึกเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นในการพูดการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก แม้ว่าสิ่งนั้นจะคัดค้านหรือขัดแย้งกับความคิดเห็นของตนก็ตาม ขณะเดียวกัน แมคคอสลีย์ (McClosky. 1964 : 361 - 382) ก็ได้สรุปว่า คนที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยจะต้องเคารพในกติกากการปกครองของระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ การใช้วิธีตัดสินปัญหาด้วยเสียงข้างมาก โดยมีข้อผูกพันที่จะต้องมีการปฏิบัติตามทุกฝ่าย พร้อมกันนั้นก็ต้องให้ความคุ้มครองสิทธิของฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อย เพื่อให้เป็นไปตามหลักที่ว่าทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกัน และกติกากการปกครองแบบนี้ยังรวมถึงการปฏิบัติต่อกันอย่างยุติธรรม ส่วน ทินพันธุ์ นาคะตะ (ทินพันธุ์ นาคะตะ 2522 : 13) ได้สรุปลักษณะการมีจิตใจแบบประชาธิปไตยไว้ว่า หมายถึง การมีจิตใจสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ ต้องการให้มีการปกครองแบบนี้มากกว่าแบบอื่น ๆ และมีความเห็นสอดคล้องกับหลักการปกครองแบบนี้

นอกจากนี้ การมีจิตใจแบบประชาธิปไตยตามข้อสรุปของ แอลมอนด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba. 1969 : 1120 - 1141) ซึ่งสรุปไว้ว่า คนที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยจะต้องสนใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง มีความ

สำนักในหน้าที่พลเมืองของตน ตลอดจนมีความเชื่อมั่นในตนเอง ล้วน โรเซนเบิร์ก (Rosenberg. 1956 : 690 - 695) ก็ได้สรุปไว้ว่า คนที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย จะต้องรู้จักมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่หรือสถาบันของทางราชการ ล้วน พาย (Pye. 1965 : 22) ก็ได้สรุปไว้ว่า คนที่มีลักษณะประชาธิปไตยนั้น จะต้องรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการใช้อำนาจหน้าที่และการปฏิบัติงานของทางราชการ และ ดาห์ล (Dahl. 1950 : 91) สรุปไว้ว่า คนที่มีจิตใจแบบประชาธิปไตยจะต้องไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ การมีจิตใจแบบเผด็จการ ได้แก่ การมอบทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ การชอบอำนาจเด็ดขาด การอ่อนน้อมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ การนำขมระบบเจ้าขุนมูลนาย การไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล การไม่ยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นในการใช้สิทธิเสรีภาพของพวกเขา และการยึดมั่นในค่านิยมแบบเดิม

ถ้าจะมาพิจารณาถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในประเทศไทย ก็จะเป็นได้ว่ายังมีสภาพที่เป็นปัญหา จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างรีบด่วน จากผลการวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย ซึ่ง ลูจิต บุญบงการ (ลูจิต บุญบงการ 2514 : 20 - 26) พบว่า อิทธิพลของการเรียนรู้ทางสังคมและครอบครัวมีส่วนกำหนดทัศนคติและค่านิยมทางการเมืองของนักศึกษาอยู่มาก และอิทธิพลดังกล่าวนี้ก็ส่งผลถึงการนิยามและการเมืองของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ กีนพันธุ นาคะตะ (กินพันธุ นาคะตะ 1975 : 155 - 164) พบว่า อิทธิพลของทัศนคติแบบจารีตประเพณีของไทยยังมีสูงมากในหมู่นักศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองจะส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและช่วยเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการด้วย นอกจากนี้ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2515 : 155 - 164) พบว่า สถาบันครอบครัวไทยยังไม่มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนก็ยังมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแบบผิวเผิน เพราะการเรียนรู้ทางสังคมทุกระดับและทุกองค์การยังมีความบกพร่องอยู่มาก คือ การศึกษาทางการเมืองของประชาชนยังไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ โคลแมน (Coleman. 1965 : 20)

ที่ว่าการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติทางการเมืองของประชาชน

ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย จะเห็นได้จากผลวิจัยดังต่อไปนี้ กล่าวคือ ล่าย ภานุรัตน์ (ล่าย ภานุรัตน์ 2512 : 59 - 61) พบว่า สาเหตุที่คนสนใจการเมืองนั้นเนื่องมาจากหลายทาง คือ การกระตุ้นของกิจกรรมทางการเมืองของทางราชการ การสนทนาด้วยกัน เรื่องการเมือง และทัศนคติที่ดีต่อการเมือง ส่วนในประเด็นของการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองก็พบว่า ในความเห็นของครุคิดว่าเด็กไม่ค่อยสนใจการเมือง ครุส่วนใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น ครุบางคนมองว่าเป็นเรื่องผิดที่จะพูดถึงเรื่องการเมือง หรือบางคนก็กล่าวว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ถ้าจะพิจารณาตามข้อค้นพบนี้จะได้เห็นได้ว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนก็มีส่วนผลักดันการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนอยู่มากทีเดียว และนอกจากนี้ยังพบรายละเอียดบางประการ คือ อายุและวุฒิของครุมีผลทำให้ทัศนคติทางการเมืองของครุแตกต่างกัน ซึ่ง ทินพันธุ์ นาคะตะ (Thinapan Nakata. 1975 : 252) ก็ค้นพบในเรื่องนี้ว่า ระดับการศึกษามีผลต่อทัศนคติทางการเมืองเล็กน้อย คือ นักศึกษายิ่งมีการศึกษาสูงขึ้น ทัศนคติแบบประชาธิปไตยมีแนวโน้มน้อยลงแต่ความสนใจทางการเมืองกลับมีแนวโน้มสูงขึ้น ส่วน พลศักดิ์ จิระโกธรศิริ - (พลศักดิ์ จิระโกธรศิริ 2519 : 147) พบว่า เพศมีความสำคัญเพียงเล็กน้อยต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย. แต่ไม่มีความสำคัญสำหรับการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ ซึ่งก็สอดคล้องกับผลวิจัยของ ชลอ ใบเจริญ (ชลอ ใบเจริญ 2520 : 243) พบว่า เพศและระดับการศึกษามีความสำคัญต่อการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง คือ เพศชายจะมีความรู้ความเข้าใจมากกว่าเพศหญิง และถ้าระดับการศึกษาสูงขึ้นก็จะทำให้มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูงขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม ปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนนั้นจะสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในเรื่องทางการเมืองของประชาชน ถ้าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องทางการเมืองดีก็ย่อมจะส่งผลต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เหมาะสม อันจะทำให้การพัฒนาทางการเมืองของประเทศประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้น ในการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยก็จำเป็นต้องเริ่มต้นโดยการให้ความรู้ความเข้าใจหรือการถ่ายทอด

ความรู้ความคิดทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังนั้น ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่เหมาะสมกับประชาชนในสังคมประชาธิปไตยก็คือ ความรู้ความเข้าใจที่จะทำให้ประชาชนมีจิตใจแบบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญหลายประการ คือ การมีจิตใจสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย การยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล การเคารพสิทธิหรือกฎหมายบ้านเมือง ความสนใจและการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง ความกล้าในหน้าที่พลเมือง ความไว้วางใจบุคคลอื่น การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และความไม่มึนงงใจเป็นเผด็จการ

ดังนั้น ในแง่ของการพัฒนาทางการเมืองกับบทบาทของสื่อมวลชนจึงต้องพิจารณาว่า ถ้าสื่อมวลชนเลือกเล่นอุปประเด็นหรือเนื้อหาสาระทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากเท่าไร โอกาสที่ประชาชนจะรับทราบความสำคัญของการเมืองระบอบนี้ก็จะมากขึ้นด้วย ในที่สุดระดับความรู้และความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้จะพอกพูนในระบบความคิดของประชาชนมากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นวิวัฒนาการทางด้านความคิดเกี่ยวกับการเมือง (political cognitions) ในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลสำเร็จในการพัฒนาทางการเมืองในโอกาสต่อไป และอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การพัฒนาทางการเมืองจำเป็นต้องพิจารณาถึงประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นสำคัญ ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยเราอาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งขาดโอกาสที่จะแสวงหาความรู้และข่าวสารจากแหล่งอื่น ๆ ได้ สื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเขาอย่างมาก ผลวิจัยของ โรส และ ราลิส (Rose and Ralis. 1957 : 25) พบว่า ผลของสื่อมวลชนจะปรากฏชัดมากในกลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำ หลักฐานนี้แสดงว่า สื่อมวลชนสามารถใช้แทนระบบการศึกษาในโรงเรียนโดยการเพิ่มพูนความรู้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ อีกนัยหนึ่ง สื่อมวลชนอาจช่วยลดช่องว่างด้านความรู้หรือข่าวสารระหว่างกลุ่มบุคคลชั้นสูงและชั้นต่ำได้ นอกจากนี้ ผลวิจัย ฮาพล ลิงโกวินท์ และ ลัว์ลีย์ กฤตย์ตันทน์ (ฮาพล ลิงโกวินท์ และ ลัว์ลีย์ กฤตย์ตันทน์ 2522 : 164) พบว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลโดยตรงในการยกระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศของประชาชน ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศเพื่อการพัฒนา

(climate for modernization) ได้อย่างมาก ผลวิจัยยังยืนยันว่าสื่อมวลชนช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชนได้เป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ลืมว่าสื่อมวลชนประเภทใดที่สามารถบริการประชาชนกลุ่มใดได้มากน้อยเพียงใด อันขึ้นอยู่กับความแพร่หลายของสื่อมวลชนชนิดนั้น ๆ และขึ้นอยู่กับโอกาสและรสนิยมของประชาชนเป็นประเด็นสำคัญด้วย

ในชนบทส่วนใหญ่ของประเทศไทยนั้น โอกาสที่ประชาชนจะได้รับสื่อมวลชนสมัยใหม่มีน้อยมาก และถึงแม้จะมีโอกาสก็มีข้อจำกัดอยู่หลายประการที่เขาไม่สามารถจะรับบริการจากสื่อมวลชนดังกล่าวได้ ดังนั้น ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่จึงได้รับบริการความรู้ข่าวสารและความบันเทิงจากสื่อมวลชนท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในชนบทภาคใต้ของประเทศไทย สื่อมวลชนท้องถิ่นที่ได้รับความนิยมสูงสุดในขณะนี้ก็คือ หนังสือนิตยสาร รายละเอียดบางประการเกี่ยวกับหนังสือนิตยสารจะได้กล่าวถึงในตอนต่อไป

6. เอกสารและเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือ

เนื่องจากเอกสารและเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ประมวลเอกสารและเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ค่อนข้างจะละเอียด โดยมีสาระสำคัญหลายประการ คือ ประวัติความเป็นมาของหนังสือ หนังสือในประเทศไทย องค์ประกอบของคณะหนังสือ อุปกรณ์การแต่ง โอกาสและช่วงเวลาที่แต่ง ขั้นตอน วิธีการ และลักษณะของเรื่องที่แต่ง สภาพปัจจุบันของหนังสือ ข้อมูลบางประการเกี่ยวกับนายหนังสือและงานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประวัติความเป็นมาของหนังสือ

ได้มีข้อสันนิษฐานกันถึงประวัติความเป็นมาของหนังสือ หรือที่เรียกกันว่า "การละเล่นแบบแสดงเงา" (shadow plays) เกี่ยวกับประเด็นนี้ สุริวงค์ พงศ์ไพฑูริย์ (สุริวงค์ พงศ์ไพฑูริย์ 2522 : 2) กล่าวว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหนังสือนั้น ได้มีความเห็นที่ผิดแผกแตกต่างกันเป็นสองกลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มแรกเชื่อว่า

การแสดงที่เรียกว่า "หนังตะลุง" นั้นมีประวัติความเป็นมา คือ ต้องมีการเกิดที่ใดที่หนึ่งมาก่อน แล้วแพร่หลายไปยังที่อื่น ๆ และแต่ละแห่งก็จะพัฒนาการแสดงหนังตะลุงไปตามวัฒนธรรมของตน ทั้งนี้เพราะการแสดงหนังตะลุงดูเหมือนจะแสดงกันได้ไม่ยาก เพียงการแสดงการเล่นหนังตะลุงให้ดูเพียงครั้งเดียว ผู้ชมก็สามารถจดจำรูปแบบและเลียนแบบการแสดงได้ แต่ก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบบางอย่าง เช่น รูปหนัง เครื่องดนตรี หรืออื่น ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับประเพณีและวัฒนธรรมของตนแล้วก็ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกันต่อมาเรื่อย ๆ ส่วนกลุ่มหลังให้ความเห็นว่า การแสดงหนังตะลุงนั้นเริ่มแรกน่าจะมาจากประเทศอินเดีย อย่างแน่นอนโดยอาศัยเรื่องจากมหากาพย์ของอินเดีย แล้วจึงแพร่หลายไปยังประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย

สกอต (Scott, 1970 : 14 - 14) ได้ให้ความเห็นว่า ในประเทศอินเดีย มีการแสดงหนังตะลุง ในรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบ โดยมีการแสดงกันอย่างแพร่หลาย ทั่วประเทศ ซึ่งใช้เรื่องจากมหากาพย์ของอินเดีย คือ เรื่องรามายณะ และมหาภารตะ ในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่าเริ่มแรกของการแสดงหนังตะลุงก็มุ่งไปสู่แนวการแสดงเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองอย่างชัดเจนอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นในระยะหลังจากต่อมา แนวทางการแสดงของหนังตะลุงคณะต่าง ๆ จึงหันไม่หันการเล่นเนื้อหาสาระทางการเมืองไปสู่ประชาชน นอกจากนี้ ยังมีการแสดงชนิดนี้ในประเทศจีนและประเทศแถบตะวันออกกลาง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากของอินเดียอยู่บ้าง

สวีนิ (Sweeny, 1972 : 9) ได้ศึกษาประวัติของการแสดงหนังตะลุงในประเทศแถบเอเชียอาคเนย์พบว่า หนังตะลุงที่นิยมแสดงกันในประเทศแถบนี้แบ่งออกได้เป็นสองรูปแบบ คือ แบบแรกเป็นหนังใหญ่ของไทย และหนังสเบก (Nang Sbeck) ของเขมร ซึ่งมีรูปหนังขนาดใหญ่ ส่วนแขนของรูปหนังจะติดอยู่กับขา เคลื่อนไหวไม่ได้ ส่วนอีกแบบหนึ่งรูปหนังที่ใช้แสดงจะมีขนาดเล็กกว่า ที่แขนมีรอยต่อเป็นข้อทำให้เคลื่อนไหวได้ แบบหลังนี้เป็นที่นิยมกว้างขวางกว่าแบบแรก มีแสดงใน ชวา บาห์ลี สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย ลาว และเขมร เป็นต้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งถิ่นที่มีการแสดงมากที่สุด คือ ทางตอนใต้ของประเทศไทย

ถ้าจะพิจารณาถึงความสัมพันธ์กันระหว่างหนังตะลุงของไทยกับประเทศอื่น ๆ แล้ว ก็จะทำให้เห็นว่ามีลักษณะต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน อาจจะมีส่วนที่แตกต่างกันบ้างในรายละเอียด บางประการเกี่ยวกับเรื่องนี้ จุตม หนูทอง (จุตม หนูทอง 2523 : 1) ได้ให้ความเห็นว่า เมื่อศึกษาจากประวัติและสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับหนังตะลุงก็จะพบว่า หนังตะลุงแบบอินเดีย ชวา บาหลี มาเลเซีย และภาคใต้ของไทย มีความสัมพันธ์กันในหลายประการ เช่น ด้านธรรมเนียมการแสดง รูปหนัง ตันตรี ตลอดจนความเชื่อบางประการ แต่ก็มีรายละเอียดต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมประเพณี และคำสอน รวมทั้งการพัฒนาการแสดงของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังตะลุงในภาคใต้ของประเทศไทย กับหนังตะลุงของชวา มีร่องรอยของความสัมพันธ์กันหลายประการ และต่างก็มีวัฒนธรรมของอินเดียผสมผสานอยู่อย่างเด่นชัด

ในประเด็นนี้จำเป็นต้องกล่าวถึงรายละเอียดบางประการของหนังตะลุงในชวา และหนังตะลุงในภาคใต้ของประเทศไทย กล่าวคือ นายหนังตะลุงหรือคนเชิดหนังตะลุงของชวานั้นเรียกว่า "ดาหลัง" (Dalang) ซึ่งมาจากคำสันสกฤตว่า "ตาลางก" อันเป็นพระนามของพระอิศวรหรือพระศิวะ ผู้เป็นตัวแทนของเทพเจ้าแห่งความบันเทิงและศิลปะของอินเดีย เทพเจ้าองค์นี้ หนังตะลุงทุกคณะของไทยจะนำมาใช้เป็นตัวละครที่สำคัญยิ่งในการแสดงทุกครั้ง คือ แกะสลักเป็นรูปพระอิศวรทรงโคอุลักราช นายหนังจะใช้รูปนี้แสดงหลังจากเชิดรูปฤาษี ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกย่องสดุดีเทพเจ้าแห่งความบันเทิง ตามตำนานของอินเดียเล่าว่า เมื่อใดพระศิวะทรงเริงระบำ พระนันทิซึ่งโดยธรรมดาเป็นเทพที่มีร่างเป็นบุรุษหัวโค ประดับอาภรณ์อย่างเทพ ก็จะนั่งตีตะโพนให้ส่วงหวนต่อเมื่อพระศิวะเสด็จ พระนันทิจึงกลายร่างเป็นโคพาหนะทรง (คำว่า "นันทิ" นอกจากจะหมายถึง เลวัก ผู้เป็นใหญ่ในพระศิวะแล้ว ยังหมายถึงผู้กล่าว อามุขบทละคร ผู้เบิกโรง หรือผู้กล่าวอาศิรวาท ซึ่งความหมายอย่างหลังนี้ตรงกับบทบาทของพระอิศวรในหนังตะลุงภาคใต้ของไทย)

รูปหนังตะลุงชวา นอกจากจะมีตัวละครตามชื่อในมหากาพย์เรื่องรามายณะแล้ว ยังมีตัวละครตัวหนึ่งซึ่งเป็นตัวแทนของมนุษย์ชาติ คือ ตัว "Semar" เป็นตัวตลก มีลักษณะ

หลายประการตรงกับรูปตลกของหนังตะลุงในภาคใต้ของไทย เช่น มีแขนยาวเลยเข้าลงมา พุดจาไม่กล่อมเกล้า มีความเมตตากรุณา เป็นตัวที่อยู่ข้างฝ่ายธรรมะเสมอ

สำหรับแนวการแสดงของหนังตะลุงชวาก็คล้ายคลึงกับหนังตะลุงในภาคใต้ของไทย คือ นอกจากเขาจะแสดงเรื่องราวมายณะและมหากาธะแล้ว ยังแสดงนิทานปรัมปราที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายถึงที่มาของสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ การต่อสู้ระหว่าง "ลู้ร" กับ "อูลู้ร" และในบางครั้งก็เป็นเรื่องประเภทจินตนาการทั่ว ๆ ไป ส่วนเรื่องที่หนังตะลุงในภาคใต้ของไทย ใช้แสดงกันอยู่ในปัจจุบันนี้ ปรากฏว่ามีอยู่หลายลักษณะ ซึ่ง พ่วง บุขรารัตน์ (พ่วง บุขรารัตน์ 2523 : 4) สรุปว่ามีอยู่สามประเภท คือ เทพนิยาย จินตนิยาย และนวนิยาย และในทุกประเภทของเรื่องที่ใช้แสดง หนังตะลุงก็จะสอดแทรกความรู้ ความคิด และทัศนคติ ในด้านต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนผู้ชม

หนังตะลุงในประเทศไทย

สำหรับหนังตะลุงในประเทศไทยเรานั้น ยังไม่สามารถจะหาข้อยุติเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาได้อย่างแน่ชัด ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ พบว่ายังมีผู้สันนิษฐานขัดแย้งกันอยู่มาก ธนิต อยู่โพธิ์ (ธนิต อยู่โพธิ์ 2500 : 5) กล่าวว่า มหรสพพื้นบ้านที่ขึ้นหน้าขึ้นตาของชาวไทยในสมัยโบราณอีกอย่างหนึ่งก็คือ หนัง ซึ่งเราเรียกกันในภายหลังว่าหนังใหญ่ เพราะมีหนังตะลุงซึ่งเป็นหนังตัวเล็กเกิดขึ้นอีกอย่างหนึ่ง จึงได้เติมคำเรียกให้แตกต่างกันออกไป

ส่วน ภิญโญ ศิตตธรรม (ภิญโญ ศิตตธรรม 2506 : 25 - 28) กล่าวว่า หนังควนได้เปลี่ยนชื่อเรียกมาเป็นหนังตะลุงเมื่อสมัยรัชกาลที่ 5 สมัยนั้นหนังทางเมืองพัทลุงได้เข้าไปแสดงในกรุงเทพ คนกรุงเทพเรียกหนังควนว่า "หนังตะลุง" อันเกิดจากการกร่อนเสียงและการกลายเสียงของคำ พัทลุง - ทลุง - ตะลุง ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกันที่สมเด็จพระยาบรมราชานุภาพ (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ 2508 : 99) ได้ทรงบันทึกไว้ว่า หนังตะลุงเป็นการแสดงอย่างใหม่ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยพวกชาวบ้านกวนมะพร้าว แขวงสงครัด พัทลุง คิดเอาอย่างหนังแขก (ชวา) มาเล่นเป็นของไทยขึ้นก่อน แล้วจึงแพร่หลายไปที่อื่น และ

คำว่า "ตะลุง" นั้น ก็คงใช้กันแพร่หลายแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ดังปรากฏในหลักฐานจดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักข์ใต้ ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 12 เมษายน ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2452) ความว่า "ในตอนค่ำมีมหรสพต่าง ๆ มาเล่นถวาย คือ เพลง 1 โรง หนังตะลุง 1 โรง มโนรา 1 โรง ..."

นอกจากนี้ก็ยังมีความสันนิษฐานแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ 2521 : 180) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหนังตะลุงว่า หนังตะลุงเป็นการละเล่นของชาวมลายูที่มีมาก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 11 แล้วแพร่หลายมายังมลายูและภาคใต้ของไทย โดยที่ชาวมลายูหรือมาเลเซียในปัจจุันเรียกว่า "วายังกูเลต" (Wayang Kulet) และในสมัยโบราณมักจะเรียกหัวเมืองหรืออาณาจักรภาคใต้ว่า "เมืองตะลุง" และเรียกชาวใต้ว่า "ชาวตะลุง" ดังปรากฏในบทละครนอกเรื่องอิเหนา ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ว่า

"ช่องรทาทันสินจัวเจ็ก

ละครแขกเล็กเล็กไล่หัวสูง

ราตรีมีแต่ล้วนชาวตะลุง

ซัดกันงูตามถนนแห่งกรวดลาว"

หนังตะลุงจะมีประวัติความเป็นมาที่แน่ชัดอย่างไรนั้น เป็นเรื่องซึ่งผู้ที่สนใจจะต้องศึกษาค้นคว้ากันอีกต่อไป แต่ในที่นี้ต้องการที่จะศึกษาเฉพาะสภาพปัจจุบันในอันที่จะหาแนวทางเพื่อให้หนังตะลุงมีบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมือง โดยเหตุผลที่หนังตะลุงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก ประพนธ์ เรืองณรงค์ (ประพนธ์ เรืองณรงค์ 2519 : 51) ได้กล่าวว่า ชาวราชการไปให้การอบรมชาวบ้านถึงสิบครั้งก็ยังได้ผลไม่เท่าหนังตะลุงแสดงให้เห็นเพียงครั้งเดียว ซึ่งก็ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลและความศรัทธาเชื่อถือที่หนังตะลุงมีต่อประชาชนในภาคใต้

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การศึกษาริยในเรื่องนี้มีสมบูรณ์และชัดเจนขึ้น ตลอดจนเพื่อจะเป็นแนวทางในการศึกษาริยในโอกาสต่อไปอีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงส่วนสำคัญ

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนังตะลุงพอเป็นสังเขป อันได้แก่ องค์ประกอบของคณะหนังตะลุงและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง โอกาสและช่วงเวลาของการแสดง ขั้นตอนการแสดง ข้อมูลบางประการเกี่ยวกับนายหนังตะลุง ตลอดจนสภาพปัจจุบันของหนังตะลุง ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของคณะหนังตะลุงและอุปกรณ์การแสดง รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 จำนวนคนในคณะหนัง เดิมทีเดียวหนังตะลุงแต่ละคณะจะมีคนในคณะประมาณ 8 - 10 คน ทำหน้าที่เป็นนายหนัง 2 - 3 คน มือทับ 1 คน มือโหม่งและกรับ 1 คน มือกลอง 1 คน มือซอ 1 คน มือฉิ่ง 1 คน ผู้สักรูปและยืนรูป 1 คน และหมอประจำโรงอีก 1 คน แต่ต่อมานิยมให้นายหนังเพียงคนเดียว ไม่มีหมอประจำโรง คนที่ทำหน้าที่สักรูปและยืนรูปก็เป็นหน้าที่ของคนอื่น ๆ ได้ ดังนั้น ปัจจุบันนี้จำนวนคนในคณะของหนังตะลุงจึงลดน้อยลงไปกว่าเดิม คือ มีอยู่ประมาณคณะละ 6 - 7 คน

1.2 โรงหนัง โรงที่ใช้สำหรับการแสดงของหนังตะลุงนั้นจะปลูกยกพื้นสูงประมาณ 2 เมตร มีพื้นที่ประมาณ 2.5×3 เมตร หลังคามนิยมเป็นแบบเพิงหมาแหงน ด้านข้างทั้งสองข้างปิดทึบมิดชิด ด้านหลังโรงก็ทึบแต่เว้นส่วนที่พอจะเป็นประตูสำหรับขึ้นลงได้ ด้านหน้าจะชิงฉ้อผ้าขาวขนาดประมาณ 1.5×2 เมตร ภายในโรงวางต้นกล้วยเป็นแนวนอนติดกับฉ้อเพื่อใช้บังรูป เวลาจะแสดง ส่วนด้านข้างก็จะวางต้นกล้วยอีกต้นหนึ่งสำหรับบังรูปที่เตรียมไว้ไว้เพื่อการแสดงในฉากต่อ ๆ ไป ถัดจากฉ้อเข้ามาประมาณ 1 ฟุต และสูงจากพื้นพอสมควรจะมีดวงไฟหรือตะเกียงแขวนเอาไว้เพื่อให้เกิดแสงสว่างในตอนแสดง โรงหนังตะลุงที่กล่าวถึงนี้จะปลูกในที่โล่งแจ้งนอกตัวอาคาร มีสนามหญ้าหน้าโรงเพื่อประชาชนจะนั่งดูการแสดงได้

1.3 รูปหนังหรือตัวหนัง หนังตะลุงคณะหนึ่ง ๆ จะมีรูปหนังประมาณ 120 - 200 รูป เก็บไว้ในแผงหรือหีบ รูปหนังที่ทุกคณะจะต้องมี คือ ฤาษี พระอิศวร เจ้าเมืองนางเมือง ตัวพระ ตัวนาง ยักษ์ ตัวตลก เทวดา และรูปสามัญชนอื่น ๆ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความต้องการและลักษณะของเรื่องที่นายหนังตะลุงใช้ในการแสดง ถ้านายหนังคณะใดต้องการรูปหนังเพิ่มเติมก็หาเพิ่มเข้าไปได้ รูปหนังนั้นจะประดิษฐ์จากหนังโค กระบือ หรืออาจจะใช้หนังสัตว์อื่น ๆ มีการแกะสลักและระบายสีให้สวยงาม ลักษณะพิเศษอื่น ๆ ของรูปหนัง จะวิวัฒนาการ

ไปตามยุคสมัย แต่ก็ยังมีบางคณะที่ยังคงรักษารูปแบบเดิมเอาไว้ ส่วนที่วิวัฒนาการไปก็มักจะให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้จากส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องแต่งตัวของรูปหนัง

1.4 เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีประกอบการแสดงที่สำคัญที่หนังตะลุงทุกคณะจะต้องมีก็คือ ทับ โหม่ง เพราะทับเป็นเครื่องดนตรีที่ต้องกำกับจังหวะของรูปหนังแต่ละรูป ส่วนโหม่งจะประกอบเสียงให้ฟังไพเราะขึ้น ส่วนเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ เช่น ฉิ่ง กรับ ฆ้อง ปกทอง เป็นเครื่องดนตรีที่ปรุงรสให้ครึกครื้นน่าฟังขึ้น ในปัจจุบันหนังตะลุงบางคณะก็ได้นำเอาเครื่องดนตรีสมัยใหม่เข้ามาประสมด้วย เช่น ออร์แกนและกีตาร์ เป็นต้น

1.5 เรื่องที่ใช้ในการแสดง เรื่องที่หนังตะลุงแต่ละคณะนำมาใช้ในการแสดงสมัยก่อนมักเป็นเรื่องรามเกียรติ์และเรื่องจากวรรณคดีพื้นบ้าน เช่น อิเหนา พระอภัยมณี เป็นต้น แต่ในปัจจุบันนี้ เรื่องที่นำมาใช้แสดงจะผิดแผกไปจากเดิมมากทีเดียว กล่าวคือ เรื่องส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาเองให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน มากกว่าที่จะเป็นเรื่องเพื่อผืนโลกความจริง เรื่องที่แสดงนั้น หนังตะลุงบางคณะก็มีความสามารถที่จะผูกขึ้นเองได้ แต่บางคณะก็ต้องอาศัยบุคคลอื่นแต่งเรื่องให้ แล้วตนเองก็จะนำมาปรับปรุงดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารรถและความต้องการในการแสดง แต่ไม่ว่าหนังตะลุงจะแสดงเรื่องอะไรก็ตาม สิ่งที่น่ายหนังต้องการจะถ่ายทอดให้แก่ประชาชนก็จะเป็นสาระเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเป็นส่วนใหญ่

2. โอกาสและช่วงเวลาการแสดง เดิมทีเดียวหนังตะลุงจะไม่นิยมแสดงในงานมงคลต่าง ๆ เพราะเชื่อว่าจะทำให้เกิดอัปมงคลแก่เจ้าของบ้าน แต่ปัจจุบันความเชื่อเช่นนี้หมดสิ้นไปแล้ว ดังนั้น หนังตะลุงจึงมีโอกาสด้านการแสดงอย่างกว้างขวาง เช่น งานนักขัตฤกษ์ งานวัด งานขึ้นบ้านใหม่ หรือแม้แต่การแสดงหนังตะลุงที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานใด ๆ โดยเฉพาะกรณีเช่นนี้นับได้ว่าเป็นการเพิ่มโอกาสที่หนังตะลุงจะมีบทบาทต่อความรู้ ความคิดในด้านต่าง ๆ ของประชาชนมากขึ้น สำหรับช่วงเวลาที่ใช้ในการแสดงนั้น สมัยก่อนเริ่มแสดงตั้งแต่หัวค่ำจนสว่าง เพราะมีธรรมเนียมนิยมในการแสดงที่ยืดยาว ต้องใช้เวลามาก เช่น ออกสิงดา สิงขาว พระอิศวร เป็นต้น แต่ในปัจจุบันนี้ หนังตะลุงหลายคณะได้ตัดขั้นตอนการแสดงบางขึ้น

ออกไป ดังนั้น เวลาเริ่มต้นของการแสดงจึงปิดออกไป คือ จะเริ่มต้นประมาณ 3 ทุ่ม มีการหยุดพักตอนเที่ยงคืนละประมาณ 1 ชั่วโมง แล้วก็แสดงต่อไปจนสว่าง

3. ขั้นตอนการแต่ง โดยทั่วไปหนังตะลุงทุกคณะจะมีขั้นตอนการแต่งที่ติดถือปฏิบัติเหมือน ๆ กัน โดยมีขั้นตอนการแต่งดังต่อไปนี้ คือ

3.1 เบิกโรง เมื่อคณะหนังขึ้นโรงแล้ว นายหนังจะเอาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแสดง ซึ่งได้แก่ รูปฤาษี รูปหน้าบท รูปเจ้าเมือง ปักไว้ที่ต้นกล้วย โหม่ง หับ มาวางข้างหน้า แล้วกล่าวขุมนุมครุ โดยมีเครื่องสักการะ เช่น หมาก พลู ดอกไม้ รูป เทียน เงิน ที่เจ้าภาพจัดหาไว้ให้

3.2 โหมโรง เป็นขั้นตอนการแต่งที่มีการบรรเลงดนตรีล้วน ๆ เพื่อเรียกผู้ชม และเป็นการสำรวจเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง

3.3 ออกฤาษี เป็นการออกรูปครุ เพื่อแสดงคารวะต่อครูบาอาจารย์ และไหว้เทพเจ้าเพื่อเปิดเป่ารังควานและกันเสนียดจัญไรต่าง ๆ ขั้นตอนนี้ นับเป็นขั้นตอนที่ต้องกระทำเพื่อความมั่นใจและเป็นการกำลังใจในการแสดงของนายหนังตะลุงทุกคณะ

3.4 ออกรูปพระอิศวร เป็นขั้นตอนที่แสดงคารวะแด่เทพเจ้าแห่งความบันเทิง และในการออกรูปพระอิศวรนี้ นายหนังตะลุงจะต้องใช้ความประณีตและอาศัยความชำนาญในการเขยตรูป เพราะเป็นการอวดฝีมือและลีลาในการเขยตรูปขั้นสูงที่สามารถสร้างความประทับใจให้กับประชาชนผู้ชมได้เป็นอย่างดี

3.5 ออกรูปหน้าบท การออกรูปหนังตัวนี้ของนายหนังตะลุงทุกคณะ จะถือว่าเป็นตัวแทนของนายหนัง เนื้อเรื่องที่ประกอบประกอบการออกรูปนี้จะเกี่ยวกับการเคารพครูบาอาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนนายหนัง การเกิดทุนสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น ยาดี คำสอน พระมหากษัตริย์ และรวมถึงการทักทายประชาชนผู้ชม

3.6 บอกเรื่อง นายหนังตะลุงส่วนใหญ่จะใช้รูปตัวตลกออกมาบอกให้ประชาชนผู้ชมทราบว่าในการแสดงครั้งนี้จะแสดงเรื่องอะไร ทำนองไหน มีสาระสำคัญอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งการกล่าวปราศรัยกับผู้ชมก่อนที่จะดำเนินการแสดงต่อไป

3.7 บทกึ่งวจอ ขั้นตอนนี้อาจครั้งจะเรียกว่า "กล่าวหน้าบท" ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ไม่ต้องอาศัยรูปหนัง เป็นเพียงการเริ่มต้นกล่าวบทกลอนสั้น ๆ ก่อนเริ่มเรื่อง ใจความของกลอนในขั้นตอนนี้จะเกี่ยวกับคติสอนใจประชาชน หรือกล่าวถึงธรรมชาติและบรรยากาศในขณะนั้น

3.8 การตั้งนามเรื่อง เป็นขั้นตอนที่เริ่มเรื่องหรือเปิดเรื่องที่หนังตะลุงจะแสดง โดยจะยกเอาเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นสาระทางด้านการเมือง สังคม ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องที่แสดง แล้วจะโยงความสัมพันธ์ดังกล่าวไปสู่เหตุการณ์ที่กำหนดไว้ในเรื่อง

4. -สภาพปัจจุบันของหนังตะลุง หนังตะลุงในปัจจุบันมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากทีเดียว ทั้งในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระของเรื่องที่นำมาแสดง ตลอดจนรูปแบบการแสดง รวมถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะอิทธิพลของสังคมเป็นสำคัญ ซึ่ง อุตม หนูทอง (อุตม หนูทอง 2523 : 11) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นผลกระทบโดยตรงที่ทำให้สภาพของหนังตะลุงต้องเปลี่ยนแปลงไป หนังตะลุงปัจจุบันมักจะกระทบกระเทือนและสะท้อนภาพความเคลื่อนไหวของสังคมออกมา บางช่วงบางสมัยหนังตะลุงได้แสดงในลักษณะรับใช้การเมืองก็มี โดยการวิเคราะห์ปัญหาสังคม แล้วนำมาเล่นผ่านตัวละครซึ่งผูกขึ้นเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ส่งผ่านไปยังประชาชนผู้ชม ซึ่งก็มีแนวโน้มว่าหนังตะลุงที่แสดงแนวการเมืองจะเป็นที่พึงพอใจของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชมที่เป็นคนรุ่นใหม่ทั้งหลาย

ข้อที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับหนังตะลุงในปัจจุบันนี้ก็คือ นายหนังตะลุงในปัจจุบันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก และผู้ที่เป็นายหนังตะลุงก็เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมมามากกว่านายหนังตะลุงสมัยก่อน อันเป็นส่วนที่นายหนังตะลุงในปัจจุบันนี้สามารถจะปรับปรุงการแสดงและปรับตนเองให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ดีขึ้น เช่น การรู้จักวิเคราะห์ผู้ชม การรู้จักเลือกเรื่องที่ใช้แสดง และขณะเดียวกัน การที่นายหนังตะลุงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ก็เป็นผลทำให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการแสดงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความสำนึกในเวลาและรับงานแสดงที่รอบคอบรัดกุมขึ้น ต้องขวนขวายหาความรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ก้าวทันเหตุการณ์ นอกจากนี้

รายได้จากการแสดงของหนังตะลุงแต่ละคณะในปัจจุบันก็เป็นล่ำเป็นสัน ทำให้ผู้คนคิดถึงอาชีพการแสดงของนายหนังตะลุงดีขึ้น ได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคมสูงยิ่งขึ้นอีกด้วย

สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (สุริวงศ์- พงศ์ไพบูลย์ 2523 : 132 - 138) ก็ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของหนังตะลุงในปัจจุบันว่า เมื่อเปรียบเทียบกับหนังตะลุงในอดีตกับหนังตะลุงในปัจจุบันนี้ จะเห็นว่า หนังตะลุงในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ซึ่งพอจะสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ฐานะในสังคมของหนังตะลุงสูงขึ้นกว่าเดิมมาก โดยที่หนังตะลุงในปัจจุบันนี้ได้รับการยกย่องจากสังคมมากขึ้นกว่าเดิม เพราะนอกจากเงินรายได้จากการแสดงที่ค่อนข้างสูงแล้ว นายหนังตะลุงยังได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงกว่าประชาชนทั่วไปมาก ซึ่งเป็นผลทำให้ประชาชนศรัทธาเชื่อถือมากขึ้น

2. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้หนังตะลุงได้รับความสะดวกในการแสดงมากขึ้น เช่น มีเครื่องไฟฟ้า เครื่องขยายเสียง ซึ่งจะทำให้หนังตะลุงสามารถแสดงได้เป็นเวลานานขึ้นโดยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมากนัก อีกทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนจำนวนมากได้โดยสังเกตได้จากจำนวนครั้งที่หนังตะลุงแต่ละคณะแสดงต่อปีสูงขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ก็ยังมี การเผยแพร่การแสดงของหนังตะลุงในรูปแบบต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากการแสดงโดยตรง กล่าวคือ การบันทึกเสียงออกรายการวิทยุ การบันทึกภาพออกรายการโทรทัศน์ การบันทึกเทปเพื่อเผยแพร่

3. การปรับปรุงและดัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแสดง เช่น การนำเอาเครื่องดนตรีที่ทันสมัย สามารถดึงดูดความสนใจและเร้าใจผู้ชมได้เป็นอย่างดี อีกอย่างหนึ่งคือ การรู้จักเลือกเพลงประกอบการแสดงซึ่งเป็นที่นิยมในสังคมปัจจุบัน ทำให้ประชาชนชื่นชอบและประทับใจมากขึ้น

4. การดัดแปลงรูปร่างให้มีลักษณะการแต่งตัวที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของคนในสังคมปัจจุบัน ทำให้ผู้ชมเห็นจริงเห็นสิ่งไปด้วย อีกทั้งหนังตะลุงบางคณะซึ่งเป็นที่นิยมของประชาชนเป็นจำนวนมาก ดังนั้น หนังตะลุงบางคณะจึงต้องใช้รูปทรงขนาดใหญ่กว่าเดิมมาก โรงที่ใช้สำหรับการแสดงก็กว้างขึ้น เพื่อให้คนดูที่นั่งอยู่ไกลจากโรงมองเห็นชัดเจนขึ้น

5. การใช้สถานที่เพื่อการแสดงที่เป็นพิเศษไปกว่าเดิม กล่าวคือ หนึ่งทะเลง บางคณะเป็นที่นิยมของประชาชนมาก การแสดงเฉพาะตอนกลางคืนตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วไปนั้น ไม่เป็นการเพียงพอแก่ความต้องการของประชาชน ดังนั้น หนึ่งทะเลงบางคณะจึงต้องเข้าไป แสดงในโรงภาพยนตร์ โดยสร้างเป็นโรงศาลองชั่วคราวขึ้น จึงสามารถแสดงในตอนกลางวัน ได้อย่างดี

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การเปลี่ยนแปลงของหนึ่งทะเลงก็ยังปรากฏในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระของเรื่องที่นำมาแสดง กล่าวคือ เดิมทีเดียวหนึ่งทะเลงส่วนใหญ่ชอบแสดง เรื่องประเภทสักร ๆ วงศ์ ๆ นิबंध เทวดา ภูติผี สัตว์ประหลาด ซึ่งเรื่องในลักษณะเช่นนี้ ผู้ชมในปัจจุบันจะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ขาดความเป็นจริงและห่างเหินกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชน ทั้ง ๆ ที่เรื่องเช่นนี้ไ้ว่าจะไม่มีความหมาย แต่เป็นเรื่องประเภทสัญลักษณ์ที่ต้องอาศัยการตีความและการวิเคราะห์อย่างไรก็ตาม ลักษณะเรื่องที่หนึ่งทะเลงใช้ในการแสดง ปัจจุบันนี้จะมีลักษณะที่เป็นไปได้ใกล้เคียงกับสภาพชีวิตจริง ตัวละครในเรื่องจะจำลองมาจาก ชีวิตจริงของบุคคลในสังคม

ผู้วิจัยเองก็ได้ตระหนักในเรื่องความเปลี่ยนแปลงของเรื่องที่หนึ่งทะเลงนำมาใช้ในการแสดง จึงได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่องของหนึ่งทะเลงจำนวน 50 เรื่อง จากเทปบันทึกเสียง ทั้งนี้เพื่อจะได้กรอบความคิดบางประการในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ และได้พบรายละเอียด บางประการเกี่ยวกับเรื่องที่หนึ่งทะเลงใช้แสดงดังต่อไปนี้ คือ

1. ประเภทของเรื่องที่ไ้แสดงปรากฏว่า เป็นเทพนิยาย 11 เรื่อง เป็น ผินตนิยาย 12 เรื่อง และเป็นนวนิยาย 27 เรื่อง

2. แนวเรื่องที่ไ้แสดง โดยวิเคราะห์จากสาระสำคัญของเนื้อเรื่องปรากฏว่า เป็นเรื่องแนวการเมือง 28 เรื่อง แนวสังคมวัฒนธรรม 12 เรื่อง และแนวคำสอนและ ศีลธรรม 10 เรื่อง

3. ลักษณะการดำเนินเรื่อง ปรากฏว่า ใช้การพากย์ 25 เรื่อง ใช้การเจรจา 18 เรื่อง และใช้การขับกลอน 7 เรื่อง

4. รายละเอียดอื่น ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ คือ

4.1 ตัวเอกของเรื่องส่วนใหญ่เป็นนักปกครอง หรือนักปราชญ์

4.2 โครงเรื่องมักเป็นไปในทำนองความขัดแย้งในสังคม อันเนื่องมาจากผลประโยชน์ในการทำหากินและการดำรงชีวิต การกดขี่ข่มเหง ตลอดจนสภาพความไม่เป็นธรรมต่าง ๆ ในสังคมที่ประชาชนได้รับ

5. ข้อมูลบางประการเกี่ยวกับนายหนังตะลุง สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับนายหนังตะลุงนั้น ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษารวบรวมไว้อย่างชัดเจน แต่ก็มีหน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ที่ได้สั่งให้มีการอบรมสัมมนานายหนังตะลุง คือ สำนักงานศึกษาศึกษาเขต 2 ร่วมกับมูลนิธิเอเซีย ได้สั่งสัมมนานายหนังตะลุงทั่วภาคใต้ เมื่อ พ.ศ. 2516 ที่จังหวัดยะลา และสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้สั่งสัมมนานายหนังตะลุง เรื่อง บทบาทของหนังตะลุงที่มีต่อการพัฒนาสังคม ซึ่งพอจะเก็บรวบรวมข้อมูลบางประการเกี่ยวกับนายหนังตะลุงในภาคใต้ดังต่อไปนี้

5.1 นายหนังตะลุงส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่ก็มีบ้างที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่านั้น

5.2 นายหนังตะลุงจะมีความรู้ความสามารถพื้นฐานในลำยาวีชาการต่าง ๆ ในระดับที่จะพูดคุยกับชาวบ้านได้ เช่น ศิลปะ วรรณคดี ประเพณี กฎหมาย อักษรคำลัศร์ และเรื่องราวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมปัจจุบัน

5.3 นายหนังตะลุงส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบดี สามารถจะนำเอาเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมมาดัดแปลงให้เข้ากับเรื่องที่ใช้แสดง ตลอดจนเป็นผู้ที่รู้หลักจิตวิทยา และมีอารมณ์ขัน

5.4 นายหนังตะลุงส่วนใหญ่ของภาคใต้จะมีภูมิลำเนาอยู่หนาแน่นในจังหวัดสงขลา นครศรีธรรมราช พัทลุง และตรัง ส่วนจังหวัดอื่น ๆ จะมีจำนวนไม่มากนัก

5.5 นายหนังตะลุงจะเปิดอาชีพการแสดงหนังตะลุงเป็นอาชีพหลักและอาชีพรองมีจำนวนไม่แตกต่างกัน

หนังตะลุง : สื่อมวลชนท้องถิ่นของภาคใต้

สื่อมวลชนท้องถิ่นของภาคใต้มีอยู่หลายชนิดด้วยกัน เช่น โนรา เพลงบอก ลิเกป่า และหนังตะลุง แต่ละระดับความนิยมของประชาชนที่มีต่อสื่อมวลชนท้องถิ่นแต่ละชนิดจะแตกต่างกันมาก ซึ่ง สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ 2523 : 137) ให้ความเห็นว่า หนังตะลุงเป็นการละเล่นพื้นเมืองที่ได้รับความนิยมสูงมากในภาคใต้ และเหมาะที่จะใช้เป็นปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพประชาชนในท้องถิ่น หากรัฐบาลจะนำหนังตะลุงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมให้มากกว่านี้ก็ย่อมทำได้ง่ายและได้ผลอย่างแน่นอน

สมหวัง คงประยูร (สมหวัง คงประยูร 2522 : 26) ได้กล่าวว่า สำหรับในภาคใต้นั้น หนังตะลุงยังคงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางจนถึงทุกวันนี้ จะเห็นได้ว่าเมื่อมีงานต่าง ๆ ถ้าไม่สามารถจะหาหนังตะลุงมาแสดงได้ ก็จะใช้การบันทึกเสียงของหนังตะลุงมาใส่แทน ในกรณีเช่นนี้จึงนับว่าหนังตะลุงมีอิทธิพลต่อชาวภาคใต้อย่างมาก อีกอย่างหนึ่ง ในการดูหนังตะลุงนอกจากประชาชนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ประชาชนจะได้รับแง่คิด ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง จึงนับว่าหนังตะลุงเป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งที่มีบทบาทต่อการปลูกฝังและส่งเสริมค่านิยมแก่ประชาชนในภาคใต้

วิบูลย์ สีสวรรณ (วิบูลย์ สีสวรรณ 2521 : 179) ได้สรุปถึงอิทธิพลของหนังตะลุงที่มีต่อประชาชนในภาคใต้ไว้ว่า หนังตะลุงเป็นการละเล่นที่ให้ความบันเทิงแก่คนไทยมาแต่โบราณและนิยมเล่นกันมากในจังหวัดภาคใต้ จนเรียกได้ว่าเป็นมรดกของปักษ์ใต้ที่มีอิทธิพลผูกพันกับชีวิตและชนบประเพณีของผู้นับว่าบ้านชาวเมืองอยู่มาก นอกจากหนังตะลุงจะให้ความบันเทิงแล้วบทพากย์บทเจรจาของหนังตะลุงยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมและทัศนคติของชาวบ้านที่แฝงอยู่ในเรื่องหนังตะลุงยังเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของไทยอย่างหนึ่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีอายุยืนยาวมาหลายร้อยปีแล้ว และแม้ในปัจจุบันนี้ก็ยังมียิทธิพลต่อจิตใจของชาวใต้อยู่มาก

บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ (บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ 2522 : 13)

กล่าวว่า หนังตะลุงเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลที่สุดในภาคใต้ โดยเฉพาะในจังหวัดพัทลุง ตรัง สงขลา กระบี่ นครศรีธรรมราช ชุมพร สุราษฎร์ธานี และสตูล ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ นั้น

หนังตะลุงจะมีอิทธิพลในบางสถานที่และกับบุคคลบางกลุ่ม คือ สถานที่ใดที่มีคนช่างพูด ช่างวิจารณ์ เป็นผู้นำคนอื่น ๆ สถานที่เหล่านั้นจะได้รับอิทธิพลจากหนังตะลุงมาก ประชาชนในภาคใต้มีความ เชื่อถือและชื่นชอบหนังตะลุงมากกว่าสื่อมวลชนอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ประชาชนยอมรับว่านายหนังตะลุงเป็นทั้งนักปราชญ์ นักการเมือง นักคำสอน และนักการศึกษา ของท้องถิ่นอีกด้วย โดยที่ในปัจจุบันนี้ หนังตะลุงเกือบทุกคณะจะพยายามแสดงหนังตะลุงให้เป็น ศิลปะที่สะท้อนปัญหาของท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งนี้เพราะประชาชนไม่นิยมเรื่องคิด ๆ กัน ๆ อย่าง ล้มๆก่อก่อน

เอนก นาวิกมูล (เอนก นาวิกมูล 2523 : 31) ได้กล่าวถึงหนังตะลุงว่า ความน่าสนใจของหนังตะลุงในแง่ของผู้ดูก็คือ หนังตะลุงได้บรรจุความรู้ความบันเทิงเอาไว้ ขณะเดียวกันก็ได้เคลือบเคล้าอารมณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์เข้าไปให้เห็นจริงเห็นจังอย่างน่าขมขื่น

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (ประพนธ์ เรืองณรงค์ 2519 : 52) ได้สรุปไว้ว่า หนังตะลุงยังยึดติดเป็นที่ยึดของชาวปักษ์ใต้ยิ่งกว่าหรสพพื้นเมืองอื่น ๆ ยิ่งถ้าเปรียบเทียบกับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังตะลุงก็มีอิทธิพลยิ่งกว่าสื่อมวลชนเหล่านั้น เพราะหนังตะลุงมี อิทธิพลต่อความรู้ ความคิด หัสนคติและพฤติกรรมของคนในครอบครัว แม้ท้องถิ่นซึ่งเจ้าหน้าที่ ไม่กล้าเข้าไปหนังตะลุงก็เข้าไปได้ และยังคงครองความเป็นหนึ่ง คือ การเข้าถึงจิตใจ ประชาชนได้อย่างดี

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ 2523 : 64) ได้กล่าวถึง หนังตะลุงว่า หนังตะลุงสับใจชาวบ้านมาตลอด ด้วยลักษณะที่เป็นสื่อตัวแทนที่จะสะท้อนความรู้สึกนึกคิดความเชื่อถือในภูมิปัญญาของนายหนัง และเห็นว่า หนังตะลุงเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่น ที่มีบทบาทต่อประชาชนชาวใต้มานานแล้ว และก็ยังเป็นอยู่ตราบนานเท่านานนี้ด้วย

สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 (สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 2516 : 1) ได้ สรุปว่า หนังตะลุงเป็นที่นิยมกันมากในภาคใต้ มหรรสพประเภทนี้เท่านั้นที่สามารถจะชักชวน นัประสพการณ์เข้าไปเล่นต่อประชาชนได้ถึงทุกหมู่บ้าน จึงกล่าวได้ว่า หนังตะลุงมีอิทธิพลต่อ ความรู้ ความคิด และทัศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมของทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครอบครัวในชนบทของภูมิภาคนี้ เนื้อเรื่อง บทบาทของตัวละคร และคำพูดของตัวละครจาก

การแสดงของหนังตะลุงในครั้งหนึ่ง ๆ จะประทับใจคนดูไปนานเท่านั้น โดยนำไปเล่าถ่ายทอดกัน
วิจารณ์กันในวงสังคมชนบทอย่างไม่รู้สึกลบสิ้น นับแต่หมู่เด็กที่เริ่มดูหนังตะลุงเป็นไปจนกระทั่ง
ถึงกลุ่มคนแก่ของหมู่บ้าน ดังนั้น หนังตะลุงจึงมีอำนาจบันดาลใจสำหรับคนชนบทภาคใต้ของไทย
ยิ่งกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ สามารถพัฒนาคุณภาพของชาวบ้านในชนบทซึ่งเป็นประชากร
กลุ่มเป้าหมายเพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ของทางราชการได้

ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

(ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ 2523 : 1) ได้สรุปว่า หนังตะลุงเป็นการละเล่น
พื้นบ้านของภาคใต้ที่มีมาแต่โบราณ นิยมกันอย่างกว้างขวางทั่วทั้ง 14 จังหวัด ครั้งก่อนจะไม่
แสดงในงานมงคล ไม่แสดงกลางวัน ไม่แสดงในสวนสาธารณะ แต่ปัจจุบันนี้ได้เลิกยึดถือข้อจำกัด
เหล่านั้นเกือบหมด จึงทำให้การแสดงหนังตะลุงขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางขึ้น อนึ่ง
ขณะนี้อัตราค่าแสดงของหนังตะลุงแต่ละคณะค่อนข้างสูง ทำให้ศิลปินประเภทนี้สามารถยึดถือ
เป็นอาชีพหลักได้ ทั้งยังได้รับการยกย่องจากสังคมมากขึ้น จึงทำให้มีจำนวนนายหนังตะลุง
เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังที่ปรากฏว่า ในบางตำบลจะมีหนังตะลุงอยู่หลายคณะ อีกทั้งรูปแบบ
การแสดงของหนังตะลุงในปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก กล่าวคือ มีรายการวิทยุที่ถ่ายทอด
การแสดงของหนังตะลุง และสถานีโทรทัศน์บางสถานีก็ยังจัดให้มีรายการแสดงหนังตะลุงเป็น
ประจำทุกสัปดาห์ รายการที่จัดขึ้นเหล่านี้ได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นจำนวนมาก เพราะ
เวลาส่วนใหญ่ที่เล่นรายการดังกล่าว เป็นเวลาที่ประชาชนเสร็จภารกิจประจำวันของตนแล้ว
มีเวลาว่างพอที่จะชมรายการดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตาม รายการหนังตะลุง
ที่ส่งผ่านวิทยุหรือโทรทัศน์ก็ได้รับความนิยมจากประชาชนแตกต่างกันไปตามคณะหนังตะลุง ซึ่ง
พ่วง บุชรารัตน์ (พ่วง บุชรารัตน์ 2523 : 1 - 6) ได้กล่าวว่า หนังตะลุงคณะใด
จะเป็นที่นิยมชมชอบของประชาชนเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ
แต่องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งก็คือ เรื่องที่หนังตะลุงนำมาแสดง ดังนั้น หนังตะลุงแต่ละคณะจึงมี
ความพิถีพิถันในการเลือกพื้นเรียบเรียงเรื่องที่นำมาแสดง โดยพยายามจะเลือกเรื่องที่มี
แง่มุมที่น่าสนใจติดตาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังตะลุง

การศึกษาริsidยในเรื่องเกี่ยวกับหนังตะลุงยังอยู่ในวงจำกัดมาก ผู้วิจัยได้อาศัยงานวิจัยเบื้องต้น "ภูมิหลังและทัศนคติบางประการของนายหนังตะลุง" ซึ่ง สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้จัดทำให้มีการศึกษาริsidยเรื่องนี้ ผลจากการศึกษาริsidยพบว่า นายหนังตะลุงควรจะมีบทบาทต่อประชาชนในด้านต่าง ๆ คือ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น และขณะเดียวกันก็ยังพบต่อไปอีกว่า นายหนังตะลุงมีความต้องการที่จะให้หน่วยงานของรัฐมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ คือ การส่งเสริมบริการความรู้ข่าวสารต่าง ๆ การให้ความสะดวกในการแสดง การให้ความปลอดภัย และการจัดตั้งชมรมหนังตะลุง นอกจากนี้ก็พบว่า นายหนังตะลุงส่วนใหญ่มองมีความพอใจในอาชีพการแสดงหนังตะลุงของตน และรู้สึกที่ตนเองได้รับการยกย่องศรัทธาจากประชาชนค่อนข้างสูง ส่วนความคิดเห็นอื่น ๆ นายหนังตะลุงได้ระบุไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. หนังตะลุงควรจะได้แสดงไปในทางส่งเสริมวัฒนธรรม ความสามัคคีกลมเกลียว และควรมีบทบาทในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ร่วมกับทางราชการให้มากขึ้น
2. นายหนังตะลุงทุกคนควรจะได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น โดยการสัidอบรมสัมมนาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
3. เรื่องที่นายหนังตะลุงใช้แสดงควรจะมีเนื้อหาเพื่อการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน
4. นายหนังตะลุงทุกคนควรจะได้พัฒนาปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้การแสดงถูกต้องเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันได้

สรุป

จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่ได้เสนอไว้แล้วในตอนต้นนั้น หนังตะลุงเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ความเข้าใจที่ประชาชนได้รับจากหนังตะลุงมีส่วนทำให้ประชาชนมีคุณภาพขึ้นมาได้ ถ้าหากเป็นความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและ

สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของสังคม ซึ่งในภาวะปัจจุบันนี้เราก็คยอมรับว่าเรากำลังประสบปัญหาประชาชนขาดคุณภาพในระดับที่พึงประสงค์อยู่หลาย ๆ ด้านด้วยกัน แต่ปัญหาที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งก็คือ คุณภาพของประชาชนที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางการเมืองในระดับอบประชาภิไตยของประเทศ ซึ่งรัฐก็ได้อาศัยความพยายามแสวงหามาตรการ วิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า หนทางหนึ่งซึ่งคาดว่าจะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีก็คือ การใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นซึ่งในที่นี้ก็หมายถึงหนังตะลุง เพื่อให้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ความคิดทางการเมืองในระดับอบประชาภิไตยแก่ประชาชน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศในโอกาสต่อไป แต่การที่จะตกลงตัดสินใจดำเนินการ เพื่อใช้หนังตะลุงในการนี้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษารวบรวมให้แน่ชัดเสียก่อนว่า ในสภาพปัจจุบันนี้หนังตะลุงมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองในระดับอบประชาภิไตยแก่ประชาชนอยู่แล้วมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ นายหนังตะลุงมีความต้องการในการถ่ายทอด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวทางการเมืองที่จะถ่ายทอดและมีคุณสมบัติอื่น ๆ บางประการ เช่น การรู้จักวิเคราะห์ผู้ชม และความตระหนักในหน้าที่สื่อมวลชนอยู่แล้วมากน้อยเพียงใด อีกทั้งนายหนังตะลุงได้ใช้วิธีการถ่ายทอดได้ครบถ้วนมากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นก็จะได้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองที่ประชาชนแต่ละกลุ่มได้รับจากหนังตะลุงว่าจะมีสาระสำคัญอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด ต่อคนกลุ่มไหน ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการกำหนดรายละเอียดเพื่อการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการนี้ในโอกาสต่อไป ดังนั้น การศึกษารวบรวมเรื่องนี้จะจึงเป็นการแสวงหาหนทางในการพัฒนาประเทศทางหนึ่ง โดยอาศัยการระดมสรรพกำลังที่มีอยู่แล้วในสังคมมาใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า อันเป็นหนทางที่ประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศเราควรแก่การกระทำอย่างยิ่ง เพราะเราคงไม่มีงบประมาณมากพอที่จะสร้างหน่วยงานใหม่หรือสถาบันใหม่ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ อีกทั้งเรายังไม่อาจจะแน่ใจได้ว่าหน่วยงานหรือสถาบันที่เราคิดสร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพมากกว่าหน่วยงานหรือสถาบันที่เราที่มีอยู่แล้ว คือ สื่อมวลชนท้องถิ่นทั้งหลายของประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การสร้างรูปแบบฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน" เป็นการวิจัยที่สืบปัญหาการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ กล่าวคือ ผลของการวิจัยจะได้มาซึ่งรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาความต้องการในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ ขณะเดียวกัน ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า โดยการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในการพัฒนาทะเลงซึ่งเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นของประเทศเรา อีกทั้งการศึกษาริวิจัยเรื่องนี้จะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการในด้านนี้ต่อไปอีก เพราะในขณะนี้ประเทศเราก็เพิ่งจะตื่นตัวในเรื่องดังกล่าวนี้

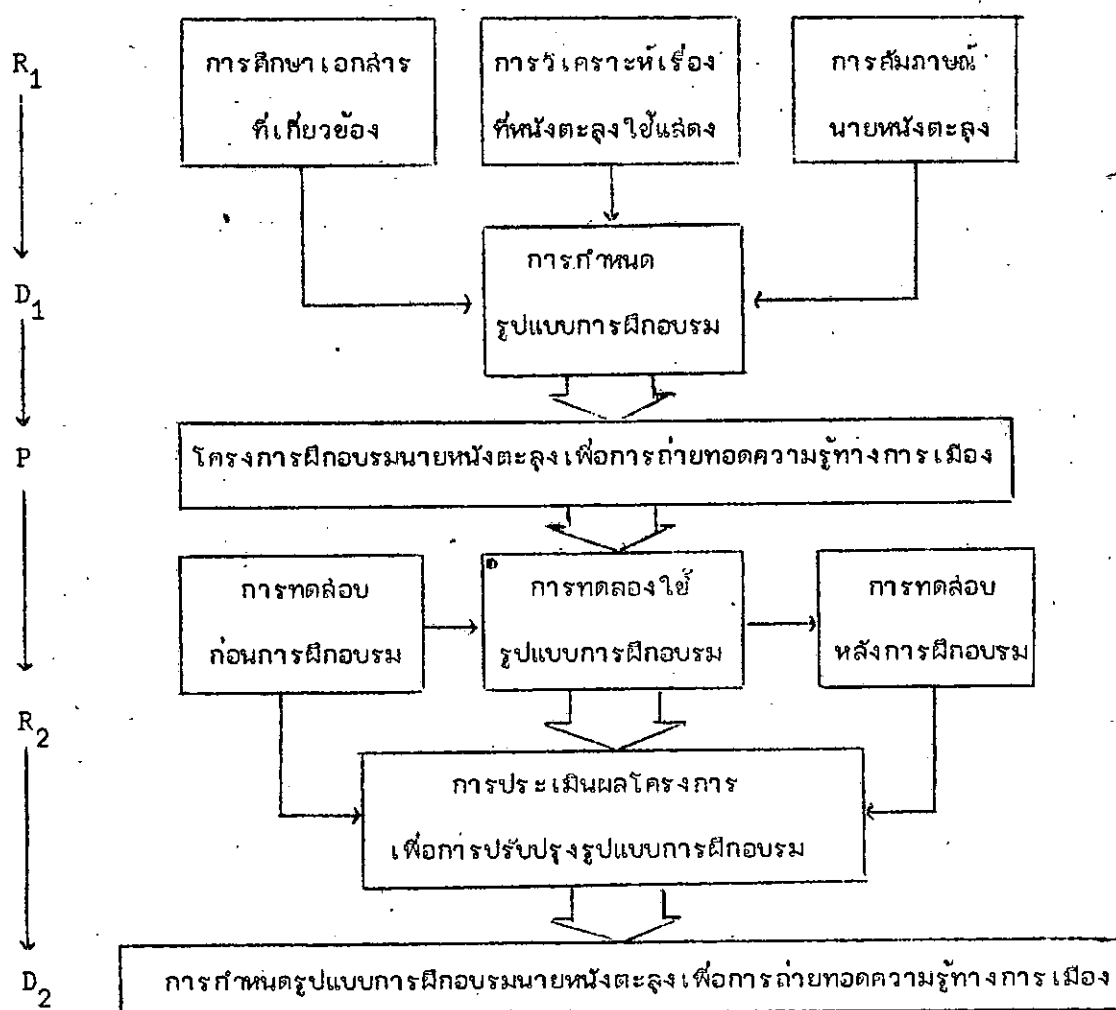
วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มาซึ่งรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนตามที่ต้องการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. การวิเคราะห์เรื่องที่หน้าทะเลงใช้แสดง
3. การสัมภาษณ์นายหน้าทะเลง
4. การกำหนดรูปแบบการฝึกอบรม
5. การกำหนดโครงการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน
6. การทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม
7. การประเมินผลโครงการฝึกอบรมเพื่อการปรับปรุงรูปแบบการฝึกอบรม
8. การกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

เพื่อให้เห็นรูปแบบการวิจัยเรื่องนี้ชัดเจนขึ้น รวมทั้งเห็นความสัมพันธ์ของขั้นตอนต่าง ๆ ในการศึกษาวินิจฉัยเรื่องนี้โดยตลอด ผู้วิจัยจึงได้สรุปรูปแบบการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

รูปแบบ : $R_1 \longrightarrow D_1 \longrightarrow P \longrightarrow R_2 \longrightarrow D_2$

โครงสร้าง :

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการวิจัย

การวิเคราะห์เรื่องที่หนังสือทะเลงูไฮ้แสดง

โดยที่ผู้วิจัยได้มีผลจากการศึกษาวิเคราะห์เบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องที่หนังสือทะเลงูไฮ้แสดงมาแล้วจำนวน 50 เรื่อง ซึ่งจำนวนเรื่องในแต่ละประเภทมีไม่เท่ากัน เพื่อที่จะให้การวิเคราะห์เรื่องเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการได้มาซึ่งประเด็นสำคัญต่าง ๆ ของการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังสือทะเล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกกลุ่มเรื่องดังกล่าวมาวิเคราะห์ขั้นละเอียด โดยพิจารณาตามสัดส่วนของเรื่องแต่ละประเภทมาจำนวน 10 เรื่อง ดังนี้ คือ

1. ประเภทเทพนิยาย 11 เรื่อง เลือกมา 2 เรื่อง
2. ประเภทจินตนิยาย 12 เรื่อง เลือกมา 2 เรื่อง
3. ประเภทนวนิยาย 27 เรื่อง เลือกมา 6 เรื่อง

เมื่อได้เรื่องที่หนังสือทะเลงูไฮ้แสดงจำนวน 10 เรื่อง ในขั้นตอนนี้แล้ว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดบางประการเพื่อการวิเคราะห์ โดยพิจารณาถึงสาระสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. ประเภทของเรื่อง
2. ขั้นตอนที่ใช้
3. วิธีการที่ใช้
4. จำนวนฉากทั้งหมด
5. จำนวนฉากที่มีสาระทางการเมือง
6. ประเด็นที่เกี่ยวข้อกับการเมือง

เพื่อความเข้าใจตรงกันในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมในแต่ละข้อที่เป็นสาระสำคัญของการวิเคราะห์ ซึ่งจะปรากฏในตารางสรุปผลการวิเคราะห์

1. ประเภทของเรื่อง หมายถึง เรื่องที่หนังสือทะเลงูไฮ้แสดง ซึ่งแบ่งเป็นสามประเภท โดยใช้หมายเลขต่าง ๆ แทนแต่ละประเภทในตาราง คือ

- หมายเลข 1 แทน เทพนิยาย
 หมายเลข 2 แทน จินตนิยาย
 หมายเลข 3 แทน นวนิยาย

2. ขั้นตอนที่ใช้ หมายถึง ขั้นตอนที่นายหนังตะลุงใช้ในการแสดงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งมีอยู่หกขั้นตอน ด้วยกันโดยใช้หมายเลขต่าง ๆ แทนแต่ละขั้นตอนในตาราง คือ

หมายเลข 1 แทน ขั้นตอนกรูหน้าบท

หมายเลข 2 แทน ขั้นตอนบอกเรื่อง

หมายเลข 3 แทน ขั้นตอนเกี่ยวจ่อ

หมายเลข 4 แทน ขั้นตอนตั้งนามเรื่อง

หมายเลข 5 แทน ขั้นตอนดำเนินเรื่อง

หมายเลข 6 แทน ขั้นตอนเปลี่ยนฉาก

3. วิธีการที่ใช้ หมายถึง เทคนิคในการสื่อความหมายที่นายหนังตะลุงใช้ในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งมีอยู่สามวิธีด้วยกัน โดยใช้หมายเลขต่าง ๆ แทนแต่ละวิธีในตาราง คือ

หมายเลข 1 แทน การพากย์

หมายเลข 2 แทน การเจรจา

หมายเลข 3 แทน การขับกลอน

4. ประเด็นความรู้ความเข้าใจทางการเมือง หมายถึง สาระความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่นายหนังตะลุงได้ถ่ายทอดแก่ประชาชน ซึ่งมีอยู่แปดประเด็นด้วยกัน โดยใช้หมายเลขต่าง ๆ แทนแต่ละประเด็นในตาราง คือ

หมายเลข 1 แทน หลักการปกครองแบบประชาธิปไตย

หมายเลข 2 แทน การยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล

หมายเลข 3 แทน การเคารพกติกาหรือกฎหมายบ้านเมือง

หมายเลข 4 แทน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

หมายเลข 5 แทน ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง

หมายเลข 6 แทน ความไว้วางใจบุคคลอื่น

หมายเลข 7 แทน การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

หมายเลข 8 แทน ความไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ

5. จำนวนฉาก หมายถึง ปริมาณฉากทั้งหมดที่นายหนังตะลุงใช้ในการแสดงตลอดเรื่อง ซึ่งแต่ละฉากหมายถึงการที่นายหนังตะลุงได้ใช้รูปหนังหรือตัวละครในขั้นตอนขึ้นดำเนินเรื่อง โดยเฉลี่ยแล้วแต่ละเรื่องจะมีจำนวนฉากประมาณ 10 - 12 ฉาก ในเวลาของการแสดงทั้งหมด 6 - 7 ชั่วโมง

6. จำนวนฉากที่มีสาระทางการเมือง หมายถึง ประเด็นต่าง ๆ ทางการเมืองแปดประเด็นที่ถูกกล่าวถึงในแต่ละฉาก ฉากใดที่มีสาระทางการเมืองไม่ว่าที่ประเด็น ก็จะถูกนับลงในตาราง ทั้งนี้เพื่อจะได้มาซึ่งจำนวนฉากที่สามารถถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองในแต่ละประเภทของเรื่อง

นอกจากการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว สิ่งที่สามารถพิจารณาสรุปเพิ่มเติมภายหลังการวิเคราะห์ในตารางก็คือ ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละฉากในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน และการพิจารณาถึงประเภทของตัวละครหรือรูปหนังที่นายหนังตะลุงใช้เป็นสื่อในการเสนอเนื้อหาสาระทางการเมืองไปสู่ประชาชน ในสองประเด็นนี้ จะขึ้นอยู่กับประเภทของเรื่องที่ใช้ในการแสดง โดยที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เบื้องต้นพบว่า เรื่องประเภทนวนิยายจะใช้เวลาในการกล่าวถึงสาระทางการเมืองในแต่ละฉากสูงกว่าเรื่องประเภทสันติบาลและเทพนิยายตามลำดับ ส่วนประเภทของตัวละครที่ใช้ทำหน้าที่สื่อเนื้อหาสาระทางการเมืองนั้น จะขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์ของนายหนังตะลุงแต่ละคน และขึ้นอยู่กับโครงเรื่องอีกด้วย

(ตัวอย่าง)

ตารางสรุปการวิเคราะห์เรื่องของหนังตะลุง

ลำดับที่	ประเภทเรื่อง	ขั้นตอนที่ใช้	วิธีการที่ใช้	จำนวนฉาก	จำนวนฉากที่มี สาระทางการเมือง	ประเด็น
1	3	3, 5, 6	1, 2, 3	10	7	2, 3, 5, 7
2	1	4, 6	1, 3	11	3	2, 5
3						
4			ฯลฯ			

การสัมภาษณ์นายหนังตะลุง

โดยที่การศึกษารัสย. เรื่องนี้มีข้อจำกัดอยู่บ้างบางประการ กล่าวคือ ความก้าวหน้าในสาขาริชาการเกี่ยวกับสื่อมวลชนท้องถิ่นยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาถึงระดับ ผู้วิจัยจึงได้อาศัยแนวเทียบบางอย่างจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสื่อมวลชนอื่น ๆ แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหนังตะลุงนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การดำเนินการเพื่อการฝึกอบรมอันเป็นการพัฒนานายหนังตะลุงนั้น ควรจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ธรรมเนียมนิยมในการแสดงของหนังตะลุงด้วย ดังนั้น การกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมจึงต้องมีการสัมภาษณ์นายหนังตะลุงจำนวนหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญโดยตรง โดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเลือกนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงและประสบผลสำเร็จในการแสดงในปัจจุบันนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจากประชาชน 100 คน เพื่อให้เขียนรายชื่อนายหนังตะลุงที่ตนเองเคยชมการแสดงและเห็นว่า เป็นหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงและประสบผลสำเร็จในการแสดงมา 10 คณะ โดยเรียงลำดับจากสูงที่สุดลงมา เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้นำมาประกอบการตัดสินใจในการสัมภาษณ์

2. การกำหนดประเด็นสำคัญของข้อคำถามเพื่อนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์ในการที่จะนำไปใช้สัมภาษณ์นายหนังตะลุงที่เลือกได้ 10 คน ประเด็นต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้ คือ

2.1 ความสำคัญของหนังตะลุงในฐานะสื่อมวลชนท้องถิ่นที่มีบทบาทต่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

2.2 สาระสำคัญต่าง ๆ ที่นายหนังตะลุงควรจะได้รับจากการฝึกอบรม

2.3 ความน่าจะเป็นของขั้นตอน วิธีการ และประเภทของเรื่องที่แสดงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

2.4 ความสามารถที่จะให้ความร่วมมือในการเป็นวิทยากรของการฝึกอบรมในประเด็นต่าง ๆ

2.5 ความน่าจะเป็นของกิจกรรมต่าง ๆ ในการฝึกอบรม

2.6 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

3: การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากนายหน้าทะเลงโดยการไปสัมภาษณ์

นายหน้าทะเลงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำนวน 10 คน

(ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์)

1. ชื่อ-สกุล ชื่อคณะหนัง
 อายุ ปี ระดับการศึกษา แสดงหนังทะเลงมาแล้ว ปี
2. ท่านคิดว่าถ้าจะให้หนังทะเลงมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ได้อย่างดีนั้น นายหน้าทะเลงจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมในประเด็นใดบ้างในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1 ความรู้ความเข้าใจในหลักการของประชาธิปไตย
 - 2.2 วิธีการและแหล่งความรู้สำหรับนายหน้าทะเลง
 - 2.3 ความตระหนักในหน้าที่สื่อมวลชน
 - 2.4 บทบาทของหนังทะเลงที่มีต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน
 - 2.5 ความสำคัญของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ
 - 2.6 เทคนิคในการวิเคราะห์ผู้ชม
 - 2.7 ความสามารถในการแต่งเรื่องประเภทต่าง ๆ
 - 2.8 เทคนิคในการแทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองในแต่ละขั้นตอน
 - 2.9 เทคนิคในการพากย์ เจรจา และขับกลอน
 - 2.10 ธรรมเนียมนิยมในการแสดงหนังทะเลง
 - 2.11 อื่น ๆ (ระบุ)
3. ถ้าท่านได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรผู้ให้การอบรมแก่นายหน้าทะเลงอื่น ๆ ท่านคิดว่าท่านสามารถ จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่นายหน้าทะเลงที่เข้ารับการฝึกอบรมในข้อใดบ้าง (ระบุ)
4. ท่านเห็นว่ากิจกรรมต่อไปนี้ กิจกรรมใดที่เหมาะสมที่จะใช้ในการฝึกอบรม และควรวางไว้ สำหรับข้อใดบ้าง

4.1	บรรยาย	หัวข้อ
4.2	อภิปราย	หัวข้อ
4.3	ลำธิต	หัวข้อ
4.4	บทบาทสัมพันธ์	หัวข้อ
4.5	อื่น ๆ (ระบุ)	หัวข้อ

การกำหนดรูปแบบการฝึกอบรม

เนื่องจากการศึกษาริยะครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุง เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์เรื่องที่หนังตะลุงใช้แสดง และการสัมภาษณ์นายหนังตะลุง ซึ่งจะได้นำมาพิจารณาในการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมในขั้นแรก หลังจากนั้นก็จะได้อาศัยโครงการฝึกอบรมนายหนังตะลุง เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เพื่อทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น พร้อมทั้งการประเมินผลโครงการ และในที่สุดก็จะได้รูปแบบการฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

สาระสำคัญที่จะนำมาพิจารณาในการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมนั้น จะต้องประกอบด้วย สาระสำคัญสามประการ คือ

1. สาระสำคัญเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง สาระสำคัญประการนี้ จะต้องเป็นสาระสำคัญที่มีรายวิชาต่าง ๆ ที่จะนำมาพัฒนาศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อที่จะให้การใช้รูปแบบการฝึกอบรมเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

2. สาระสำคัญที่เกี่ยวกับความตระหนักในหน้าที่สื่อมวลชน สาระสำคัญประการนี้ จะต้องเป็นสาระสำคัญที่มีรายวิชาต่าง ๆ ที่จะทำให้ให้นายหนังตะลุงที่เข้ารับการฝึกอบรมได้เพิ่มความตระหนักในหน้าที่และบทบาทของตนเองในฐานะสื่อมวลชนชนิดหนึ่ง อันจะเป็นอีกส่วนหนึ่งของการพัฒนาศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงที่ได้

เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งก็จะเป็นผลทำให้การใช้อยู่แบบการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

3. สำรละสำคัญที่เกี่ยวกับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน สำรละสำคัญประการนี้จะต้องเป็นสำรละสำคัญที่มีรายวิชาต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหน้งตะลู่งที่ได้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อที่จะให้การใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายเช่นกัน

โครงการฝึกอบรมนายหน้งตะลู่งเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

หลักการและเหตุผล

ปัญหาสำคัญในการพัฒนาประเทศในขณะนี้ก็คือ ปัญหาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนของประเทศยังมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาทางการเมืองในระดับประชาธิปไตย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต้อความพยายามในการลงทุนเพื่อพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ โดยที่ในขณะนี้ประเทศเราก็คือได้พยายามระดมสรรพกำลัง เพื่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศในทุกวิถีทาง

การพัฒนาทางการเมืองนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ความคิดที่ถูกต้องและสอดคล้องกับหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย สถาบันต่าง ๆ ดังกล่าว ได้แก่ โรงเรียน ครอบครัว และสื่อมวลชนของประเทศ .

หน้งตะลู่งซึ่งเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นชนิดหนึ่ง เป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อความรู้ความคิดทางการเมืองของประชาชนเป็นอย่างมาก แต่ก็มีหลักฐานบางประการยืนยันว่าขณะนี้หน้งตะลู่งยังขาดศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ดังนั้น ในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมนายหน้งตะลู่งเพื่อพัฒนาศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยการทดลองการใช้รูปแบบการฝึกอบรมนายหน้งตะลู่งที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว

วัตถุประสงค์

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเพิ่มศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหน้าทะเล
2. เพื่อพัฒนาเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหน้าทะเล
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เพื่อที่จะได้พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพอันจะได้นำไปใช้ในการฝึกอบรมนายหน้าทะเลเพื่อการนี้ในอนาคตต่อไป

เป้าหมาย

โครงการนี้มีเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. นายหน้าทะเลที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 30 คน จะมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนเพิ่มขึ้น
2. นายหน้าทะเลที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 30 คน จะได้รับการพัฒนาในด้านเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน
3. ผลของการฝึกอบรมจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการนำมาปรับปรุงรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเล

วิธีดำเนินการ

โครงการนี้มีวิธีดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อนายหน้าทะเลในจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 30 คน เพื่อเข้ารับการฝึกอบรม
2. ติดต่อวิทยากรฝึกอบรม จำนวน 6 คน
3. กำหนดขอบเขตและเนื้อหาสาระของโปรแกรมการฝึกอบรมโดยอาศัยรูปแบบ
4. จัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์สำหรับการฝึกอบรม
5. จัดสถานที่ และเครื่องมือต่าง ๆ ในการฝึกอบรม

6. ดำเนินการฝึกอบรมเป็นเวลา 3 วัน

7. ประเมินผลโครงการ และติดตามผลการฝึกอบรม

งบประมาณ

โครงการนี้ได้กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายไว้ดังนี้

1. ค่าเบี้ยเลี้ยงและที่พัก	4,500 บาท
2. ค่าพาหนะเดินทาง	4,500 บาท
3. ค่าตอบแทนวิทยากร	900 บาท
4. ค่าเอกสารและวัสดุอุปกรณ์	1,500 บาท
รวมทั้งสิ้น	11,400 บาท

ระยะเวลา

โครงการนี้ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งได้ระบุไว้ในวิธีดำเนินการ (ดูหมายเลขจากขั้นตอนในวิธีดำเนินการแทนหมายเลขกิจกรรม)

ระยะเวลา กิจกรรม	กรกฎาคม				สิงหาคม				กันยายน				หมายเหตุ
	(สัปดาห์ที่)				(สัปดาห์ที่)				(สัปดาห์ที่)				
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
6.													
7.													

ผู้รับผิดชอบโครงการ

เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดผู้รับผิดชอบไว้ดังนี้

1. นายสมหมาย ปันพุทธศิลป์
2. นายไฉว เรืองวิเศษ
3. นายสัราญ ไชยคำ
4. นายภิญโญ ช่างล้าน
5. นายไมตรี สันตรา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

คาดว่าโครงการนี้จะเกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. นายหนึ่งตะลุงจะเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองดีขึ้น
2. หนึ่งตะลุงจะมีบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองมากขึ้น
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่นอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป
4. เป็นการสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการให้เกิดขึ้นกับวงการสื่อมวลชนท้องถิ่น

การทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม

การศึกษาริเสยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมนายหนึ่งตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทดลองการใช้อยู่รูปแบบการฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและเป็นไปได้ก่อนที่จะเสนอเผยแพร่เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ผู้วิจัยได้ดำเนินการในเรื่องนี้เป็นตอน ๆ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้แบ่งออกเป็นสองข้อ คือ ข้อแรกกล่าวถึงประชากร และข้อหลังกล่าวถึงกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่อยู่ในข่ายของการทดลองครั้งนี้ คือ นายหนึ่งตะลุง ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดภาคใต้ 8 จังหวัด คือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อนายหนึ่งตะลุงในจังหวัดต่าง ๆ ดังกล่าวได้ทั้งหมด 179 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการทดลอง ใช้รูปแบบผิวกอบรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากรายชื่อนายหนึ่งตะลุงทั้งหมดมา 30 คน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบก่อนการผิวกอบรม ในการทดสอบก่อนการผิวกอบรมนั้น ผู้วิจัยต้องการที่จะทราบศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนึ่งตะลุงที่เข้ารับการผิวกอบรม โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบซึ่งได้สังเคราะห์จากสาระสำคัญของรูปแบบการผิวกอบรมที่ได้สร้างขึ้น โดยมีข้อความเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความตระหนักในหน้าที่สื่อมวลชน และเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ สามตอน คือ

1. เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนายหนึ่งตะลุงที่เข้ารับการผิวกอบรมในประเด็นที่เกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการแสดง

2. เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ข้อคำถามจะเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ เช่น หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความมีส่วนร่วมทางการเมือง บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ เป็นต้น

3. เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ข้อคำถามจะเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นสาระสำคัญของการผิวกอบรม ในการผิวกอบรม เช่น ความสามารถในการแต่งเรื่องประเภทต่าง ๆ เทคนิคในการแทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองในแต่ละขั้นตอนของการแสดง เทคนิคในการใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การพากย์ การเจรจา และการชักชวน เป็นต้น

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ก. ข้อมูลส่วนตัว

- (1) ท่านอายุ ปี
- (2) ท่านเรียนหนังสือจบชั้น
- (3) ท่านแสดงหนังสือมาแล้ว ปี

ข. แบบทดสอบเพื่อทราบศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง แบบทดสอบตอนนี้

ประกอบด้วยคำถามแบบ เลือกตอบ. จำนวน 30 ข้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) ข้อใดที่มีความสำคัญสูงสุดในการที่จะทำให้การปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย ประสบผลสำเร็จ

- ก. ความสามารถในการบริหารงานของ คณะรัฐมนตรี
- ข. ความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทุกฝ่าย
- ค. ความสัมพันธ์ของหน่วยราชการในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ
- ง. ความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองและความร่วมมือในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน

- (2) การมีสิทธิเสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกต่าง ๆ ของประชาชนนั้น สอดคล้องตามข้อใด

- ก. มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันทุกคน
- ข. ผู้มีอำนาจย่อมมีสิทธิเสรีภาพมากกว่าผู้อื่น
- ค. ผู้มีเกียรติยศชื่อเสียงในสังคมย่อมมีสิทธิเสรีภาพมากกว่าผู้อื่น
- ง. ผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมย่อมมีสิทธิเสรีภาพมากกว่าผู้อื่น

- (3) การกระทำผิดกฎหมายบ้านเมืองของประชาชนน่าจะได้รับการยกโทษในข้อใด

- ก. การกระทำความผิดโดยไม่รู้กฎหมาย
- ข. การกระทำความผิดเมื่อเข้าตาจน
- ค. การกระทำความผิดเมื่อถูกขู่เข็ญบังคับ
- ง. ไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น

(4) เพราะเหตุใดคนเราจึงไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ภายใต้การปกครองดูแลจากผู้อื่นอยู่

ตลอดเวลา

ก. เพราะมีผู้ปกครองบางคนไม่ให้ความยุติธรรม

ข. เพราะคนเรามีความสามารถที่จะปกครองตัวเองได้

ค. เพราะการอยู่ใต้การปกครองดูแลเป็นการเสียเปรียบ

ง. เพราะการอยู่ใต้การปกครองดูแลเป็นการสูญเสียอำนาจ

ค. แบบทดสอบเพื่อทราบความสามารถเกี่ยวกับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง

แก่ประชาชน แบบทดสอบตอนนี้ประกอบด้วยข้อคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) เรื่องประเภทใดที่สามารถจะใช้เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน
ได้ดีที่สุด

ก. เทพนิยาย

ข. ฉันทนิยาย

ค. นวนิยาย

ง. พอ ๆ กันทุกประเภท

(2) ขั้นตอนการแสดงต่อไปนี้ ขั้นตอนใดที่สามารถจะถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่
ประชาชนได้

ก. บทกวียาวจอ

ข. บทตั้งนามเรื่อง

ค. บทดำเนินเรื่อง

ง. ถูกทุกข้อ

(3) วิธีการที่เหมาะสมที่สุดของ "บทเปลี่ยนฉาก" ที่จะใช้เพื่อแทรกเนื้อหาสาระทาง
การเมือง ควรจะเป็นวิธีการใด

ก. การพากย์

ข. การเจรจา

ค. การขับกลอน

ง. ถูกทุกข้อ

(4) ตัวละครที่สามารถจะสื่อความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองไปสู่ประชาชนผู้ชมได้ คือ

ตัวละครในข้อใด

- ก. ตัวพระตัวนาง
- ข. ตัวสามัญชนทั่วไป
- ค. ตัวตลก
- ง. ถูกทุกข้อ

ตอนที่ 3 การใช้แบบทดสอบ เพื่อให้การทดสอบก่อนการฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการต่าง ๆ เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. การยกร่างแบบทดสอบ ผู้วิจัยได้ยกร่างแบบทดสอบโดยอาศัยโครงสร้างของสาระสำคัญต่าง ๆ จากรูปแบบการฝึกอบรม พร้อมกับศึกษาลักษณะคำถามจากแบบทดสอบอื่น ๆ

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ โดยทำการทดสอบกับนายหน้าทะเลงที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการทดลอง จำนวน 10 คน ทั้งนี้เพื่อจะได้พิจารณาปรับปรุงแบบทดสอบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เมื่อได้แบบทดสอบที่เห็นว่ามีความเหมาะสมที่สุดแล้ว ผู้วิจัยก็มาทดสอบกับนายหน้าทะเลงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการทดลอง จำนวน 30 คน โดยให้ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ จากตัวแปรข้อมูลส่วนตัวของนายหน้าทะเลง คือ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการแสดง

2. การทดสอบเพื่อควบคุมตัวแปรข้อมูลส่วนตัวของนายหน้าทะเลง โดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหน้าทะเลงจากกลุ่มตัวแปรข้อมูลส่วนตัวของนายหน้าทะเลง

3. การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนศักยภาพและเทคนิค

วิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหวังตะลุงก่อนเข้ารับการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมตามรูปแบบที่ได้สร้างขึ้น และถ้าหากค้นพบความแตกต่างของคะแนนก่อนเข้ารับการฝึกอบรมของนายหวังตะลุงที่มีตัวแปรข้อมูลส่วนตัวแตกต่างกัน ก็จะมีการทดสอบความแตกต่างของคะแนนหลังการฝึกอบรมตามรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยจะพิจารณาตามตัวแปรข้อมูลส่วนตัวของนายหวังตะลุงที่ค้นพบความแตกต่างก่อนเข้ารับการฝึกอบรมดังกล่าวแล้ว

อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญจะต้องพิจารณาในการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมก็คือ การหาวิธีการที่เหมาะสมในการประเมินรูปแบบการฝึกอบรม กล่าวคือ ในการประเมินผลนั้น จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความสัมพันธ์ของประเด็นต่าง ๆ ที่จะนำมาประเมิน ผู้วิจัยจึงอาศัยรูปแบบโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (logical framework) มาเป็นแนวทางในการประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรมในครั้งนี้ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้มองเห็นสาระสำคัญต่าง ๆ ของรูปแบบโครงการดังกล่าว จึงขอให้ได้พิจารณาแนวทางการพิจารณาการประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ในหน้าถัดไป

แนวทางการพิจารณาการประเมินผลรูปแบบการฝึกอบรม

โดยใช้รูปแบบโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์

สาระสำคัญโดยสรุป	เครื่องชี้แสดง เวลา ปริมาณและคุณภาพ	สื่อการอ้างอิงและ การประเมินผล	ฐานเหตุที่สำคัญ
ต้องการพัฒนานายหน้า ตะลุง เพื่อการถ่ายทอด ความรู้ทางการเมือง แก่ประชาชน	สัດโครงการฝึกอบรม นายหน้าตะลุง เพื่อการ ถ่ายทอดความรู้ทาง การเมืองแก่ประชาชน	นโยบายการพัฒนา สื่อมวลชนท้องถิ่นของ สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติหรือ หน่วยงานอื่น ๆ	ประชาชนจะได้รับ การถ่ายทอดความรู้ทาง การเมืองจากหน้าตะลุง มากขึ้น
เพิ่มศักยภาพและ เทคนิควิธีในการ ถ่ายทอดความรู้ทาง การเมืองแก่ประชาชน ของนายหน้าตะลุง	การศึกษาเปรียบเทียบ ผลการทดลองใช้รูปแบบ การฝึกอบรมโดยการ ทดลองก่อนและหลัง การฝึกอบรม	การประเมินผลการสัດ การฝึกอบรมของ หน่วยงานที่รับผิดชอบ	หน่วยงานที่สัດฝึกอบรม ไม่มีปัญหา เรื่องการใช้ รูปแบบการฝึกอบรม วิทยากร งบประมาณ และความร่วมมือของ นายหน้าตะลุง
การแสดงของหน้าตะลุง ที่สามารถถ่ายทอด ความรู้ทางการเมือง โดยปราศจากปัญหา หรืออุปสรรคใด ๆ	ประเภทเรื่องที่ใช่ จำนวนฉากของการ แสดงที่มีสาระทาง การเมืองครอบคลุม ประเด็นความรู้ทาง การเมือง	การวิเคราะห์ผล การแสดงของนายหน้า ตะลุงภายหลังจาก การได้รับการฝึกอบรม ตามรูปแบบฝึกอบรม	นายหน้าตะลุงจะมี ศักยภาพและเทคนิควิธี ในการถ่ายทอดความรู้ ทางการเมืองแก่ ประชาชนสูงขึ้น
รูปแบบการฝึกอบรม นายหน้าตะลุงที่ได้ สร้างขึ้นมีความ เหมาะสมและ เป็นไปได้	ความเหมาะสมของ เวลา งบประมาณ วิทยากร วิธีการที่ใช้ ในการฝึกอบรม	การประเมินผลการ เรียนรู้ในทุกทฤษฎีวิชา และการประเมินผล สรุปการสัດโครงการ ฝึกอบรมนายหน้าตะลุง	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องนี้ไม่เปลี่ยนแปลง นโยบายการใช้สื่อมวลชน ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา ประเทศ

สำหรับรายละเอียดต่าง ๆ ในแต่ละเซลล์ของรูปแบบโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ ทั้ง

16 เซลล์นั้น มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

(1) เซลล์ 11 (แถวอนที่ 1 แถวตั้งที่ 1)

สาระสำคัญ (1) ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในอันดับแรกของการทำโครงการ

(2) ผู้กำหนดวัตถุประสงค์ต้องเป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน

(3) ต้องระบุให้ทราบทิศทางของโครงการว่าพัฒนาบุคคลหรือสังคม

กลุ่มไหน

(2) เซลล์ 12 (แถวอนที่ 1 และแถวตั้งที่ 2)

- สาระสำคัญ (1) เพื่อทราบเวลาที่แน่นอนว่าวัตถุประสงคฺจะเสร็จสิ้นเวลาไหน
(2) เพื่อให้ทราบปริมาณและคุณภาพของวัตถุประสงคฺ

(3) เซลล์ 13 (แถวอนที่ 1 และแถวตั้งที่ 3)

- สาระสำคัญ (1) เพื่อทราบกรรมวิธีในการประเมินข้อมูล
(2) เพื่อเป็นแหล่งในการติดตามผล

(4) เซลล์ 14 (แถวอนที่ 1 และแถวตั้งที่ 4)

- สาระสำคัญ (1) เพื่อทราบผลของวัตถุประสงคฺที่จะเกิดขึ้น
(2) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงคฺในเซลล์ 11

(5) เซลล์ 21 (แถวอนที่ 2 และแถวตั้งที่ 1)

- สาระสำคัญ (1) แต่ละวัตถุประสงคฺอาจมีหลายเป้าหมาย แต่ในรูปแบบนี้
ให้ระบุเพียงเป้าหมายเดียว ถ้าต้องการมีหลายเป้าหมาย
ต้องเพิ่มรูปแบบขึ้นอีก
(2) ถ้าวัตถุประสงคฺระดับเหนือมาเป็นวัตถุประสงคฺแล้ว
วัตถุประสงคฺรองก็จะเป็นเป้าหมาย
(3) ความมุ่งหมายนี้จะแสดงถึงความสัมพันธ์กับระดับเหนือ
และระดับรอง

(6) เซลล์ 22 (แถวอนที่ 2 และแนวตั้งที่ 1)

- สาระสำคัญ (1) จะบอกรายละเอียดในเรื่อของเวลา ปริมาณ และคุณภาพ
หรือรายละเอียดของเป้าหมายเมื่อโครงการสิ้นสุดลง
(2) แสดงถึงความสัมพันธ์ของเซลล์ 21 และเซลล์ 32
(3) เป็นขั้นตอนที่ถือว่าสิ้นสุดโครงการ

(7) เซลล์ 23 (แถวอนที่ 2 และแถวตั้งที่ 3)

- สาระสำคัญ (1) กรรมวิธีการประเมินซึ่งหาได้จากแหล่งที่มาแหล่งแรก
(2) บอกแหล่งประเมินผลระหว่างโครงการและสิ้นสุดโครงการ

(8) เซลล์ 24 (แถวตอนที่ 2 และแถวตั้งที่ 4)

สาระสำคัญ (1) เป็นฐานมิติที่แสดงให้เห็นว่ามีเหตุการณ์ขึ้นใดที่เกิดขึ้นแล้ว
จะกระทบกระเทือนไม่ให้วัตถุประสงค์ เกิดขึ้นหลังจากที่
เป้าหมายได้เกิดขึ้นแล้ว

(2) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่องนี้ควรจะเป็นที่น่าจะเป็นที่จะเกิดสูง

(9) เซลล์ 31 (แถวตอนที่ 3 และแถวตั้งที่ 1)

สาระสำคัญ (1) เป็นผลงานที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมาย

(2) ผลงานที่ทำขึ้นมาจะมีผลงานก็ได้ แต่ทุกผลงานจะต้องทำ
เพื่อเป้าหมายเดียวกันดังแสดงในเซลล์ 21

(3) แต่ละผลงานจะแสดงให้เห็นว่าจะต้องใช้กิจกรรมการผลิต
หรือปัจจัยการผลิตเท่าไร ในการที่จะทำให้เกิดผลงานนั้น

(4) เซลล์นี้มีความสำคัญต่อเซลล์ 41, 21 และ 32

(10) เซลล์ 32 (แถวตอนที่ 3 และแถวตั้งที่ 2)

สาระสำคัญ ผลงานที่ได้รับจะต้องบอกออกมาเป็นรูปจำนวน เวลา ที่ผลงาน
เสร็จ และคุณภาพของแต่ละผลงาน

(11) เซลล์ 33 (แถวตอนที่ 3 และแถวตั้งที่ 3)

สาระสำคัญ (1) กรรมวิธีการประเมิน ซึ่งได้จากแหล่งที่มาของข้อมูลขั้นต้น

(2) แหล่งประเมินผล

(3) อาจจะทำแหล่งประเมินผลในแต่ละผลงานหรืออาจจะกระทำ
รวม ๆ กันก็ได้

(12) เซลล์ 34 (แถวตอนที่ 3 และแถวตั้งที่ 4)

สาระสำคัญ (1) เป็นเซลล์ที่จะทำให้ทราบถึงจุดอ่อนของผลงานที่จะไม่ก่อ
ให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

(2) ฐานมิตินี้จะตั้งขึ้นสำหรับแต่ละผลงาน หรือตั้งเป็นส่วนรวมก็ได้

(13) เซลล์ 41 (แถวตอนที่ 4 และแถวตั้งที่ 1)

- สาระสำคัญ (1) จะทราบกิจกรรมหรือทรัพยากรของแต่ละผลงาน
(2) จะพิจารณารวม ๆ หรือแยกเป็นกิจกรรมก็ได้

(14) เซลล์ 42 (แถวตอนที่ 4 และแถวตั้งที่ 2)

- สาระสำคัญ (1) ค่าใช้จ่ายของแต่ละกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลา
(2) จำนวนทรัพยากรที่จะใช้ในแต่ละช่วงเวลา

(15) เซลล์ 43 (แถวตอนที่ 4 และแถวตั้งที่ 3)

- สาระสำคัญ (1) กรรมวิธีการประเมินข้อมูลซึ่งหาได้จากแหล่งที่มาแหล่งแรก
(2) แหล่งการประเมินผลการหามาของทรัพยากร หรือความ
สำเร็จของแต่ละกิจกรรม

(16) เซลล์ 44 (แถวตอนที่ 4 และแถวตั้งที่ 4)

- สาระสำคัญ (1) เป็นเงื่อนไขสำคัญของเซลล์ 41 ที่จะก่อให้เกิดเซลล์ 31
(2) เป็นการลงเงื่อนไขที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของผู้ทำโครงการ
(3) ทั้งนี้ต้องลงเฉพาะเงื่อนไขที่มีความน่าจะเป็นที่จะเกิดสูง
(4) เงื่อนไขนั้นไม่ควรมีมากหรือน้อยเกินไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ แบ่งสาระสำคัญออกเป็นสี่ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นของกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง ตอนที่ 2 การกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งประกอบด้วยผลการวิเคราะห์เอกสาร ผลการวิเคราะห์เรื่องที่หน้าทะเลงใช้ในการแสดง และผลการสัมภาษณ์นายหน้าทะเลง ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับการทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าทะเลงที่ได้รับการฝึกอบรม โดยจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง คือ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการแสดง และตอนที่ 4 ผลของการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 และ 2 โดยจะเสนอรายละเอียดของแต่ละตอนตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นนี้ก็เพื่อที่จะช่วยให้สามารถทำความเข้าใจในผลการทดลองการใช้รูปแบบฝึกอบรมและการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่จะ เสนอรายละเอียดในตอนต่อไปได้ชัดเจน และรัดกุมยิ่งขึ้น

รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้แสดงไว้ในตาราง 1 หน้า 124 ซึ่งแสดงถึงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างตามระดับอายุ การศึกษา และระยะเวลาการแสดง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองการใช้รูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนในครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 30 คน จากตารางแสดงว่านายหน้าทะเลงที่มีอายุ 21 - 30 ปี ถ้าแบ่งตามระดับการศึกษาจะเห็นว่า จำนวน 2 คน หรือร้อยละ 6.66 สำเร็จประถมศึกษา ส่วนอีก 7 คน หรือร้อยละ 23.33 สำเร็จมัธยมศึกษา และถ้าแบ่งตามระยะเวลาการแสดงจะเห็นว่า นายหน้าทะเลงจำนวน 8 คน ที่มีระยะเวลาการแสดง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.66 ส่วนอีก 1 คน มีระยะเวลาการแสดง 11 ปี

ขึ้นไป ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.33 ส่วนในกลุ่มที่มีอายุ 31 - 40 ปี ถ้าแบ่งตามระดับการศึกษา จะเห็นว่ามีอยู่ 8 คน หรือร้อยละ 26.66 ที่สำเร็จประถมศึกษา ส่วนอีก 2 คน หรือร้อยละ 6.66 สำเร็จมัธยมศึกษา และถ้าแบ่งตามระยะเวลาการแสดง จะเห็นว่ามีนายหนังตะลุง จำนวน 3 คน หรือร้อยละ 10.00 มีระยะเวลาการแสดง 6 - 10 ปี ส่วนอีก 7 คน หรือร้อยละ 23.33 มีระยะเวลาการแสดง 11 ปี ขึ้นไป และในกลุ่มนายหนังตะลุงที่มีอายุ 41 ปี ขึ้นไป ถ้าแบ่งตามระดับการศึกษา จะเห็นว่า 9 คน หรือร้อยละ 30.00 สำเร็จประถมศึกษา ส่วนอีก 2 คน หรือร้อยละ 6.66 สำเร็จมัธยมศึกษา และถ้าแบ่งตามระยะเวลาการแสดง ก็จะเห็นว่ามีนายหนังตะลุง จำนวน 4 คน หรือร้อยละ 13.33 มีระยะเวลาการแสดง 6 - 10 ปี ส่วนอีก 7 คน หรือร้อยละ 23.33 มีระยะเวลาการแสดง 11 ปี ขึ้นไป (ดูรายละเอียดตาราง 1 หน้า 124)

การกำหนดรูปแบบการฝึกอบรม

รายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ประกอบด้วยสาระสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนในการให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องแก่ประชาชน เป็นเรื่องที่เป็นไปได้และมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการจำเป็นของประเทศเราในขณะนี้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ โดยที่สื่อมวลชนจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน อันจะส่งผลต่อการที่สื่อมวลชนจะได้มีบทบาทต่อการให้ความรู้ความคิดทางการเมืองแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการที่จะพัฒนาสื่อมวลชนเพื่อใช้ในการดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องคัดเลือกอบรมให้สื่อมวลชนมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่ค้นพบจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ความตระหนักในหน้าที่และบทบาทของสื่อมวลชน อันจะเป็นผลทำให้ การกระทำหน้าที่ของสื่อมวลชน เป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนา คุณภาพของประชาชน จากการยืนยันของ แชรมม์ (Schramm. 1964 : 44) ซึ่งกล่าวว่า สื่อมวลชนจะสร้างความทันสมัยให้เกิดขึ้นกับประชาชน โดยจะให้ความรู้และข่าวสารต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจและสังคม ในทำนองเดียวกันนี้ เฟรดสัน (Friedson. 1953 : 230) ก็ได้สรุปถึงบทบาทของสื่อมวลชนว่า สื่อมวลชนเป็นกระบวนการทางสังคม ที่มีส่วนทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนนอกเหนือไปจากวิถีชีวิตของแต่ละคน ขณะเดียวกัน เลอร์เนอร์ (Lerner. 1963 : 332) ก็กล่าวยืนยันไว้ว่า สื่อมวลชน มีบทบาทต่อการเลื่อนชั้นของประชาชนได้ เมื่อประชาชนมีการเลื่อนชั้นดังกล่าวก็จะทำให้เกิดสังคมทันสมัยขึ้นได้ อีกทั้ง กร นามภูะคุ (กร นามภูะคุ 2520 : 35) ก็ได้ สรุปถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเสนอและถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ สื่อมวลชนเป็นตลาดเสรีแห่งความคิดเห็น และสื่อมวลชนเป็นสถาบันที่มีหน้าที่เสนอความบันเทิง นอกจากนี้ การวิจัยของ มาร์คแฮม (Markham. 1967 : 350 - 351) ก็พบว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการให้การศึกษา พัฒนาความคิดทางการเมืองและปลูกฝังสัทธิการปกครอง ให้แก่ประชาชน หน้าที่และบทบาทของสื่อมวลชนดังปรากฏข้างต้นนั้น เป็นสาระสำคัญที่สื่อมวลชน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจตรงกันว่า สถาบันสื่อมวลชนของประเทศมีบทบาทต่อการพัฒนา คุณภาพของคนมากขึ้นเพียงใด

เพื่อที่จะให้สื่อมวลชนได้เกิดความตระหนักในหน้าที่และบทบาทของตนโดย ชัดเจน ดังนั้น สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้จึงต้องประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1.1.1 บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1.1 บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนรู้ของประชาชน

1.1.1.2 ประสิทธิภาพการใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา

1.1.2 สื่อมวลชนกับการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย

1.1.2.1 สื่อมวลชนกับการสร้างเสถียรภาพทางการเมือง

1.1.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับการพัฒนาทางการเมือง

1.2 ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของสื่อมวลชน ทั้งนี้เพื่อให้สื่อมวลชนได้มีความรู้ความเข้าใจในการทำหน้าที่เพื่อถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองได้ถูกต้อง สิ่งจำเป็นที่จะต้องสวดฝึกอบรมให้สื่อมวลชนได้รับความรู้ในประเด็นนี้อย่างชัดเจน สำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันประเด็นนี้ ประกอบด้วย ผลการศึกษาวิจัยของนักรัฐศาสตร์หลายท่าน คือ โปรโต และ กริกก์ (Prothro and Grigg. 1960 : 276 - 294) แมคคอสกี้ (McClosky. 1964 : 361 - 382) อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba. 1969 : 1120 - 1141) โรเซนเบิร์ก (Rosenberg. 1956 : 690 - 695) พาย (Pye. 1965 : 22) และ ดาห์ล (Dahl. 1950 : 91) บุคคลดังกล่าวนี้ ได้สรุปถึงความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ซึ่งจะนำมาเป็นสำคัญของรูปแบบการฝึกอบรมได้ดังนี้ คือ

1.2.1 จุดมการและหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1.2.2 พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย

ซึ่งประกอบด้วย

1.2.2.1 การยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล

1.2.2.2 การเคารพกติกาหรือกฎหมายบ้านเมือง

1.2.2.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

1.2.2.4 ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง

1.2.2.5 ความไว้วางใจบุคคลอื่น

1.2.2.6 การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

1.2.2.7 ความไม่ฝักใฝ่เป็นเผด็จการ

1.3 เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน นอกเหนือ

จากสำคัญล่องประการข้างต้นแล้ว การที่จะให้สื่อมวลชนได้มีบทบาทต่อการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องสวดฝึกอบรมให้สื่อมวลชนมีความสามารถที่จะใช้เทคนิควิธีเพื่อการถ่ายทอด ดังนั้น จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารในส่วนที่เกี่ยวกับหนังสือโดยเฉพาะ คือ ประวัติความเป็นมาของหนังสือ หนังสือ

ในประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังตะลุง ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็น
หนทางในการพัฒนาเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของหนังตะลุง ซึ่งจะ
สัมพันธ์กับการศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่หนังตะลุงใช้ในการแสดง โดยสรุปหัวข้อสำคัญของ
ประเด็นนี้ได้ดังนี้ คือ

1.3.1 เทคนิคการแต่งเรื่องที่ใช้แสดง.

1.3.2 เทคนิคการแทรกเนื้อหาทางการเมืองในขั้นตอนการแสดงของ

หนังตะลุง

1.3.3 เทคนิคในการใช้วิธีการในการถ่ายทอด

2. การวิเคราะห์เรื่องที่หนังตะลุงใช้ในการแสดง

การวิเคราะห์เรื่องที่หนังตะลุงใช้ในการแสดงเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลบางอย่าง
มาเป็นสาระสำคัญในการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมนั้น จากการวิเคราะห์เรื่องทั้งหมด 10 เรื่อง
ได้ข้อสรุปที่เป็นสาระสำคัญโดยจำแนกตามประเภทของเรื่อง ดังนี้

2.1 เรื่องประเภทเทพนิยาย (จากข้อมูลในตาราง 2 หน้า 125)

เรื่องประเภทนี้จะสามารถแทรกสาระสำคัญทางการเมืองได้น้อย ทั้ง ๆ ที่จำนวนฉากใน
การแสดงทั้งหมดก็ไม่แตกต่างกับเรื่องประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ ประเด็นทางการเมืองที่
สามารถแทรกได้บ้าง คือ การยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ความสามัคคีในหน้าที่
พลเมือง และความไว้วางใจบุคคลอื่น และถ้าพิจารณาถึงวิธีการที่ใช้ในการเสนอเนื้อหาสาระ
ทางการเมืองก็จะเห็นได้ว่ายังขาดวิธีการเจรจา และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการแสดงที่ใช้
ในการแทรกความรู้ทางการเมืองก็สามารถใช้ได้เพียงสามขั้นตอน คือ ออกรูปหน้าบท
บอกเรื่อง และตั้งนามเรื่อง เท่านั้น

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นก็จะพบว่า เรื่องประเภทนี้ จะสามารถแทรก
เนื้อหาสาระทางการเมืองเพื่อถ่ายทอดแก่ประชาชนผู้ชมได้น้อยกว่าเรื่องประเภทอื่น ๆ อีกทั้ง
การใช้ขั้นตอนการแสดงและวิธีการในการเสนอเนื้อหาสาระทางการเมืองก็กระทำได้น้อย
ดังนั้น ในการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมจึงไม่ได้ให้ความสำคัญของเทคนิคการแต่งเรื่อง
ประเภทนี้เข้าไว้ในการพัฒนาเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง

2.2 เรื่องประเภทจินตนิยาย (จากข้อมูลในตาราง 2 หน้า 125)

เรื่องประเภทนี้จะสามารถแทรกประเด็นสำคัญทางการเมืองได้มากกว่าเรื่องประเภทเทพนิยายเพียงเล็กน้อย คือ นอกจากจะมีประเด็นที่เกี่ยวกับการปิดม่านในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและความไว้วางใจบุคคลอื่นแล้ว ก็มีประเด็นที่เกี่ยวกับการรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลเข้าไปอีกประเด็นหนึ่ง และถ้าพิจารณาถึงวิธีการที่ใช้ในการเสนอเนื้อหาสาระทางการเมือง จะเห็นได้ว่าสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ คือ พากย์ เจรจา และชกกลอน ได้ครบถ้วน ส่วนในการพิจารณาถึงขั้นตอนในการแทรกเนื้อหาสาระทางการเมือง ก็พบว่า สามารถใช้ขั้นตอนการแสดงได้สามขั้นตอน คือ เกี่ยวจอ ดำเนินเรื่อง และเปลี่ยนฉาก

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นก็จะพบว่า เรื่องประเภทนี้จะสามารถแทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองได้ดีกว่าเรื่องประเภทเทพนิยายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น ในการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมจึงไม่ได้ให้ความสำคัญของเทคนิคการแต่งเรื่องประเภทนี้เช่นเดียวกัน

2.3 เรื่องประเภทนวนิยาย (จากข้อมูลในตาราง 2 หน้า 125) จะเห็น

ได้ว่า ในบรรดาเรื่องที่หนึ่งตะลึงใช้ในการแสดงทั้งสามประเภท คือ เทพนิยาย จินตนิยาย และนวนิยาย เรื่องประเภทนวนิยายจะสามารถแทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองไปสู่ประชาชนผู้ชมได้ดีที่สุด แม้ว่าจะไม่ครอบคลุมประเด็นสำคัญทางการเมืองที่ควรจะต้องแทรกทั้งหมด คือ ประเด็นที่ยังมีอยู่น้อยมาก เช่น ประเด็นที่เกี่ยวกับการไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ นอกจากนั้นก็จะพบว่าการแทรกอยู่แทบทุกประเด็นในเรื่องประเภทนี้ ประเด็นที่มีการแทรกได้มากที่สุด คือ การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล รองลงมา คือ การปิดม่านในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล กับความสำนึกในหน้าที่พลเมือง และถ้าจะพิจารณาถึงวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองในเรื่องประเภทนี้ก็จะเห็นได้ว่าสามารถใช้ได้ทุกวิธีการ คือ การพากย์ การเจา และ การชกกลอน ส่วนขั้นตอนที่ใช้ในการถ่ายทอดก็สามารถจะใช้ขั้นตอนต่าง ๆ ได้มากที่สุด ในบรรดาเรื่องทั้งสามประเภท ตลอดถึงการพิจารณาสำนวนฉากที่แทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองก็จะพบว่า มีปริมาณฉากที่บรรจุเนื้อหาสาระทางการเมือง 5 - 7 ฉาก จากจำนวนฉากทั้งหมด 10 - 11 ฉาก ซึ่งมากกว่าเรื่องทั้งสองประเภทที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น (ดูรายละเอียดตาราง 2 หน้า 125)

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแล้ว จะพบว่า เรื่องประเพณีนิยาย เป็น เรื่องที่ล้ามาธจะถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนได้ดีที่สุด ดังนั้น เพื่อให้ การถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของหนังตะลุงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดเทคนิค การแต่งเรื่องประเพณีนิยายไว้เป็นสาระสำคัญของรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อ การถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

นอกจากนั้น ในการพิจารณาถึงความเข้าใจชัดเจนของวิธีการในการถ่ายทอด ความรู้ทางการเมืองของหนังตะลุงก็จะพบว่า การพากย์ และการเจรจา สามารถจะสื่อความหมาย ได้ชัดเจนกว่าการขับกลอน แต่ในกรณีที่นายหนังตะลุงจำเป็นต้องแทรกเนื้อหาสาระทางการเมือง ลงในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น ขึ้นเกี่ยวจ้อ และขึ้นตั้งนามเรื่องนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่นายหนังตะลุง จะต้องใช้วิธีการขับกลอน ดังนั้น ในการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมในส่วนที่เกี่ยวกับเทคนิควิธี ในการเสนอเนื้อหาสาระทางการเมือง จึงได้กำหนดวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดไว้ทั้งสามประเภท คือ การพากย์ การเจรจา และการขับกลอน และการพิจารณาถึงขั้นตอนต่าง ๆ ที่ใช้ในการ แทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองทั้งหกขั้นตอน คือ ขึ้นออกกรูหน้าบท ขึ้นบอกเรื่อง ขึ้นเกี่ยวจ้อ ขึ้นตั้งนามเรื่อง ขึ้นดำเนินเรื่อง และขึ้นเปลี่ยนฉาก ก็จะเห็นได้ว่านายหนังตะลุงจะสามารถ ใช้ขั้นตอนต่าง ๆ ได้ครบถ้วนเช่นกัน เพียงแต่บางคนยังใช้บางขั้นตอนเท่านั้น ดังนั้น ในการ กำหนดรูปแบบการฝึกอบรมจึงได้กำหนดให้มีเทคนิคการแทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองในการ แสดงหนังตะลุงเอาไว้ด้วย

จะเห็นได้ว่า จากการวิเคราะห์เรื่องหนังตะลุงใช้ในการแสดงทั้งสาม ประเภท คือ เทพนิยาย ลินตนิยาย และนวนิยาย ดังเสนอมมาแล้วข้างต้นนั้น สามารถจะได้ ข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดสาระสำคัญของรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอด ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ดังต่อไปนี้ คือ

1. เทคนิคการแต่งนวนิยาย
2. เทคนิคการแทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองในการแสดงหนังตะลุง
3. เทคนิคการพากย์ เเจรจา และขับกลอน

3. การสัมภาษณ์นายหนังตะลุง

การสัมภาษณ์นายหนังตะลุง เพื่อทราบข้อมูลบางประการ เกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุง เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาของการฝึกอบรม กิจกรรมในการฝึกอบรม และความสามารถในการเป็นวิทยากร (ดูรายละเอียดจากตาราง 3 และ 4 หน้า 126 และ 127) ผลจากการสัมภาษณ์ปรากฏดังนี้ คือ

3.1 เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรม ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- จุดตมการและหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย
- บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ
- สื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง
- เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังตะลุง
- เทคนิคการแต่งนวนิยาย
- เทคนิคการพากย์ เจาจ่า และขับกลอน
- เทคนิคการวิเคราะห์ผู้ชม
- ธรรมเนียมนิยมในการแสดงหนังตะลุง
- แหล่งความรู้สำหรับนายหนังตะลุง
- การลำเลียงการแสดงหนังสด

3.2 กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละหัวข้อ มีดังนี้

3.2.1 บรรยาย ใช้ในหัวข้อต่อไปนี้

- จุดตมการและหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ
- เทคนิคการแต่งนวนิยาย
- เทคนิคการวิเคราะห์ผู้ชม
- แหล่งความรู้สำหรับนายหนังตะลุง

3.2.2 อภิปราย ใช้ในหัวข้อต่อไปนี้

- พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย
- สื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง
- เทคนิคการพากย์ เจรจา และขับกลอน
- ธรรมเนียมนิยมในการแสดงหนังตะลุง

3.2.3 ลำริต ใช้ในหัวข้อต่อไปนี้

- เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังตะลุง
- เทคนิคการแตงนวนิยาย
- เทคนิคการพากย์ เจรจา และขับกลอน

3.2.4 บทบาทสมมติ ใช้ในหัวข้อต่อไปนี้

- การแสดงหนังสด

3.3 ความสามารถในการเป็นวิทยากร นายหนังตะลุงจะสามารถเป็น

วิทยากรในการฝึกอบรมในหัวข้อต่อไปนี้

- เทคนิคการพากย์ เจรจา และขับกลอน
- เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังตะลุง
- ธรรมเนียมนิยมในการแสดงหนังตะลุง
- เทคนิคการแตงนวนิยาย

การประมวลผล จากการสัมภาษณ์นายหนังตะลุงที่ได้เล่นแล้วอย่างตั้นนั้น สามารถ

จะสรุปผลการสัมภาษณ์เพื่อนำมากำหนดสาระสำคัญของรูปแบบการฝึกอบรมดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาวิชาของรูปแบบการฝึกอบรม ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้ คือ

- 1.1 บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ
- 1.2 อุดมการณ์และหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 1.3 สื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง
- 1.4 เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังตะลุง
- 1.5 พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย

- 1.6 เทคนิคการแตงนวนิยาย
- 1.7 เทคนิคการพากย์ เจรจา และขับกลอน
- 1.8 กิจกรรมการแสดงหนังสือ
2. กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม มีดังต่อไปนี้
 - 2.1 การบรรยาย
 - 2.2 การอภิปราย
 - 2.3 การสาธิต
 - 2.4 การแสดงบทบาทสมมติ
3. การใช้วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเป็นวิทยากรของการฝึกอบรม ใช้ได้ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังสือ
 - 3.2 เทคนิคการพากย์ เจรจา และขับกลอน
 - 3.3 การสาธิตกิจกรรมการแสดงหนังสือ

จากการวิเคราะห์เอกสารการวิเคราะห์เรื่องที่หนังสือใช้ในการแสดงและการสัมภาษณ์นายหนังสือดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จะได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างรูปแบบการฝึกอบรม คือ

1. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ประกอบด้วยสาระสำคัญสองประการ คือ
 - 1.1 อุดมการณ์และหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - 1.2 พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย
2. ความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบของสื่อมวลชน ประกอบด้วยสาระสำคัญ

สองประการ คือ

- 2.1 บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ
- 2.2 สื่อมวลชนต้องทันกับการพัฒนาทางการเมือง
3. เทคนิควิธีในการเสนอเนื้อหาสาระทางการเมือง ประกอบด้วยสาระสำคัญ

สามประการ คือ

- 3.1 เทคนิคการแตงนวนิยาย

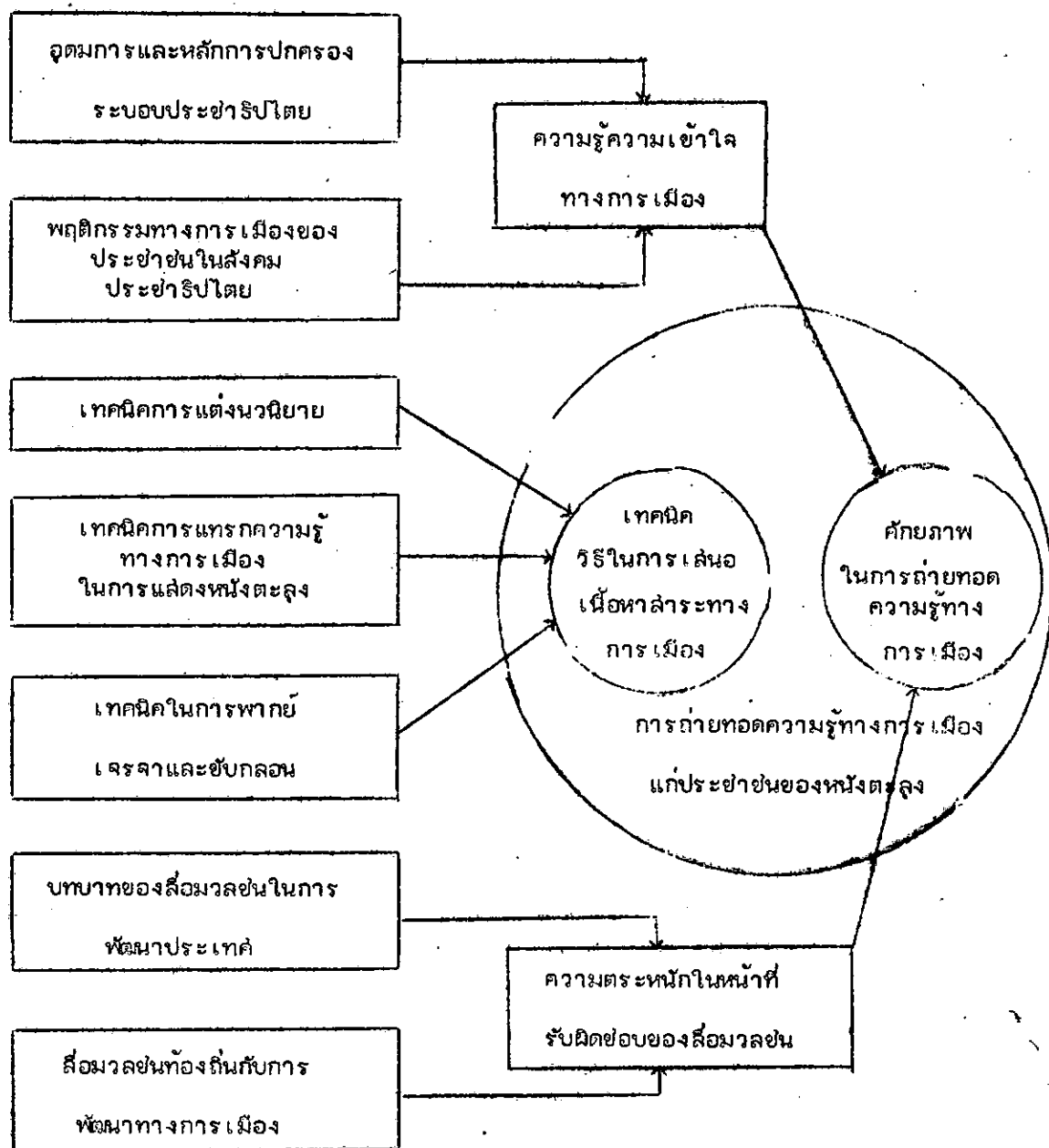
3.2 เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังตะลุง

3.3 เทคนิคในการพากย์ เจาจา และขับกลอน

ทั้งนี้โดยพิจารณานำข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมากำหนดเป็นสาระสำคัญของรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลงาน และกิจกรรมและปัจจัยการผลิต ได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. วัตถุประสงค์ ต้องการพัฒนานายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน
2. เป้าหมาย เพิ่มศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุง
3. ผลงาน การติดตามผลการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของหนังตะลุงที่ผ่านการฝึกอบรม
4. กิจกรรมและปัจจัยการผลิต การจัดโปรแกรมการฝึกอบรม การปรับปรุงรูปแบบการฝึกอบรม

เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลงาน และกิจกรรมและปัจจัยการผลิต โดยอาศัยรูปแบบของโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (logical framework) มาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ก็จะทำให้รูปแบบการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีสาระสำคัญต่าง ๆ สัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ดังนั้น ผลจากการวิจัยในตอนต้น (R_1) คือ การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์เรื่องที่หนังตะลุงใช้แสดง และการสัมภาษณ์นายหนังตะลุงเมื่อนำมาประมวลพิจารณาแล้ว ก็สามารถสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนได้ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

ผลการทดลองใช้รูปแบบฝึกอบรม

หลังจากที่ได้สร้างรูปแบบฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนอื่นมาแล้ว เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อันควรแก่การเผยแพร่เพื่อหน่วยงานต่าง ๆ จะได้นำไปใช้ในโอกาสต่อไป ดังนั้น จึงได้มีการทดลองใช้รูปแบบฝึกอบรมที่สร้างขึ้น ทั้งนี้โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองใช้ดังต่อไปนี้

1. การทดสอบความแตกต่างก่อนฝึกอบรม

เพื่อให้ได้ผลการทดลองการใช้รูปแบบฝึกอบรมมีประสิทธิภาพมากที่สุด จึงได้มีการทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าทะเลงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะศึกษาตัวแปรบางตัวที่คาดว่าจะมีผลต่อการฝึกอบรม ผลของการทดสอบความแตกต่างก่อนการฝึกอบรมปรากฏดังนี้

1.1 การทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าทะเลงที่มีระยะเวลาการแสดงแตกต่างกันสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระยะเวลาการแสดง 6 - 10 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาการแสดง 11 ปีขึ้นไป โดยใช้ t-test ปรากฏว่า คะแนนศักยภาพและเทคนิควิธีของนายหน้าทะเลงทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความแตกต่างของศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง คำนวณได้ค่า $t = -0.566$ ($t_{\text{tab.}} \alpha .01 \text{ df}_2 = 2.763$) และความแตกต่างของเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง คำนวณได้ค่า $t = -0.435$ ($t_{\text{tab.}} \alpha .01 \text{ df}_2 = 2.763$) ผลจากการทดสอบนี้ยืนยันว่าระยะเวลาการแสดงที่แตกต่างกันของนายหน้าทะเลงไม่มีผลทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน (ดูรายละเอียดตาราง 5, 6 หน้า 127, 129)

1.2 การทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าทะเลงที่มีอายุแตกต่างกันสามกลุ่ม คือ อายุ 21 - 30 ปี 31 - 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป โดยใช้ F-test ปรากฏว่าคะแนนศักยภาพและเทคนิควิธีของทั้งสามกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความแตกต่างของศักยภาพในการ

ถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง คำนวณได้ค่า $F = 1.50$ ($F_{\text{tab.}} \propto .01 \quad df_{2,27} = 5.49$) และความแตกต่างของเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองคำนวณได้ค่า $F = 1.50$ ($F_{\text{tab.}} \propto .01 \quad df_{2,27} = 5.49$) ผลการทดสอบนี้ยืนยันได้ว่าอายุของนายหนังตะลุงที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน (ดูรายละเอียดตาราง 7 หน้า 131)

1.3 การทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันสองกลุ่ม คือ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยใช้ t -test ปรากฏว่า คะแนนศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความแตกต่างของศักยภาพคำนวณได้ค่า $t = 32.406$ ($t_{\text{tab.}} \propto .01 \quad df_2 = 2.763$) และความแตกต่างของเทคนิควิธีคำนวณได้ค่า $t = 4.491$ ($t_{\text{tab.}} \propto .01 \quad df_2 = 2.763$) ผลการทดสอบนี้ยืนยันได้ว่าระดับการศึกษานายหนังตะลุงที่แตกต่างกันมีผลทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน (ดูรายละเอียดตาราง 9 หน้า 133)

1.4 การทดสอบความสัมพันธ์ของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงก่อนการฝึกอบรม ผลการทดสอบปรากฏว่า ศักยภาพและเทคนิควิธีมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ คำนวณได้ค่าความสัมพันธ์ .92 ซึ่งทดสอบนัยสำคัญทางสถิติพบว่า ระดับความสัมพันธ์นี้สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ คำนวณค่า $t = 12.580$ ($t_{\text{tab.}} \propto .01 \quad df_2 = 2.763$) ผลการทดสอบนี้ยืนยันได้ว่า ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงมีความสัมพันธ์กันอย่างมากระหว่าง (ดูรายละเอียดตาราง 11 หน้า 135)

2. การทดสอบความแตกต่างภายหลังการฝึกอบรม

เนื่องจากการทดสอบความแตกต่างก่อนการฝึกอบรมพบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

ของนายหนังตะลุงแตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อให้ผลการทดลองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้มีการทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีภายหลังจากการฝึกอบรมอีกครั้งหนึ่ง

การทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันสองกลุ่ม คือ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยใช้ t-test ปรากฏว่า คะแนนศักยภาพของทั้งสองกลุ่มภายหลังจากฝึกอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความแตกต่างของศักยภาพคำนวณได้ค่า $t = 17.320$ ($t_{\text{tab.}} \alpha .01 \text{ df}_2 = 2.763$) ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่า การให้การฝึกอบรมแก่นายหนังตะลุงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันทำให้ศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน คือ นายหนังตะลุงที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะมีศักยภาพสูงกว่านายหนังตะลุงที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนคะแนนเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความแตกต่างของเทคนิควิธีคำนวณได้ค่า $t = -0.688$ ($t_{\text{tab.}} \alpha .01 \text{ df}_2 = 2.763$) ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่า การให้การฝึกอบรมแก่นายหนังตะลุงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน (ดูรายละเอียดตาราง 10 หน้า 134)

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสิ่งที่ต้องการจะทดสอบไว้ คือ รูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงที่ได้สร้างขึ้นจะมีผลให้นายหนังตะลุงที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบมีการเปลี่ยนแปลงในด้านศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหนังตะลุงภายหลังจากการฝึกอบรม ซึ่งผลของการทดสอบสมมติฐานดังกล่าวปรากฏดังต่อไปนี้ คือ

1. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 1

สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 คือ รูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับนายหน้าทะเลงที่เข้ารับการฝึกอบรมในประเด็นที่เกี่ยวกับศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ดังนั้น สมมติฐานการวิจัยข้อ 1. ซึ่งมีสมมติฐานรอง 2 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ t -test ซึ่งจะได้เสนอรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

1.1 ผลการทดสอบสมมติฐานรองข้อ 1 สมมติฐานรองข้อ 1 คือ นายหน้าทะเลงที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนสูงขึ้น ทั้งนี้ โดยการเปรียบเทียบคะแนนศักยภาพของนายหน้าทะเลงก่อนเข้ารับการฝึกอบรมกับภายหลังการฝึกอบรม ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้ทราบการเปลี่ยนแปลงในศักยภาพของนายหน้าทะเลงอันเป็นผลของการฝึกอบรมตามรูปแบบที่ได้สร้างขึ้น โดยใช้ t -test ปรากฏว่า คะแนนศักยภาพก่อนการฝึกอบรมและภายหลังการฝึกอบรมของนายหน้าทะเลงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความแตกต่างของศักยภาพคำนวณได้ค่า $t = 55.135$ ($t_{\text{tab. } \alpha} .01$ $df_2 = 2.763$) ผลการทดสอบนี้ยืนยันได้ว่า การรับการฝึกอบรมของนายหน้าทะเลงตามรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนมีผลทำให้ศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองสูงขึ้น และแตกต่างไปจากศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.1 (ดูรายละเอียดตาราง 11 หน้า 135)

1.2 ผลการทดสอบสมมติฐานรองข้อ 2 สมมติฐานรองข้อ 2 คือ นายหน้าทะเลงที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนสูงขึ้น ทั้งนี้โดยการเปรียบเทียบคะแนนเทคนิควิธีของนายหน้าทะเลงก่อนเข้ารับการฝึกอบรมกับภายหลังการฝึกอบรม ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้ทราบการเปลี่ยนแปลงในเทคนิควิธีของนายหน้าทะเลงอันเป็นผลของการฝึกอบรมและภายหลังการฝึกอบรมของนายหน้าทะเลงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความแตกต่างของเทคนิควิธี คำนวณได้ค่า $t = 12.387$ ($t_{\text{tab. } \alpha} .01$

$df_2 = 2.763$) ผลการทดสอบยืนยันได้ว่า การรับการฝึกอบรมของนายหน้าทะเลงตามรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนมีผลทำให้เทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองสูงขึ้น และแตกต่างไปจากเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.2 (ดูรายละเอียดตาราง 11 หน้า 135)

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 คือ ศักยภาพกับเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าทะเลงที่เข้ารับการฝึกอบรมจะมีความสัมพันธ์กัน จากการหาค่าความสัมพันธ์แบบ r_{xy} ปรากฏว่าศักยภาพและเทคนิควิธีการมีความสัมพันธ์ .78 และได้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติพบว่า ความสัมพันธ์ระดับนี้สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ คำนวณได้ค่า $t = 6.613$ ($t_{tab. \alpha .01 \quad df_2 = 2.763}$) ผลการทดสอบยืนยันได้ว่า การรับการฝึกอบรมของนายหน้าทะเลงตามรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน มีผลทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันตามสมมติฐานการวิจัย ข้อ 2

การวิเคราะห์การแสดงของหน้าทะเลงภายหลังการฝึกอบรม

เพื่อที่จะให้การประเมินผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เป็นไปอย่างสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้มีการวิเคราะห์การแสดงจริงของหน้าทะเลงภายหลังการฝึกอบรม ผลจากการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. นายหน้าทะเลงได้ใช้เรื่องประเภทนวนิยายในการแสดง
2. ขั้นตอนที่นายหน้าทะเลงใช้ในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ปรากฏว่า สามารถจะใช้ขั้นตอนการแสดงต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีทุกขั้นตอน คือ ออกอุทกษาบทบอกเรื่อง เกี่ยวจอ ตั้งนามเรื่อง ดำเนินเรื่อง และเปลี่ยนฉาก

3. วิธีการที่นายหนังตะลุงใช้ในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ปรากฏว่า สามารถจะใช้วิธีการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน คือ การพากย์ เຈรจา และการขับกลอน ซึ่งเลือกใช้ตามความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการแสดง

4. จำนวนฉากที่มีสาระทางการเมือง ปรากฏว่า ในทุกฉากสามารถจะแทรกความรู้ทางการเมืองได้ โดยแต่ละฉากสามารถจะแทรกได้ถึง 2 - 3 ประเด็น เช่น การไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ การติดตามข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมือง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี และการรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล เป็นต้น

5. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสาระทางการเมือง ปรากฏว่า การแสดงของหนังตะลุงภายหลังการฝึกอบรมสามารถจะบรรจุประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นสาระทางการเมืองได้มากขึ้นกว่าก่อน เว้นแต่บางประเด็น เช่น หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสามารถทำได้เพียงครั้งเดียว ในกรณีที่มีข้อที่น่าสังเกตว่า ในการบรรจุประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองแทรกไปในการแสดงหนังตะลุงนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยแนวเรื่องที่ใช้ในการแสดงมาพิจารณาควบคู่กันไปด้วย

6. ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ปรากฏว่า จากการสอบถามนายหนังตะลุงผู้แสดง ไม่มีความรู้สึกว่าการแทรกความรู้ทางการเมืองผ่านการแสดงหนังตะลุงมีปัญหาหรืออุปสรรค คือ สามารถแสดงไปได้ตามปกติ อีกทั้งจากการสัมภาษณ์ประชาชนผู้ชม จำนวน 15 คนก็ได้คำตอบว่า ไม่ได้สูญเสียความรู้สึกในการชมการแสดงของหนังตะลุงแต่อย่างใดเลย

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

หนังสือเล่มนี้เป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นที่มีบทบาทต่อการถ่ายทอดความรู้ความคิดแก่ประชาชนในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การที่ได้มีการแสวงหาแนวทางในการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นให้มีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ จึงนับได้ว่าเป็นการเริ่มต้นที่ถูกต้องแล้ว ดังจะเห็นได้จากหลาย ๆ ประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ต่างก็ได้ใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ และได้รับผลสำเร็จอย่างน่าพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่เราก็ต่างยอมรับกันว่าประเทศเรากำลังพยายามที่จะดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ แนวทางในการดำเนินงานเพื่อการนี้อย่างหนึ่งก็คือ การพิจารณาหาหนทางเพื่อพัฒนาศักยภาพและเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของหนังสือ เพื่อที่จะให้หนังสือได้ถ่ายทอดความรู้ความคิดทางการเมืองที่ถูกต้องแก่ประชาชนในโอกาสต่อไป ดังนั้น การสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังสือเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน จึงถือว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อมวลชนท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ

1. ปัญหาเชิงวิสัย การวิจัยนี้มุ่งค้นหาคำตอบปัญหาเชิงวิสัยเพียงหนึ่งประการ เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังสือเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย

2.1 เพื่อที่จะได้มาซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมที่จะใช้ในการฝึกอบรมนายหนังสือเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

2.2 เพื่อจะได้ทดลองใช้รูปแบบฝึกอบรมนายหนังสือที่ได้สร้างขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 เพื่อที่จะได้เสนอและเผยแพร่รูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าที่จะใช้ในการฝึกอบรมนายหน้าสูง เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนในโอกาสต่อไป

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 แหล่งข้อมูลในการสร้างรูปแบบฝึกอบรม แหล่งข้อมูลที่น่าสนใจพิจารณาเป็นแนวทางและเนื้อหาสาระในการสร้างรูปแบบฝึกอบรมในครั้งนี้ ได้มาจากสามแหล่งด้วยกัน คือ การศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์เรื่องที่หน้าสูงใช้แสดงจำนวน 10 เรื่อง และการสัมภาษณ์นายหน้าสูง จำนวน 10 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างในการฝึกอบรม นายหน้าสูงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น คือ นายหน้าสูงในจังหวัดภาคใต้ที่รวบรวมรายชื่อได้ทั้งหมด 179 คน แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จำนวน 30 คน

3.3 การทดลองก่อนและหลังการฝึกอบรม ในการทดลองใช้รูปแบบฝึกอบรม ได้มีการทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าสูงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการทดลองครั้งนี้ โดยการทดสอบความแตกต่างตามตัวแปรข้อมูลส่วนตัวของนายหน้าสูงแต่ละคน คือ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการแสดง โดยใช้แบบทดสอบจำนวน 50 ข้อ เป็นข้อทดสอบศักยภาพ 30 ข้อ และเป็นข้อทดสอบเทคนิควิธี 20 ข้อ ข้อทดสอบทั้งหมดเป็นข้อทดสอบแบบเลือกตอบ โดยแต่ละข้อจะมีตัวเลือกสี่ตัวเลือก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนี้ ได้ดำเนินการตามลำดับ คือ นำคำตอบของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมาตรวจให้คะแนน แล้วใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ คือ

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองก่อนและหลังการฝึกอบรมของนายหน้าสูงที่มีระดับการศึกษาและระยะเวลาการแสดงแตกต่างกัน ใช้ t-test

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบความแตกต่างของศักยภาพและ

เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองก่อนการฝึกอบรมของนายหน้าแต่ละสูงที่มีอายุแตกต่างกัน ใช้ F-test

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าแต่ละสูงก่อนและหลังการฝึกอบรม ใช้ pearson product moment correlation coefficient (r_{xy})

5. การประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอันควรแก่การเผยแพร่และนำไปใช้ได้ในอนาคตต่อไป ดังนั้น จึงได้มีการประเมินผลการฝึกอบรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิชา วิทยากร กิจกรรม ระยะเวลา และระดับความเปลี่ยนแปลงของความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในประเด็นสำคัญต่อไปนี้ คือ

- 5.1 ความเหมาะสมของหัวข้อวิชา เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
- 5.2 ความมีสาระครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 5.3 ความเหมาะสมของวิทยากรในด้านความรู้ความสามารถ
- 5.4 ความเหมาะสมของวิธีการให้การอบรมหรือวิธีการถ่ายทอดของวิทยากร
- 5.5 ความเหมาะสมของกิจกรรมประกอบเนื้อหาวิชา
- 5.6 ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในแต่ละหัวข้อวิชา
- 5.7 ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการฝึกอบรม
- 5.8 ความเหมาะสมของวิธีการประเมินกระบวนการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- 5.9 ความเหมาะสมของความรู้ที่ได้รับกับการนำไปใช้
- 5.10 ความเปลี่ยนแปลงของความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยแบ่งออกเป็นสองตอน คือ ตอนแรกเป็นผลการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าแต่ละสูง เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน และตอนที่สองเป็นผลการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม ดังจะได้เสนอผลวิจัยแต่ละตอนโดยสรุปดังนี้

1. การสร้างรูปแบบฝึกอบรม

1.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ สามารถรวบรวมข้อมูลที่จะนำมากำหนดเป็นสาระสำคัญของรูปแบบฝึกอบรม คือ จุดมการและหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย พหุติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ สื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง และบางประเด็นที่เกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

1.2 การวิเคราะห์เรื่องที่หนังสือจะลงใช้ในการแสดง สามารถรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดเป็นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของรูปแบบการฝึกอบรม คือ เทคนิคการแตงนวนิยาย เทคนิคการแทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองในการแสดงหนังสือ และเทคนิคในการพากย์ เจริญ และขับกลอน

1.3 การสัมภาษณ์นายหนังสือจะลง สามารถรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดสาระสำคัญของรูปแบบการฝึกอบรม คือ เนื้อหาวิชาในการฝึกอบรมบางหัวข้อ กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละหัวข้อวิชา และการกำหนดวิทยากรการฝึกอบรม

สาระสำคัญโดยสรุปของผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วก็คือ การได้มาซึ่งรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังสือเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยมีประเด็นสำคัญอยู่สองประเด็น คือ ศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง และเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับศักยภาพนั้น มีประเด็นรองอยู่สองประเด็น คือ ประเด็นแรก คือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของนายหนังสือ ซึ่งมีหัวข้อวิชาที่อยู่ในประเด็นนี้อยู่สองข้อ คือ จุดมการและหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย กับพหุติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย และอีกประเด็นหนึ่งก็คือ ความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบของนายหนังสือซึ่งมีหัวข้อวิชาอยู่ในประเด็นนี้อีกสองข้อ คือ บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ กับสื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง ส่วนประเด็นสำคัญของรูปแบบการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับเทคนิควิธีนั้น มีประเด็นรองอยู่สามประเด็นด้วยกัน คือ เทคนิคการแตงนวนิยาย เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังสือ และเทคนิคในการพากย์ เจริญ และการขับกลอน

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบฝึกอบรม

2.1 การทดสอบความแตกต่างก่อนการฝึกอบรม เป็นการทดสอบเพื่อทราบความแตกต่างในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงที่มีข้อมูลส่วนตัวแตกต่างกัน ผลการทดสอบปรากฏดังนี้

2.1.1 ระยะเวลาการแสดงของนายหนังตะลุงที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งแสดงว่าระยะเวลาการแสดงของนายหนังตะลุงไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแตกต่างกัน

2.1.2 อายุของนายหนังตะลุงที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งแสดงว่า อายุของนายหนังตะลุงไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแตกต่างกัน

2.1.3 ระดับการศึกษาของนายหนังตะลุงที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน ซึ่งแสดงว่าระดับการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งที่จะทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแตกต่างกัน

2.1.4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ผลการทดสอบปรากฏว่าศักยภาพกับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ผลการทดสอบปรากฏว่าศักยภาพกับเทคนิควิธีมีความสัมพันธ์กัน .92 ซึ่งแสดงว่าศักยภาพกับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

2.2 การทดสอบความแตกต่างหลังการฝึกอบรม เป็นการทดสอบเพื่อทราบความแตกต่างระหว่างนายหนังตะลุงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันซึ่งได้พบว่า เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธี ซึ่งผลการทดสอบก็ยังคงยืนยันว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของนายหนังตะลุงมีผลทำให้ศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง

แก่ประชาชนแตกต่างกัน คือ นายหนึ่งตะลุงที่มีระดับการศึกษาสูงก็จะมีศักยภาพสูง แต่ในส่วนของเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง ปรากฏว่าระดับการศึกษาไม่มีผลทำให้เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแตกต่างกัน

3. ผลการประเมินการใช้รูปแบบฝึกอบรม

ผลการประเมินสรุปในทุกข้อมติของรูปแบบการฝึกอบรม ซึ่งสรุปผลตามสาระสำคัญของแบบประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ คือ ความเหมาะสมของหัวข้อวิชา ความมีสาระครอบคลุม ความเหมาะสมของวิทยากร ความเหมาะสมของวิธีการ ความเหมาะสมของเวลา ความเหมาะสมของเอกสารประกอบ ความเหมาะสมของการประเมินผล ความเหมาะสมของความรู้กับการนำไปปฏิบัติ และความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ ซึ่งสรุปผลการประเมินจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดังต่อไปนี้

- 3.1 ความเหมาะสมของหัวข้อวิชาต่าง ๆ ร้อยละ 84.29
- 3.2 ความมีสาระครอบคลุม ร้อยละ 82.38
- 3.3 ความเหมาะสมของวิทยากร ร้อยละ 80.48
- 3.4 ความเหมาะสมของวิธีการ ร้อยละ 78.57
- 3.5 ความเหมาะสมของกิจกรรม ร้อยละ 77.62
- 3.6 ความเหมาะสมของเวลา ร้อยละ 90.00
- 3.7 ความเหมาะสมของเอกสารประกอบ ร้อยละ 72.86
- 3.8 ความเหมาะสมของความรู้กับการนำไปปฏิบัติ ร้อยละ 87.62
- 3.9 ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล ร้อยละ 77.14
- 3.10 ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ ร้อยละ 84.76

การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยแบ่งออกเป็นสามตอน คือ การอภิปรายผลการทดสอบสัมมิตฐาน การวิจัยข้อ 1 การอภิปรายผลการทดสอบสัมมิตฐานการวิจัยข้อ 2 และการอภิปรายผลการประเมินผลการทดสอบใช้รูปแบบฝึกอบรม ดังจะได้เสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายผลการทดลองสัมมนาการวิจัยข้อ 1 เป็นการอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ t-test โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1.1 ศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน การที่ผลวิจัยนี้พบว่า นายหนังตะลุงที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนที่ได้สร้างขึ้นมาได้มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองสูงยิ่งขึ้น ก็เป็นเพราะว่านายหนังตะลุงที่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้โดยได้รับความรู้ความเข้าใจในหัวข้อต่าง ๆ คือ อุดมการณ์และหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย รวมทั้งเกิดความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบของสื่อมวลชนจากหัวข้อ บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ และสื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาริชย์ของ มาร์คแฮม (Markham. 1967 : 350 - 351) ที่พบว่า สื่อมวลชนจะมีบทบาทต่อการพัฒนาความคิดทางการเมืองของประชาชนก็ต่อเมื่อสื่อมวลชนได้ตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบในการให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นอย่างดี อีกทั้งสอดคล้องกับความเห็นของ กร นามภูษะ (กร นามภูษะ 2520 : 35) ที่ได้สรุปไว้ว่า สื่อมวลชนทุกชนิดในสังคมจะต้องเข้าใจการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบของตนให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ สิ่งจะสามารถประสพผลสำเร็จในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้ว่าการที่จะให้หนังตะลุงซึ่งเป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งได้มีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพยายามใช้อิทธิพลหรือบทบาทของหนังตะลุงที่มีต่อประชาชนอยู่แล้วในขณะนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการแก้ปัญหาของประเทศ ทั้งนี้ก็โดยการหาวิธีการเพื่อพัฒนาศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหนังตะลุงโดยการเปิดโอกาสให้นายหนังตะลุงทั้งหลายได้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระทางการเมือง และความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาประเทศในด้านการเมือง ซึ่งก็จะ

ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ ทักษะและพฤติกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องเหมาะสมของประชาชนในที่สุด

1.2 เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน การที่ผลวิจัยพบว่า นายหนึ่งตะลุงที่ได้รับการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมนายหนึ่งตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนที่ได้สร้างขึ้นมีเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองสูงขึ้นนั้นก็ เป็นเพราะว่านายหนึ่งตะลุงได้รับการฝึกอบรมจนเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะที่เกี่ยวกับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง คือ เทคนิคการแตงนวนิยาย เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนึ่งตะลุง และเทคนิคในการพากย์ เจรจา และการขับกลอน ซึ่งความรู้ความเข้าใจและทักษะดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนประสบผลสำเร็จ ซึ่งก็เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งเอาไว้ เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองโดยอาศัยการแสดงของหนึ่งตะลุงนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญจะต้องอาศัยเทคนิควิธีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมเนียมนิยมในการแสดงหนึ่งตะลุง เพื่อไม่ให้ เป็นอุปสรรคหรือปัญหาต่อการแสดงของนายหนึ่งตะลุง อีกทั้งยัง สามารถจะตอบสนองความต้องการและความสนใจของประชาชนเป็นประการสำคัญอีกด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องฝึกอบรมนายหนึ่งตะลุงให้มีขีดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนโดยอาศัยการแสดงหนึ่งตะลุงที่ไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการแสดง คือ ไม่ให้ให้นายหนึ่งตะลุงทำหน้าที่ในการสอนการเมืองแก่ประชาชนโดยตรง และในขณะเดียวกันการแสดงของหนึ่งตะลุงก็ยังเป็นที่ต้องการและสนใจของประชาชนอยู่อย่างเต็ม ไม่ให้การเรียนการเมืองจากหนึ่งตะลุงโดยตรง ดังนั้น การใช้รูปแบบการฝึกอบรมนายหนึ่งตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนที่ได้สร้างขึ้นจึงเป็นไปตามเป้าหมายทุกประการ คือ สำระสำคัญและวิธีการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบการฝึกอบรมมีผลทำให้เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหนึ่งตะลุงเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนึ่งตะลุงก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยพิจารณาผลจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบการฝึกอบรม

ที่ได้สร้างขึ้นเพื่อการนี้สามารถจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนานายหน้าต่งสูงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี เพราะผลการทดลองใช้ยืนยันว่าศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าต่งสูงที่ได้ผ่านการอบรมแตกต่างไปจากก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่นายหน้าต่งสูงที่ผ่านการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมมีศักยภาพและเทคนิควิธีสูงขึ้น

2. การอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 เป็นการอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ Pearson product moment correlation coefficient (r_{xy}) โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพ กับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหน้าต่งสูงมีความสัมพันธ์กัน .78 ซึ่งแสดงว่า ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าต่งสูงแปรผันตามกัน ซึ่งก็พอจะพิจารณาได้ว่า นายหน้าต่งสูงที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าต่งสูงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนที่ได้สร้างขึ้นนั้น ยังคงมีศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดที่มีความสัมพันธ์กันสูง ซึ่งก็เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งเอาไว้ และก็จะเป็นไปตามเป้าหมายของรูปแบบการฝึกอบรม คือ ต้องการที่จะให้ศักยภาพและเทคนิควิธีแปรผันไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งหมายความว่า นายหน้าต่งสูงที่มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนสูงก็ยังคงมีเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองในระดับสูง เช่นเดียวกัน ผลจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อนี้ จึงน่าจะยืนยันได้ว่า รูปแบบการฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

3. การอภิปรายผลการประเมินการทดลองใช้รูปแบบฝึกอบรม เป็นการอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้แบบประเมินผลการวิเคราะห์ในแต่ละรายวิชาที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าต่งสูงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งเป็นการประเมินจากนายหน้าต่งสูงที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 30 คน ผลการประเมินในแต่ละรายวิชาปรากฏว่าทุกรายวิชามีระดับค่าเฉลี่ยของผลการประเมินในประเด็นต่าง ๆ เหมาะสมที่สุด (ร้อยละ 80 ขึ้นไป) ซึ่งแสดงว่า ทุกรายวิชาและทุกประเด็นที่ประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงมาก แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับความเหมาะสมของเอกสารประกอบในเกือบทุกรายวิชา มีระดับ

ต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ซึ่งแสดงว่าในการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมในครั้งนี้ยังขาดความเหมาะสมของเอกสารประกอบการฝึกอบรมในเกือบทุกรายวิชา และอีกประเด็นหนึ่งที่มีระดับค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำก็คือ ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล ซึ่งก็แสดงว่า วิธีการประเมินผลยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับระดับค่าเฉลี่ยของประเด็นอื่น ๆ ที่ประเมิน ดังนั้น ในการนำรูปแบบการฝึกอบรมไปใช้จึงควรจะได้มีการใช้เอกสารประกอบและวิธีการประเมินผลของแต่ละรายวิชาอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ผลจากการประเมินทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมก็ปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ คือ นายหนึ่งตะลุงที่ได้รับการฝึกอบรมยอมรับว่า รายวิชาต่าง ๆ ที่เป็นสาระสำคัญของรูปแบบวิธีการและกิจกรรมที่ใช้ในแต่ละรายวิชา ความเหมาะสมของวิทยากรกับรายวิชา ความเหมาะสมของเวลา ความเป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติของแต่ละรายวิชา ดังกล่าวนี้มีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น แต่ประการใด

ดังนั้นถ้าจะสรุปโดยพิจารณาจากการทดสอบสัมมนาดิฐานการวิจัยทั้งสองข้อ และจากผลการประเมินการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมก็จะเห็นได้ว่า รูปแบบการฝึกอบรมนายหนึ่งตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนที่ได้สร้างขึ้นโดยผลการศึกษาริวิจัยในครั้งนี้เป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ทุกประการ โดยที่การพัฒนาศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหนึ่งตะลุงจะต้องประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ คือ อุดมการณ์และหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย พหุติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ และสื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง ส่วนการพัฒนาเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหนึ่งตะลุงจะต้องประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ คือ เทคนิคการแตงนวนิยาย เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนึ่งตะลุง และเทคนิคในการพากย์ เจริญ และการขับกลอน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวได้สรุปมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ คือ ข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการฝึกอบรม ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการฝึกอบรมไปใช้ และข้อเสนอแนะทั่วไป ดังรายละเอียดในแต่ละประการต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการฝึกอบรม ในการสร้างรูปแบบการฝึกอบรม นายหน้าระดับสูงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนนั้น ควรที่จะได้คำนึงถึงสาระสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 แหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่จะนำมาพิจารณาอย่างยิ่งในการสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าระดับสูงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ควรจะประกอบด้วยแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง การถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง บทบาทของสื่อมวลชน กระบวนการใช้สื่อมวลชน ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับการพัฒนาทางการเมือง เอกสารและเรื่องราวของนายหน้าระดับสูง ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาพิจารณาในการกำหนดสาระสำคัญต่าง ๆ ของรูปแบบการฝึกอบรม

1.1.2 การศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่นายหน้าระดับสูงใช้ในการแสดง ซึ่งประกอบด้วยประเภทของเรื่องที่ใช้ในการแสดงสามประเภท คือ เทพนิยาย จินตนิยาย และนวนิยาย ย้อนดูการใช้วิธีการที่ใช้ จำนวนจากทั้งหมด จำนวนจากที่มีสาระทางการเมือง และประเด็นทางการเมืองที่มีอยู่ในเรื่องต่าง ๆ การศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดสาระสำคัญต่าง ๆ ของรูปแบบการฝึกอบรมทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหน้าระดับสูง

1.1.3 การสัมภาษณ์นายหน้าระดับสูง ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเพื่อต้องการทราบความต้องการและความเหมาะสมของรายวิชาที่เป็นเนื้อหาสาระของรูปแบบการฝึกอบรมกิจกรรม

ที่ใช้ในแต่ละรายวิชา และความร่วมมือในการเป็นวิทยากรในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทราบลำดับความสำคัญของรายวิชาต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้โดยการดำเนินการในข้อ 1.1.1 และข้อ 1.1.2 พร้อมทั้งกิจกรรมและการสรรหาวิทยากรในการฝึกอบรม

1.2 รายวิชาและวิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรม รายวิชาต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบการฝึกอบรมพร้อมทั้งวิธีการที่วิทยากรควรจะใช้ในแต่ละรายวิชา มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 อุดมการณ์และหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย รายวิชานี้ควรจะได้กำหนดให้ใช้วิธีการบรรยายมากกว่าวิธีการอื่น ๆ

1.2.2 พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย รายวิชานี้ควรจะได้กำหนดให้ใช้วิธีการอภิปรายมากกว่าวิธีการอื่น ๆ

1.2.3 บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ รายวิชานี้ควรจะได้กำหนดให้ใช้วิธีการบรรยายหรืออภิปรายอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ตามความเหมาะสม

1.2.4 สื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง รายวิชานี้ควรจะได้กำหนดให้ใช้วิธีการอภิปรายมากกว่าวิธีการอื่น ๆ

1.2.5 เทคนิคการตั้งนวนิยาย รายวิชานี้ควรจะได้กำหนดให้ใช้วิธีการบรรยายหรืออภิปรายอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ตามความเหมาะสม

1.2.6 เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังตะลุง รายวิชานี้ควรจะได้กำหนดให้ใช้วิธีการอภิปรายและการสาธิต อีกทั้งควรจะให้โอกาสแก่นายหนังตะลุงที่เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมด้วย

1.2.7 เทคนิคการพากย์ เจริญ และกำรขับกลอน รายวิชานี้ควรจะได้กำหนดให้ใช้วิธีการสาธิตควบคู่กับการอภิปราย

1.3 การทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม ในการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการฝึกอบรมก่อนที่จะเผยแพร่เพื่อการนำไปใช้ในโอกาสต่อไปนั้น ควรจะได้มีกลุ่มตัวอย่างในการทดลองการใช้รูปแบบทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยแต่ละกลุ่มไม่ควรจะมีจำนวนเกิน 30 คน ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้ข้อสรุปที่คาดว่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่า

2. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการฝึกอบรมไปใช้ การนำรูปแบบการฝึกอบรม นายหนึ่งตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ควรจะได้คำนึงถึงสาระสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 เวลาในการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมนี้ไม่ควรจะเกินกว่า 3 วัน
- 2.2 นายหนึ่งตะลุงที่เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละครั้งประมาณ 30 - 40 คน
- 2.3 ควรจะมีการประเมินผลการเรียนรู้ในทุกรายวิชา
- 2.4 ควรจะมีกิจกรรมสรุปและทบทวนการเรียนรู้หลังจากการฝึกอบรมแต่ละวัน
- 2.5 เอกสารประกอบในแต่ละรายวิชาไม่ควรจะแตกต่างกันมากนัก
- 2.6 ควรจะได้มีการมอบวุฒิบัตรแก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม
- 2.7 ประเด็นอื่น ๆ ที่ควรพิจารณาตามความเหมาะสมและเป็นไปได้ คือ
 - 2.7.1 สถานที่ฝึกอบรม
 - 2.7.2 วิทยากร
 - 2.7.3 งบประมาณ
 - 2.7.4 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

3. ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1 ข้อเสนอแนะในการจัดฝึกอบรม การจัดฝึกอบรมนายหนึ่งตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนโดยการพัฒนาศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดของ นายหนึ่งตะลุงควรจะได้กระทำให้ทั่วถึงในเวลาอันสมควร กล่าวคือ หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ หรืออยู่ในภาวะที่จะดำเนินการในเรื่องนี้ได้ เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดต่าง ๆ หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ควรจะได้ประสานงานกันดำเนินการในเรื่องนี้อย่างรีบด่วน โดยการกำหนดแผนพัฒนาศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหนึ่งตะลุงระยะ 5 ปี แล้วใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่ได้จากการวิจัยนี้จัดการฝึกอบรมปีละ 2 - 3 รุ่น รุ่นละ 30 - 40 คน ซึ่งก็คาดว่าจะสามารถจัดการฝึกอบรมนายหนึ่งตะลุงเพื่อการนี้ได้อย่างทั่วถึง และเนื่องจากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าระดับการศึกษาของนายหนึ่งตะลุง มีผลต่อศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ดังนั้น การจัด

การฝึกอบรมจึงควรที่จะได้แบ่งกลุ่มนายห้างตะลุงโดยการพิจารณาตามระดับการศึกษา ซึ่งจะทำให้การดำเนินการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมมีบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาความมั่นคงในอาชีพของนายห้างตะลุง เพื่อให้การทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายห้างตะลุงมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงควรที่จะได้มีการดำเนินการจัดตั้งสมาคมนายห้างตะลุงแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อให้เป็นองค์กรที่มีส่วนเสริมสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพการแสดงหนังตะลุง โดยหน่วยงานดังกล่าวนี้จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้ความคิดและความเคลื่อนไหวในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อนายห้างตะลุงในอันที่จะได้เข้าไปใช้ในการประกอบอาชีพนี้ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น อีกทั้งจะเป็นหน่วยงานที่คอยพิทักษ์รักษาสละประโยชน์ของกลุ่มอาชีพการแสดงหนังตะลุง อันจะทำให้อาชีพการแสดงหนังตะลุงมีความมั่นคง มีศักดิ์ศรีและเป็นที่ยอมรับของประชาชนและกลุ่มอาชีพอื่น ๆ อันจะยังผลให้การทำหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ของนายห้างตะลุงประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นด้วย

3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยในโอกาสต่อไป เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (research and development) โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสร้างรูปแบบการฝึกอบรม แล้วได้มีการทดลองใช้รูปแบบฝึกอบรม ซึ่งยังไม่ปรากฏการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเช่นนี้ในลักษณะนี้มาก่อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะบางประการเพื่อการวิจัยในโอกาสต่อไป คือ

3.3.1 เนื่องจากรูปแบบการฝึกอบรมนายห้างตะลุงในครั้งนี้เป็นรูปแบบการฝึกอบรมเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนเพียงด้านเดียว ซึ่งน่าที่จะได้ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายห้างตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เป็นต้น ซึ่งจะทำให้นายห้างตะลุงมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวในโอกาสต่อไป

3.3.2 ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อการสร้างรูปแบบการฝึกอบรมสื่อมวลชนท้องถิ่นประเภทอื่น ๆ เช่น โนรา เพลงบอก ลิเก เป็นต้น ซึ่งการศึกษาวิจัยดังกล่าวนี้จะเป็นการแสวงหาแนวทางในการระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่น

ที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของประชาชนอยู่แล้ว ให้มีบทบาทมากขึ้นและมีบทบาทในทิศทางที่พึงประสงค์ อีกทั้งสอดคล้องกับปัญหาและเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

3.3.3 ควรจะได้มีการศึกษาริ้วเพื่อติดตามผลการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหวังเต๋สูง โดยการศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรง ว่าประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงหรือได้รับการพัฒนาทางการเมืองไปในทิศทางที่พึงประสงค์มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เป็นการติดตามผลและประเมินผลในระยะยาวในอันที่จะได้ทราบถึงความล้มเหลวของการใช้นางเต๋สูงเพื่อทำหน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่มีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กร นามภูษิต "สื่อมวลชนกับความมั่นคงของประเทศ" นิเทศสาร 3 : 41 - 42, กุมภาพันธ์ 2520

เกียรตินัย พงษ์พาณิชย์ "สื่อมวลชน : เครื่องมือยุทธศาสตร์" วารสารธรรมศาสตร์ 9 : 4 เมษายน - มิถุนายน 2523

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การศึกษามหาวิทยาลัยของสื่อมวลชนต่อการศึกษาของ
ชาวบ้าน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เจริญผล 2521

_____ "โครงการพัฒนาสื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาประเทศ" เอกสารประกอบการดำเนินงาน
ปี พ.ศ. 2525 - 2529 ของ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2523 เอกสาร
อัดสำเนา

คมสัน พงษ์สุธรรม "หนังสือ : ความคลี่คลายของศิลปะ" ศิลปวัฒนธรรม 1 : 11 2523.

จาระไน แกลโกศล "สื่อมวลชนกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม" นิเทศสาร
5 : 19 - 24 ธันวาคม 2519

ชลอ ใบเจริญ ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้มาเยือนชนบท วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, อัดสำเนา

ชัยสิริ ลุ่มพวง "เงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจต่อการสื่อสารมวลชนในระบอบประชาธิปไตย"
นิเทศสาร 4 : 1 สิงหาคม 2518

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ จิตวิทยาการเมือง กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2522, 163 หน้า

ดำรงราชานุภาพ, กรมพระยา ตำนานละครโอเปร่า พระนคร กรมศิลปากร 2508, 62 หน้า
ทัศนคติศึกษา, สถาบัน โครงการอบรมนายหนังสือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
2523 เอกสารอัดสำเนา

_____ รายงานผลการวิจัยภูมิหลังและทัศนคติบางประการของนายหนังสือ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2523 เอกสารอัดสำเนา

กิมพันธุ์ นาคะตะ "การพัฒนาทางการเมือง : บทวิเคราะห์และสำรวจเอกสารทางวิชาการ"

พัฒนบริหารศาสตร์ หน้า 14 มกราคม 2516

_____ "ประชาธิปไตย : ความหมาย บัลลยเชื้ออำนาจและการสร้างจิตใจ" วารสาร

ธรรมศาสตร์ 3 : 2 กุมภาพันธ์ 2517

ธนิศ อยู่โพธิ์ "หนังสือ" โชน กรมศิลปากร 2500, 80 หน้า

นิพนธ์ ศศิธร "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการวางแผนการศึกษา" วารสารการศึกษา

4 : 16 กรกฎาคม - สิงหาคม 2523

เนวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ "ไอ้เท่ง ผู้แทนชาวบ้าน" ศิลปวัฒนธรรม 1 : 11, 2523

บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ "หนังสือ : ศิลปะที่ใช้สังคม" สยามรัฐ 12 มิถุนายน 2523

_____ "หนังสือ : ศิลปะอันสูงส่ง" มติชน 3 เมษายน 2522

บุญเลิศ คู่ภักดี "สื่อมวลชน : พลังแฝงในการพัฒนาทางการเมืองที่ถูกกลืน" วารสารธรรมศาสตร์

8 : 12 ตุลาคม - ธันวาคม 2521

_____ "สื่อมวลชนและการพัฒนาประเทศ วิเคราะห์เชิงทฤษฎีและวิสัย" วารสาร

ธรรมศาสตร์ 7 : 1 กรกฎาคม - กันยายน 2520

ประพนธ์ เรืองณรงค์ ตำนานการละเล่นและภาษาชาวใต้ โอเดียนสโตร์ 2519, 146 หน้า

พลศักดิ์ ศิริไกรศิริ วัฒนธรรมทางการเมืองของครูในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519 อัดสำเนา

พ่วง บุชรารัตน์ "เทคนิคการแต่งเรื่องหนังสือ" เอกสารประกอบการสัมมนาหนังสือ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2523 เอกสารอัดสำเนา

ไพรัตน์ เคชะรินทร์ การพัฒนากำลังคนในทัศนะของนักสังคมมานุษยวิทยา ประจักษ์การพิมพ์

2524, 284 หน้า

ภิญโญ สิตธรรม เที่ยวสงขลา สงขลา มงคลการพิมพ์ 2506, 218 หน้า

บุญวัฒน์ วุฒิเมธี สังคมและครอบครัวไทย เอกสารทางวิชาการ 2521 เอกสารอัดสำเนา

รัฐศาสตร์, คณะ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะบางประการของสังคมไทย

ที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร 2515

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ มรดกไทย สำนักพิมพ์ปาดยา 2523, 279 หน้า

วิลาวัลย์ มณีรัตน์ "ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับสื่อมวลชน" การสัมมนาการสื่อสารมวลชน ครั้งที่ 1

เรื่อง อิทธิพลและความรับผิดชอบของสื่อมวลชน กระทรวงศึกษาธิการ 2507

ศิริชัย ศิริเกษ "การใช้สื่อสารมวลชนเพื่อทำนายพฤติกรรมของประเทศ" นิเทศสาร

3 : 41 - 42 ธันวาคม 2518

ศึกษาริการเขต 2, สำนักงาน แนะนำโครงการสัมมนานายกเทศมนตรี ยะลา โรงพิมพ์

สำนักงานศึกษาริการเขต 2 2518, 48 หน้า

ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้, ถิ่นชัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา การแต่ง

หนังสือ เอกสารประกอบการสัมมนา นายกเทศมนตรี 2523 เอกสารอัตชีวประวัติ

สมหวัง คงประยูร ศิลปะพื้นบ้าน เชียงใหม่ โรงพิมพ์ส่งเสริมธุรกิจ 2522, 253 หน้า

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ทฤษฎีสังคมวิทยา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการพัฒนาสังคม 2523

เอกสารอัตชีวประวัติ

สาย ภาณุรัตน์ "ทัศนคติครูไทยต่อกิจกรรมการเมือง : การศึกษาเฉพาะครูในกรุงเทพมหานคร"

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิชาสังคมจิตวิทยา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรแห่งประเทศไทย

2512

สุจิต บุญบงการ "การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับเสถียรภาพทางการเมืองของไทย" การพัฒนา

ประเทศ เอกสารทางวิชาการ หน้า 101 - 102 คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 435 หน้า

"ผลิตนักศึกษากับการพัฒนาทางการเมืองของไทย" ใน วรรณไวทยาการ : รัฐศาสตร์

ไทยวัฒนาพานิช 2512, 134 หน้า

สุทริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ หนังสือ สงขลา มงคลการพิมพ์ 2523, 202 หน้า

สุมน อมรวิวัฒน์ "การปลูกฝังจริยธรรมในทศวรรษหน้า" วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร

4 : 1 มกราคม - มิถุนายน 2523

เสถียร เขยประคับ "ระบบสื่อสารในสาธารณรัฐประชาธิปไตย" นิเทศสาร 8 : 33

สิงหาคม 2522

เล้ง วังมณฑาท "จิตวิทยาในการสื่อสาร" วารสารธรรมศาสตร์ 9 : 4 เมษายน - มิถุนายน

2523

อศิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. "มานุษยวิทยากับการศึกษา" สังคมศาสตร์กับการศึกษา โครงการ

พัฒนาสังคมที่เกี่ยวกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522, 393 หน้า

อรรถพร เจริญถาวร "ข้อคิดสำหรับวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย" นิเทศสาร 4 : 1

สิงหาคม 2518

อุดม หนูทอง เอกสารประกอบการสัมมนานายพจน์ตะลุง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

2523 เอกสารอัดสำเนา

อ่ำพล สิงห์โกวิท และ สวัสดิ์ ภฤรย์ตน์นัท รายงานการวิจัยเรื่องการเดินทางทางการเมือง

กับการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2522, 172 หน้า

เอนก นาวิกมูล "หนังสือในภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน" ศิลปวัฒนธรรม

1 : 11, 2523

Almond, Gabriel A. and Sidney Verba. The Civic Cultural: Political Attitudes and Democracy in Five Nations. Boston, Boston : Little Brown and Company, 1965. 1379 p.

Atkin, Charles K. "Instrumental Utilities and Information Seeking," New Models for Mass Communication Research. (ed.) Petar Clarke. Beverly Hills Sage Publications, 1973. 163 p.

Becker, Lee B., Maxwell E. McCombs and Jack M. McLeod. "The Development of Political Cognitions," in Steven H. Chaffee (ed.) Political Communication. Calif, Sage, 1975. 342 p.

Berelson, Bernard. "The State of Communication Research," Public Opinion Quarterly. 23 : 1, Spring, 1959.

Best, John W. Research in Education. Englewood Cliff, New Jersey, Prentice-Hall, Inc., 1970. 226 p.

Bishop, Michael E. "Media Use and Democratic Political in Lima, Peru," Journalism Quarterly. 50 : 1, Spring, 1973.

Bruce, M. Westly. "Communication and Social Change," American Behavioral Scientist. 15 : 5, 1971.

- Chaffee, Steven M., L.S. Ward and L.P. Tipton. "Mass Communication and Political Socialization," Journalism Quarterly. vol. 47, Winter, 1975.
- Coleman, James S. Education and Political Development. Princeton, Princeton University Press, 1965. 276 p.
- Cooley, William W. and Paul R. Lohnes. Multivariate Data Analysis. New York, John Wiley and Sons, Inc., 1971. 432 p.
- Cosiland, Alicia M.L. and Gemma A. Nemingo. "Folk Media in Philippines," Philippine Journal of Communication Studies Institute of Mass Communication. University of Philippines, vol. 5, June, 1978.
- Dawson, Richard E. and others. Political Socialization. Coston Toronto, Liffle Brown and Company, 1977. 243 p.
- Dieuzeide, Henri. "Notes for Rational Theory on the Use of Radio and Television for Educational Purposes," EBU Review. 75 B., 1962.
- Donohue, G.A., P.A. Tichenor and G.N. Olien. "Gatekeeping: Mass Media and Information Control," p. 41 - 69, in Kline F.G. and Tichinor P.A. (eds.), Communication Research. Calif., Sage, 1972.
- Dahl, Robert A. Who Governs? Democracy and Power in an American City. New Haven, Yale University Press, 1961. 176 p.
- _____. "Modern Political Analysis," p. 91 - 92, T.W. Adoro and others. The Authoritarian Personality. New York, Harper, 1950.
- _____. Political Opposition in Western Democracies. New Haven, Yale University Press, 1966. 215 p.
- Easton, David and Robert D. Hess. "The Child Political World," Midwest Journal of Political Science. 6 : 11, 1965.
- _____. "The Function of Formal Education in Political System," School Review. Autumn, 1957.
- East-West Center Communication Institute. "Using Folk Media and Mass Media to Expand Communications," IEC Newsletter Special. No.20, 1975.
- Felicino, Groria D. "Training in Development and Intergrated Use of Folk Media and Mass Media in Field-Level Communication Strategies," Philippine Journal of Communication Studies. UP-IMC, vol.5, June, 1978.

- Fishbien, Martin. (ed.) Attitude Theory and Measurement. New York, John Wiley, 1967.
- Friedson, Eliot. "The Relation of the Social Situation of Contact to the Media in Mass Communication," Public Opinion Quarterly. XVII, 1953.
- Frey, Frederick W. "Communication and Development," in W. De Sola Pool, et. al., (eds.) Handbook of Communication. Chicago, Rand McNally, 1973.
- Garrett, Henry E. Statistics in Psychology and Education. Bombay, Vakis Feffer and Somons, PVT, Ltd., 1965.
- Glass, Gene V. and Julian C. Stanley. Statistical Methods in Education and Psychology. Englewood Cliff, New Jersey, Prentice-Hall, Inc., 1970. 531 p.
- Gunnar, Naesseland R. Communication Policies. in Unesco's, Programme, Paris, April, 1974. 139 p.
- Gusfield, G.T. "Tradition and Modernity : Misplaced Polavities in the Study of Social Change," American Journal of Sociology. p. 72, January, 1967.
- Hagen, Everett E. "How Economic Growth Begins : A Theory of Social Change," in Jasom L. Finkle and Richard W. Cable (eds.) Political Development and Social Change. New York, John Wiley and Sons, 1971. 218 p.
- Houn, Frankin W. "Motion Pictures and Propaganda in Communist China," Journalism Quarterly. 38 : 481 - 492, 1967.
- Indonesia Country Paper. Some Suggestions on the Folk Traditional Media : The Indonesia Experience. 1980. Mimeographed.
- Johnestione, John W.C. "Social Integration and Mass Media Use Among Adolescents : A Case Study," The Use of Mass Communications : Currents Perspectives in Gratifications Research. ed. Jay C. Blumer and Elihu Katz., Beverly Hills, Sage Publications, 1974.
- Katz, Elihu and David Foulkes. "On the Use of Mass Media as Escape : Clasification of a Concept," Public Opinion Quarterly. vol. 26, 1962.
- Katz, Elihu and Paul F. Lazarsfield. Personal Influence. New York, The Free Press, 1955. 245 p.

Klopper, Joseph T. The Effects of Mass Communication. New York, The Free Press, 1960. 196 p.

Lane, Robert. Political Life : Why People Get Involved in Politics. Glencoe, The Free Press, 1959. 213 p.

Lerner, Danial. "Toward a Communication Theory of Modernization : A Set Considerations," in Communication and Political Development. edited by Lucian Pye., Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1963. 364 p.

_____. The Passing of Traditional Society. Glencoe, Glenco, 1958. 113 p.

Levine, Robert A. "The Internalization of Political Values in Stateless Societies," in Roberta S. Sigel. Learning About Politics. New York, Random House, 1970. 321 p.

Marion R. Brown. "Communication and Agricultural Development : A Field Experiment," Journalism Quarterly. 67 : 725 - 734, James E. Grunig. "Information and Decision Making in Economic Development," Journalism Quarterly. 66 : 565 - 575, 1970.

Markham, W. James. Voice of the Red Giant. Iowa, Iowa State University Press, 1967. 473 p.

McGrone, D.I. and C.F. Cnudde. "Towards a Communications Theory of Democratic Political Development : A Causal Model," American Political Science Review. p. 61, 1967.

McClosky, Herbert. "Consensus and Ideology in American Politics," American Political Review. p. 63, June, 1964.

McQuire, William. "Inducing Resistance to Persuasion," in L. Berkowitz (ed.) Advances in Experimental Social Psychology. vol. 1, New York, Academic Press, 1964.

McQuail, Dennis and Michael Gurvitch. "Exploring Audience Behavior. Three Approaches Considered," Use of Mass Communication : Current Perspectives in Gratification Research. ed. Elihu Katz and Jay G. Blumer : Sage Publications, 1974. 341 p.

McNelly, John T. and Enginio Fonseca. "Media Use and Political Interest at the University of Costa Rica," Journalism Quarterly. 41 : 2, Spring, 1964.

Mosel, James N. Communication, Patterns and Political Socialization in Transitional Thailand. Bangkok, UNESCO, 1972. 142 p.

Office of Planning and Development National Media Production Center.
The Folk/Traditional Media Study of the National Media Production Center : Prepared for ASEAN Cultural/Traditional Media Meeting of Experts. p. 1 - 3, September, 1980. Manila, Mimeographed.

Patron, Josefina S. "Integrated Use of Foil Media in Family Planning Communication Programmes," Converned by International Planned Parenthood. Federation in Coolaboration with UNESCO. London, p. 20 - 24, November, 1972. Mimeographed.

Paul, Bergevin. Philosophy for Adult Education. New York, Seabury, 1967. 249 p.

Peterson, Theodore, Jan W. Jensen and William L. Ribers. The Mass Media and Modern Society. New York, Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1965. 219 p.

Philippine Country Report. Folk Traditional Media : Their Use in Development Information and Education, Prepared for Meeting of Experts on ASEAN Cultural/Traditional Media. Manila, 1 - 3 September, 1980. Mimeographed.

Prothro, James W. and Charles M. Grigg. "Fundamental Principles of Democracy : Bases of Agreement and Disagreement," Journal of Politics. p. 22, May, 1960.

Pye, Lucion W. Political Culture and Political Development. Princeton, Princeton University Press, 1965. 271 p.

Rose, Goedsen K. and Mas Ralis. Factors Relation to Acceptance of Innovations in Bang Chan : Thailand. Data Paper No. 24, Southeast Asia Program, Cornell University, Ithaca, New York, 1957.

Roserberg, Morris. "Misánthropy and Political Ideology," American Sociological Review. p. 21, December, 1956.

Rosengren, Karl E. and Iwen Windahl. "Mass media Consumption as a Functional-Alternative," Sociology of Mass Communication. ed., Dennis McQuail, Harmondsworth, Penguin Books, Ltd., 1972. 314 p.

Schramm, Wilbur. Mass Media and National Development : The Role of Information in the Developing Countries. U.S.A., Stanford University Press, 1964. 333 p.

Schramm, Wilbur and Wade Serena. "The Mass Media and Sources of Public Affairs, Science and Health Knowledge," Public Opinion Quarterly. 33 : 2, Summer, 1969.

- Seri Wongmonta. Need for Orientation, Psychological Factors and Political Communication Behavior among Thai Students. Unpublished Ph.D. Dissertation at University of Southern Illinois, Carbondale, 1978.
- Stone, William F. The Psychology of Politics. New York, The Free Press, 1974. 271 p.
- Scott, Kamball Jeune. Jawaneese Shadow Puppets. The Thustees of British Meseum, 1970. 94 p.
- Suchit Boonbongkarn. Higher Education and Political Development in Thailand. Unpublished Ph.D. Thesis, Fletcher School of Law and Diplomacy, 1968.
- Sweeny, Amin. Malay Shadow-Puppets. The British Museum, 1972. 85 p.
- Swanson, David L. "Some Theoretical Approaches to the Emerging Study of Political Communication : A Critical Assessment," A Paper Presented at The International Communication Association Convention. Portland, Oregon, 1976.
- Thailand Country Report. Folk/Traditional Media : Their Use in Development Information and Education. Prepared for Meeting of Experts on ASEAN Cultural/Traditional Media, 1 - 3, September, 1980. Manila, Mimeographed.
- Thinapan Nakata. The Problems of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization of College Students. Bangkok, Praepittaya, 1975. 217 p.
- Verba, Sedney. "Germany : The Remaking of Political Culture," in Lucian Pye and Sidney Uerba. Political Culture and Political Development. Princeton, Princeton University Press, 1965. 318 p.
- Weintraub D. and Bernstein F. "School Structure and Modernization : A Comparative Study of Two Villages," American Journal of Sociology. p. 17, March, 1966.
- White, D.M. "The Gatekeepers : A Case Study in the Selection of News," Journalism Quarterly. vol. 27, Fall, 1950.
- Whitney, Charles. "Status Inconsistency, Status Crystallization and Mass Media Use," a paper Presented to the Political Communication Division at the International Communication Association. New Orleans, April, 1974.

ภาคผนวก

ตาราง 1 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างตามระดับอายุ การศึกษา และระยะเวลาการแสดง

ระดับการศึกษาและระยะเวลาการแสดง	ระดับการศึกษา		ระยะเวลาการแสดง		รวม
	ประถม	มัธยม	6 - 10 ปี	11 ปีขึ้นไป	
21 - 30 ปี	6.66	23.33	26.66	3.33	30.00
	2	7	8	1	9
31 - 40 ปี	26.66	6.66	10.00	23.33	33.33
	8	2	3	7	10
41 ปีขึ้นไป	30.00	6.66	13.33	23.33	36.66
	9	2	4	7	11
รวม	63.33	36.66	50.00	50.00	100.00
	19	11	15	15	30

ตาราง 2 การวิเคราะห์เรื่องที่หนังสือส่งลงใช้ในการแสดง

ลำดับที่	ประเภท	ขั้นตอนที่ใช้	วิธีการทำ	จำนวนฉากทั้งหมด	จำนวนฉากที่มีสาระทางการเมือง	ประเด็นทางการเมือง
1	1	1, 2, 4	1, 3	10	3	2, 5
2	1	1, 2, 4	1, 3	11	4	2, 5, 6
3	2	3, 5, 6	1, 2, 3	10	4	2, 5, 7
4	2	2, 3, 5	1, 2, 3	9	3	2, 5, 6
5	3	1, 2, 4, 5	1, 2, 3	10	6	1, 2, 4, 5, 6
6	3	1, 2, 5, 6	1, 2, 3	11	6	2, 3, 5, 7, 8
7	3	2, 4, 5, 6	1, 2, 3	11	5	3, 4, 6, 7
8	3	2, 3, 4, 5	1, 2, 3	10	6	1, 3, 5, 6, 7
9	3	3, 4, 5, 6	1, 2, 3	10	6	1, 2, 4, 6, 7
10	3	2, 4, 5, 6	1, 2, 3	11	7	1, 2, 5, 7

ตาราง 3 การสัมภาษณ์บทลงโทษเพื่อทราบเนื้อหาวิชา และความสามารถเป็นวิทยากร

เนื้อหาวิชาและความ สามารถเป็น ลำดับที่ วิทยากร												ความสามารถ เป็นวิทยากร
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	x	x	x	x	-	-	x	-	x	-	x	7,9
2	x	x	-	x	x	-	x	-	x	x	x	5,9,10
3	x	x	x	x	x	x	x	-	x	x	x	7,9,11
4	x	x	x	x	x	-	-	x	x	-	x	5,6,8,9
5	x	x	x	x	x	-	x	-	x	-	x	8,9,11
6	x	x	x	x	x	x	x	-	x	-	-	5,6,7,9
7	x	x	x	x	x	-	x	x	x	-	x	4,7,8
8	x	x	x	x	x	-	x	-	x	-	x	5,7,11
9	x	x	x	x	x	-	-	-	x	-	x	4,5,9,11
10	x	x	x	-	x	-	x	x	x	x	-	5,7,9,10

ตาราง 4 การสัมภาษณ์นายหญิงตะลุงเพื่อทราบข้อเสนอนะในการใช้กิจกรรมในแต่ละเนื้อหาวิชาของการฝึกอบรม

กิจกรรม เนื้อหาวิชา	บรรยาย	อภิปราย	สาธิต	บทบาทสมมติ	รวม
1	9	1	-	-	10
2	4	6	-	-	10
3	8	2	-	-	10
4	3	7	-	-	10
5	2	2	5	1	10
6	7	3	-	-	10
7	6	4	-	-	10
8	8	2	-	-	10
9	-	2	8	-	10
10	6	3	1	-	10
11	-	-	1	9	10

คำอธิบายประกอบตาราง 3 - 4

หมายเลขเนื้อหาวิชา	ความหมายที่ต้องการ
1	อุดมการณ์และหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2	พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย
3	บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ
4	สื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง
5	เทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังตะลุง
6	เทคนิคการวิเคราะห์ผู้ชม
7	เทคนิคการตั้งนวนิยาย
8	แหล่งความรู้สำหรับนายหนังตะลุง
9	เทคนิคการพากย์ เสรจ และขับกลอน
10	ธรรมเนียมนิยมในการแสดงหนังตะลุง
11	การแสดงหนังสด

ตาราง 5 ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุง
ซึ่งจำแนกตามระยะเวลาการแสดงก่อนการฝึกอบรม

ศักยภาพ และเทคนิควิธี	ระยะเวลา การแสดง	6 - 10 ปี		11 ปีขึ้นไป		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ศักยภาพ		11.533	1.187	11.333	1.543	-0.566
เทคนิควิธี		9.333	1.175	9.200	1.474	-0.435

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงก่อนการฝึกอบรม โดยจำแนกตามระยะเวลาการแสดง พบว่า นายหนังตะลุงที่มีระยะเวลาการแสดงแตกต่างกัน คือ 6 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า ระยะเวลาการแสดงของนายหนังตะลุงไม่มีผลต่อศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแต่อย่างใด

ตาราง 6 ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุง
ซึ่งจำแนกตามระยะเวลาการแสดงภายหลังการฝึกอบรม

ศักยภาพ และเทคนิควิธี	ระยะเวลา การแสดง	6 - 10 ปี		11 ปีขึ้นไป		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ศักยภาพ		21.733	1.223	21.533	1.846	-0.673
เทคนิควิธี		14.333	1.047	13.933	1.099	-0.767

จากตาราง 6 จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอด
ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงภายหลังการฝึกอบรม โดยจำแนกตามระยะ
เวลาการแสดง พบว่า นายหนังตะลุงที่มีระยะเวลาการแสดงแตกต่างกัน คือ 6 - 10 ปี และ
11 ปีขึ้นไป ทั้งสองกลุ่มนี้ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า ระยะเวลา
การแสดงของนายหนังตะลุงไม่มีผลต่อการฝึกอบรมเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่
ประชาชนในด้านศักยภาพและเทคนิควิธีแต่อย่างใด

ตาราง 7 ศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุง ซึ่งจำแนกตามกลุ่มอายุก่อนการฝึกอบรม

source of variation	df	SS	MS	F
between group	2	397.11	198.56	1.50
within group	27	3577.89	132.51	
total	29	3975.00		

จากตาราง 7 จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างของศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหนังตะลุงก่อนการฝึกอบรม โดยจำแนกตามระดับอายุ พบว่า นายหนังตะลุงที่มีอายุแตกต่างกัน มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า ระดับอายุของหนังตะลุงไม่มีผลต่อการมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงแต่อย่างใด

ตาราง 8 เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุง ซึ่ง
จำแนกตามกลุ่มอายุก่อนการฝึกอบรม

source of variation	df	SS	MS	F
between group	2	262.75	131.38	1.50
within group	27	2363.25	87.53	
total	29	2626.00		

จากตาราง 8 จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างของเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงก่อนการฝึกอบรม โดยจำแนกตามระดับอายุ พบว่า นายหนังตะลุงที่มีอายุแตกต่างกันมีเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า ระดับอายุของนายหนังตะลุงไม่มีผลต่อการมีเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงแต่อย่างใด

ตาราง 9 ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าตะลุง
ซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษา ก่อนการฝึกอบรม

ศักยภาพ. และเทคนิควิธี	ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ศักยภาพ		11.053	1.268	12.090	1.300	32.406**
เทคนิควิธี		8.894	1.149	9.909	1.375	4.491**

นัยสำคัญ** $p < 0.01$

จากตาราง 9 จะเห็นว่า ความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอด
ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าตะลุงก่อนการฝึกอบรม โดยจำแนกตามระดับ
การศึกษา พบว่า นายหน้าตะลุงที่มีระดับการศึกษาต่างกัน คือ ระดับประถมศึกษา และ
มัธยมศึกษา มีศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าระดับการศึกษาของนายหน้าตะลุงมีผลต่อการมีศักยภาพและ
เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

ตาราง 10 คักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าตละสูง
ซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษาภายหลังการฝึกอบรม

คักยภาพ และเทคนิควิธี	ระดับ การศึกษา		มัธยมศึกษา		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
คักยภาพ	21.316	1.529	22.182	1.471	17.32**
เทคนิควิธี	14.053	0.970	14.273	1.272	- 0.688

นัยสำคัญ** $p < 0.01$

จากตาราง 10 จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างของคักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอด
ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหน้าตละสูงภายหลังการฝึกอบรม โดยจำแนกตามระดับ
การศึกษา พบว่า นายหน้าตละสูงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน คือ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
มีคักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง
ซึ่งแสดงว่า ระดับการศึกษาของนายหน้าตละสูงมีผลต่อการฝึกอบรมในด้านคักยภาพ แต่ไม่มีผลต่อ
เทคนิควิธีแต่อย่างใด

ตาราง 11 ศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุง
ก่อนและภายหลังการฝึกอบรม

ศักยภาพ และเทคนิควิธี	การฝึกอบรม		ก่อนการฝึกอบรม		ภายหลังการฝึกอบรม		t
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ศักยภาพ			11.433	1.357	21.633	1.542	55.135**
เทคนิควิธี			9.267	1.311	14.133	1.704	12.387**

นัยสำคัญ** $p < 0.01$

จากตาราง 11 จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอด
ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงก่อนการฝึกอบรมและภายหลังการฝึกอบรม
พบว่า การฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง
แก่ประชาชน มีผลทำให้ศักยภาพและเทคนิควิธีก่อนการฝึกอบรมและภายหลังการฝึกอบรม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า การฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมที่ได้
สร้างขึ้นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง
แก่ประชาชนของนายหนังตะลุง

แบบประเมินผลรายวิชา

ชื่อวิชา วันที่ประเมิน

โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านโดยอิสระ

โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความเป็นจริงที่สุด

	ร้อยละ					หมายเหตุ
	80-100	60-79	40-59	20-39	0-19	
1. ความเหมาะสมของหัวข้อวิชา						
2. ความมีสาระครอบคลุม						
3. ความเหมาะสมของวิทยากร						
4. ความเหมาะสมของวิธีการ						
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม						
6. ความเหมาะสมของเวลา						
7. ความเหมาะสมของเอกสาร						
8. ความเหมาะสมของการประเมิน						
9. ความเหมาะสมของความรู้กับ การนำไปปฏิบัติ						
10. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ						

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชานี้

.....

.....

โปรดลงแบบประเมินคืนเจ้าหน้าที่

ตาราง 12 สรุปผลการประเมินรายวิชา อุดมการ และหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

สาระสำคัญของการประเมิน	ผลการประเมิน/ร้อยละ				
	100-80	79-60	58-40	39-20	19-0
1. ความเหมาะสมของหัวข้อวิชา	23 76.66	4 13.33	3 10.00	- -	- -
2. ความมีสาระครอบคลุม	22 73.33	3 10.00	4 13.33	1 3.33	- -
3. ความเหมาะสมของวิทยากร	22 73.33	4 13.33	4 13.33	- -	- -
4. ความเหมาะสมของวิธีการ	21 70.00	6 20.00	3 10.00	- -	- -
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม	20 66.66	6 20.00	3 10.00	1 3.33	- -
6. ความเหมาะสมของเวลา	27 90.00	3 10.00	- -	- -	- -
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบ	20 66.66	7 23.33	3 10.00	- -	- -
8. ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล	19 63.33	6 20.00	5 16.66	- -	- -
9. ความเหมาะสมของความรู้กับการนำไปปฏิบัติ	26 86.66	2 6.66	2 6.66	- -	- -
10. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ	24 80.00	4 13.33	2 6.66	- -	- -
ระดับค่าเฉลี่ย	74.66	15.00	9.66	0.66	-

ตาราง 13 สรุปผลการประเมินรายวิชาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย

สาระสำคัญของการประเมิน	ผลการประเมิน/ร้อยละ				
	100-80	79-60	59-40	39-20	19-0
1. ความเหมาะสมของหัวข้อวิชา	24 80.00	4 13.33	2 6.66	-	-
2. ความมีสาระครอบคลุม	25 83.33	4 13.33	1 3.33	-	-
3. ความเหมาะสมของวิทยากร	22 73.33	5 16.66	3 10.00	-	-
4. ความเหมาะสมของวิธีการ	23 76.66	3 10.00	4 13.33	-	-
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม	22 73.33	3 10.00	5 16.66	-	-
6. ความเหมาะสมของเวลา	26 86.66	3 10.00	1 3.33	-	-
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบ	20 66.66	8 26.66	2 6.66	-	-
8. ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล	21 70.00	7 23.33	2 6.66	-	-
9. ความเหมาะสมของความรู้กับการนำไปปฏิบัติ	27 90.00	3 10.00	1 -	-	-
10. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ	26 86.66	3 10.00	1 3.33	-	-
ระดับค่าเฉลี่ย	78.66	14.33	7.00	-	-

ตาราง 14 สรุปผลการประเมินรายวิทยาทาของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศ

สาระสำคัญของการประเมิน	ผลการประเมิน/ร้อยละ				
	100-80	79-60	59-40	39-20	19-0
1. ความเหมาะสมของหัวข้อวิชา	23 76.66	5 16.66	2 6.66	- -	- -
2. ความมีสาระครอบคลุม	24 80.00	2 6.66	4 13.33	- -	- -
3. ความเหมาะสมของวิทยากร	22 73.33	6 20.00	2 6.66	- -	- -
4. ความเหมาะสมของวิธีการ	21 70.00	7 23.33	2 6.66	- -	- -
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม	20 66.66	6 20.00	4 13.33	- -	- -
6. ความเหมาะสมของเวลา	28 93.33	1 3.33	1 3.33	- -	- -
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบ	21 70.00	6 20.00	3 10.00	- -	- -
8. ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล	22 73.33	6 20.00	2 6.66	- -	- -
9. ความเหมาะสมของความรู้กับการนำไปปฏิบัติ	27 90.00	1 3.33	1 3.33	1 3.33	- -
10. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ	26 86.66	1 3.33	2 6.66	1 3.33	- -
ระดับค่าเฉลี่ย	78.00	13.66	7.66	0.66	-

ตาราง 15 สรุปผลการประเมินรายวิชาสื่อมวลชนท้องถิ่นกับการพัฒนาทางการเมือง

สาระสำคัญของการประเมิน	ผลการประเมิน/ร้อยละ				
	100-80	79-60	59-40	39-20	19-0
1. ความเหมาะสมของหัวข้อวิชา	24 80.00	3 10.00	3 10.00	-	-
2. ความมีสาระครอบคลุม	25 83.33	3 10.00	2 6.66	-	-
3. ความเหมาะสมของวิทยากร	25 83.33	2 6.66	3 10.00	-	-
4. ความเหมาะสมของวิธีการ	24 80.00	2 6.66	4 13.33	-	-
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม	26 86.66	3 10.00	1 3.33	-	-
6. ความเหมาะสมของเวลา	28 93.33	1 3.33	1 3.33	-	-
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบ	21 70.00	3 10.00	6 20.00	-	-
8. ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล	24 80.00	4 13.33	2 6.66	-	-
9. ความเหมาะสมของความรู้กับการนำไปปฏิบัติ	25 83.33	3 10.00	2 6.66	-	-
10. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ	26 86.66	2 6.66	2 6.66	-	-
ระดับค่าเฉลี่ย	82.66	8.66	8.66	-	-

ตาราง 16 สรุปลผลการประเมินรายวิชาเทคนิคการแตงนนวนิยาย

สาระสำคัญของการประเมิน	ผลการประเมิน/ร้อยละ				
	100-80	79-60	59-40	39-20	19-0
1. ความเหมาะสมของหัวข้อวิชา	28 93.33	1 3.33	1 3.33	- -	- -
2. ความมีสาระครอบคลุม	26 86.66	2 6.66	2 6.66	- -	- -
3. ความเหมาะสมของวิทยากร	25 83.33	2 6.66	3 10.00	- -	- -
4. ความเหมาะสมของวิธีการ	24 80.00	3 10.00	3 10.00	- -	- -
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม	23 76.66	3 10.00	4 13.33	- -	- -
6. ความเหมาะสมของเวลา	28 93.33	1 3.33	1 3.33	- -	- -
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบ	26 86.66	3 10.00	1 3.33	- -	- -
8. ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล	25 83.33	2 6.66	3 10.00	- -	- -
9. ความเหมาะสมของความรู้กับการนำไปปฏิบัติ	27 90.00	2 6.66	1 3.33	- -	- -
10. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ	26 86.66	2 6.66	2 6.66	- -	- -
ระดับค่าเฉลี่ย	86.00	7.00	7.00	-	-

ตาราง 17 สรุปผลการประเมินรายวิชาเทคนิคการแทรกความรู้ทางการเมืองในการแสดงหนังตะลุง

สาระสำคัญของการประเมิน	ผลการประเมิน / ร้อยละ				
	100-60	79-60	59-40	39-20	19-0
1. ความเหมาะสมของหัวข้อรายวิชา	27 90.00	3 10.00	- -	- -	- -
2. ความมีสาระครอบคลุม	25 83.33	3 10.00	2 6.66	- -	- -
3. ความเหมาะสมของวิทยากร	24 80.00	3 10.00	3 10.00	- -	- -
4. ความเหมาะสมของวิธีการ	25 83.33	2 6.66	3 10.00	- -	- -
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม	26 86.66	2 6.66	2 6.66	- -	- -
6. ความเหมาะสมของเวลา	28 93.33	2 6.66	- -	- -	- -
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบ	25 83.33	3 10.00	2 6.66	- -	- -
8. ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล	26 86.66	3 10.00	1 3.33	- -	- -
9. ความเหมาะสมของความรู้กับการนำไปปฏิบัติ	25 83.33	3 10.00	2 6.66	- -	- -
10. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ	24 80.00	4 13.33	2 6.66	- -	- -
ระดับค่าเฉลี่ย	85.00	9.33	5.66	-	-

ตาราง 18 สรุปผลการประเมินรายวิชาเทคนิคการพากย์ เจริญ และการขับกลอน

สาระสำคัญของการประเมิน	ผลการประเมิน / ร้อยละ				
	100-80	79-60	59-40	39-20	19-0
1. ความเหมาะสมของหัวข้อวิชา	28 93.33	1 3.33	1 3.33	- -	- -
2. ความมีสาระครอบคลุม	26 86.66	3 10.00	1 3.33	- -	- -
3. ความเหมาะสมของวิทยาการ	29 96.66	1 3.33	- -	- -	- -
4. ความเหมาะสมของวิธีการ	27 90.00	3 10.00	- -	- -	- -
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม	26 86.66	2 6.66	2 6.66	- -	- -
6. ความเหมาะสมของเวลา	24 80.00	2 6.66	3 10.00	1 3.33	- -
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบ	20 66.66	6 20.00	3 10.00	1 3.33	- -
8. ความเหมาะสมของวิธีการประเมินผล	25 83.33	3 10.00	2 6.66	- -	- -
9. ความเหมาะสมของความรู้กับการนำไปปฏิบัติ	27 90.00	3 10.00	- -	- -	- -
10. ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ	26 86.66	1 3.33	3 10.00	- -	- -
ระดับค่าเฉลี่ย	86.00	8.33	4.66	0.66	-

ตาราง 19 คะแนนทดสอบศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน
ของนายหนังตะลุงก่อนและหลังการฝึกอบรม

คนที่	คะแนนศักยภาพ		คะแนนเทคนิควิธี	
	ก่อนการฝึกอบรม	หลังการฝึกอบรม	ก่อนการฝึกอบรม	หลังการฝึกอบรม
1	12	21	9	14
2	11	20	8	12
3	13	22	10	14
4	13	23	11	15
5	12	22	10	13
6	10	20	7	13
7	11	21	8	14
8	11	22	9	15
9	12	23	10	15
10	13	23	10	16
11	13	24	10	16
12	13	24	11	15
13	12	23	9	14
14	14	25	12	15
15	12	23	10	15
16	10	21	8	13
17	9	19	8	12
18	11	20	9	13
19	10	21	9	13
20	12	22	10	14

ตาราง 19 (ต่อ)

คนที่	คะแนนศักยภาพ		คะแนนเทคนิควิธี	
	ก่อนการฝึกอบรม	หลังการฝึกอบรม	ก่อนการฝึกอบรม	หลังการฝึกอบรม
21	13	22	11	14
22	12	21	10	14
23	13	22	11	15
24	11	22	9	14
25	10	19	8	13
26	10	21	8	14
27	9	20	7	14
28	10	21	6	15
29	11	23	9	16
30	10	22	8	14
รวม	343	649	278	424
$\bar{X}$	11.433	21.633	9.267	14.133
S.D.	1.357	1.542	1.311	1.074

ตารางการฝึกอบรมนายหน้าต่งลงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน วันที่ 1 - 3

กันยายน พ.ศ. 2525 ณ วิทยาลัยครูเกิด

	8.30 9.00	10.00	12.00	12.00	13.00	14.30	18.00
	9.00 10.00	10.15	13.00	13.00	14.20	16.00	20.30
1 กันยายน 2525	พิธีเปิด ทดสอบ	พัก	บทบาทของ สื่อมวลชน ในการพัฒนา ประเทศ	พัก	อุดมการณ์และ หลักการปกครอง แบบประชาธิปไตย (พัก) ↓	กิจกรรม (ลัทธิเทคนิค วิธีตาม ธรรมเนียมนิยม การแต่ง หนังสือ)	
2 กันยายน 2525	สื่อมวลชนท้องถิ่น กับการพัฒนา ทางการเมือง		เทคนิคการ แทรก เนื้อหาสาระ ทางการเมือง ในการ แสดงน หนังสือ		พฤติกรรมทาง การเมืองของ ประชาชนใน สังคม ประชาธิปไตย	กิจกรรม (แต่ง หนังสือ)	
3 กันยายน 2525	เทคนิค การแต่ง นวนิยาย		เทคนิค การพากย์ เจรจา ชักชวน		ทดสอบ พิธีปิด มอบ วุฒิบัตร	กิจกรรม (การแสดง หนังสือ ตลอดคืน)	

แบบทดสอบศักยภาพและเทคนิควิธี

ในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

คำชี้แจง แบบทดสอบชุดนี้มีอยู่ด้วยกัน 3 ตอน คือ

ก. ข้อมูลส่วนตัว

ข. แบบทดสอบเพื่อทราบศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง

ค. แบบทดสอบเพื่อทราบเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง

ก. ข้อมูลส่วนตัว

ท่านจงเติมข้อความในข้อต่อไปนี้ให้ชัดเจน

1. ชื่อ - สกุล อายุ ปี
2. ท่านเรียนหนังสือชั้น ปี
3. ท่านแสดงหนังสือมาแล้ว ปี
4. ภูมิลำเนาของท่าน บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล
อำเภอ จังหวัด

ข. แบบทดสอบเพื่อทราบศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง

ให้ท่านวงกลมล้อมรอบตัวอักษรหน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ตัวอย่าง ประเทศไทยใช้ระบอบการปกครองแบบใด

Ⓐ ประชาธิปไตย

ข. สังคมนิยม

ค. เผด็จการ

ง. ไม่มีข้อถูก

1. ข้อใดที่มีความสำคัญสูงสุดในการที่จะทำให้การปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จ
 - ก. ความสามารถในการบริหารงานของคณะรัฐมนตรี
 - ข. ความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทุกฝ่าย
 - ค. ความสัมพันธ์กันของหน่วยราชการต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ
 - ง. ความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองและความร่วมมือในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน
2. การมีสิทธิเสรีภาพในการพูดการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกต่าง ๆ ของประชาชนนั้นมีความสอดคล้องตามข้อใด
 - ก. มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันทุกคน
 - ข. ผู้มีอำนาจย่อมมีสิทธิเสรีภาพมากกว่าผู้อื่น
 - ค. ผู้มีเกียรติยศชื่อเสียงย่อมมีสิทธิเสรีภาพมากกว่าผู้อื่น
 - ง. ผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมย่อมมีสิทธิเสรีภาพมากกว่าผู้อื่น
3. การกระทำผิดกฎหมายบ้านเมืองของประชาชนน่าจะได้รับการยกเว้นการถูกลงโทษ คือ ข้อใด
 - ก. การกระทำความผิดโดยไม่รู้กฎหมาย
 - ข. การกระทำความผิดเมื่อถึงคราวเข้าตาจน
 - ค. การกระทำความผิดเมื่อถูกขู่เข็ญบังคับจากบุคคลอื่น
 - ง. ไม่มีข้อใดถูก
4. เพราะเหตุใดคนเราจึงไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้การปกครองดูแลจากผู้อื่นอยู่โดยตลอด
 - ก. เพราะมีผู้ปกครองบางคนไม่ให้ความยุติธรรม
 - ข. เพราะคนเรามีความสามารถที่จะปกครองตนเองได้
 - ค. เพราะการอยู่ภายใต้การปกครองของผู้อื่นเป็นการเสียเปรียบ
 - ง. เพราะการอยู่ภายใต้การปกครองของผู้อื่นเป็นการสูญเสียอำนาจ

5. การสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร
- ก. ต้องการให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - ข. เห็นด้วยกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - ค. ยอมรับวิธีการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - ง. ถูกทุกข้อ
6. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลในข้อใด
- ก. นายกรัฐมนตรี
 - ข. คณะรัฐมนตรี
 - ค. ข้าราชการ
 - ง. ประชาชน
7. การที่บุคคลอื่นมีความคิดเห็นหรือปฏิบัติแตกต่างไปจากท่านนั้น ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อบุคคลนั้น
- ก. เขาเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจ
 - ข. เขาเป็นคนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์
 - ค. เขาไม่จำเป็นที่จะต้องเหมือนเรา
 - ง. เขาควรที่จะได้ปรับปรุงตนเองเสียใหม่
8. บุคคลควรจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเรียกได้ว่าเป็นคนเคารพกติกา
- ก. พยายามรักษาผลประโยชน์ของตน
 - ข. ปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างยุติธรรม
 - ค. ตัดสินปัญหาด้วยเสียงข้างมาก
 - ง. ข้อ ข. และ ค.

9. การที่คนส่วนน้อยไม่เห็นด้วยกับคนส่วนใหญ่ ในฐานะที่ท่านเป็นคนหนึ่งในคนส่วนใหญ่นั้น ท่าน
ควรจะปฏิบัติอย่างไรต่อคนส่วนน้อย
- ก. ชักจูงโน้มน้าวให้เขาเห็นด้วยให้ได้
 - ข. ไม่ควรยอมรับพวกเขา เขาเป็นสมาชิกอีก
 - ค. ให้ความคุ้มครองสิทธิของเขาที่จะไม่เห็นด้วยกับเรา
 - ง. ตั้งข้อสังเกตไว้ก่อนว่าพวกเขากำสั่งจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้น
10. ผู้ที่มีสิทธิในการกำหนดนโยบายของทางราชการคือใคร
- ก. คณะรัฐมนตรี
 - ข. ยัรราชการ
 - ค. ประชาชน
 - ง. ถูกทุกข้อ
11. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติตามข้อใด
- ก. การติดตามข่าวสารของบ้านเมือง
 - ข. การพูดคุยถึงปัญหาบ้านเมืองกับผู้อื่น
 - ค. การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง
 - ง. ถูกทุกข้อ
12. การให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่นควรกระทำในกรณีใด
- ก. เมื่อเรากินดีอยู่แล้ว
 - ข. เมื่อเราจำเป็นต้องช่วย
 - ค. เมื่อมีคนขอร้องให้ช่วย
 - ง. ควรกระทำทุกกรณี

13. การติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวของบ้านเมืองถือว่าเป็นหน้าที่ของใคร
- สื่อมวลชนทุกประเภท
 - ประชาชนทุกคน
 - ข้าราชการทุกคน
 - ผู้แทนราษฎรทุกคน
14. เพราะเหตุผลใดคนเราจึงไม่สามารถจะปกครองตนเองได้
- เพราะไม่มีความรู้ความสามารถที่จะปกครองตนเอง
 - เพราะคนอื่นมีความรู้ความสามารถสูงกว่า
 - เพราะโดยธรรมชาติแล้วคนเราปกครองตนเองไม่ได้
 - ไม่มีข้อใดถูก
15. ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของทางราชการบางคนหรือบางหน่วยงานปฏิบัติงานล่าช้าไม่ทันการ
กรณีเช่นนี้นั้นท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
- เป็นเรื่องที่ไม่ควรให้อภัย
 - เป็นเรื่องที่ไม่ควรจะต้องเกิดขึ้น
 - เป็นเรื่องที่ไม่เสียหายอะไร
 - เป็นเรื่องที่ควรทราบเหตุผล
16. อุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามข้อใด
- ข้าราชการทำตัวเป็นนายของประชาชน
 - ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาประเทศ
 - ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาประเทศ
 - ถูกทุกข้อ

17. การรับผิดชอบต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของใคร
 - ก. เจ้าหน้าที่ของทางราชการฝ่ายปกครอง
 - ข. ผู้ใหญ่บ้าน และกำนันในท้องถิ่นนั้น ๆ
 - ค. กรรมการสภาตำบลและกรรมการหมู่บ้าน
 - ง. ประชาชนทุกคนในท้องถิ่นนั้น ๆ
18. การที่ประชาชนมีจิตใจสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย จะเห็นได้จากข้อใด
 - ก. การมอบความรับผิดชอบไว้กับผู้นำท้องถิ่น
 - ข. การยอมรับความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการปกครอง
 - ค. การยอมมอบอำนาจไว้กับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ
 - ง. การมอบอำนาจความรับผิดชอบไว้กับผู้ใช้อำนาจในการปกครอง
19. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทางราชการในหน่วยงานต่าง ๆ จะได้ผลดีขึ้นเพราะเหตุผลตามข้อใด
 - ก. การควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยตรง
 - ข. การให้ความร่วมมือของประชาชนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
 - ค. การมีผู้แทนราษฎรที่รับผิดชอบและคอยดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา
 - ง. การมีคณะรัฐมนตรีที่มีความสามารถในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ
20. การปกครองประเทศจะเกิดผลดีและมีปัญหาน้อยที่สุดก็ต่อเมื่อประชาชนมีลักษณะอย่างไร
 - ก. ประชาชนไม่รู้และไม่สนใจเรื่องการปกครอง
 - ข. ประชาชนมีความรู้และเข้าใจในหลักการปกครอง
 - ค. ประชาชนเกรงกลัวไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในการปกครอง
 - ง. ประชาชนเห็นว่าการปกครองไม่สำคัญเท่ากับเรื่องเศรษฐกิจ

21. ในสังคมปัจจุบันนี้สถาบันที่สามารถจะให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนได้ คือ สถาบันใด

- ก. ครอบครัว
- ข. โรงเรียน
- ค. สื่อมวลชน
- ง. ถูกทุกข้อ

22. หน้าที่ของสื่อมวลชนโดยทั่วไปนั้น คือ อย่างไร

- ก. เล่นและถ่ายทอดข่าวสาร
- ข. เล่นความคิดเห็น
- ค. เล่นความบันเทิง
- ง. ถูกทุกข้อ

23. สื่อมวลชนจะมีบทบาทในการพัฒนาสังคมได้ในกรณีใด

- ก. ชักจูงประชาชนให้มีความคิดและพฤติกรรมที่สังคมต้องการ
- ข. ให้ความสนุกสนานและความบันเทิงแก่ประชาชนอย่างเต็มที่
- ค. เล่นความคิดเห็นต่าง ๆ แก่ประชาชนอย่างเสรี
- ง. เล่นเรื่องราวที่ประชาชนพอใจและสนใจ

24. สื่อมวลชนทุกชนิดจะเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของประชาชนมากน้อยเพียงใดหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับเหตุผลในข้อใด

- ก. การรักษาเอกลักษณ์ของสื่อมวลชน
- ข. การใช้ศิลปะในการเสนอเรื่องราว
- ค. การเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็น
- ง. การปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม

25. การเปลี่ยนแปลงที่สื่อมวลชนต้องการให้เกิดขึ้นกับประชาชนโดยอาศัยผลระยะยาว คือ ข้อใด
- ก. ความรู้
 - ข. ความเข้าใจ
 - ค. ความเชื่อ
 - ง. การปฏิบัติ
26. เพื่อที่จะให้มีส่วนช่วยในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ สื่อมวลชนควรจะทำอย่างไร
- ก. วิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ทางการเมือง
 - ข. เล่นข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมือง
 - ค. ให้ความรู้ความคิดทางการเมือง
 - ง. ถูกทุกข้อ
27. ประชาชนควรมีคุณสมบัติอย่างไรจึงจะทำให้การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองปรากฏชัดเจนที่สุด
- ก. การมีความรู้ทางการเมือง
 - ข. การมีความเชื่อทางการเมือง
 - ค. การมีทัศนคติทางการเมือง
 - ง. การมีส่วนร่วมทางการเมือง
28. การให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยท่านจะต้องปฏิบัติอย่างไร
- ก. การติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง
 - ข. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
 - ค. การเป็นนักการเมือง
 - ง. การสนับสนุนนักการเมือง

29. การให้ความรู้โดยอาศัยสื่อมวลชนจะประสบผลสำเร็จโดยอาศัยเหตุผลตามข้อใด

- ก. สื่อมวลชนเสนอข่าวสารที่มีคุณประโยชน์
- ข. ประชาชนมีโอกาสรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชน
- ค. สื่อมวลชนปฏิบัติตามนโยบายของทางราชการ
- ง. ข้อ ก. และ ข.

30. สื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตยควรมีสลักษณะอย่างไร

- ก. เป็นเครื่องมือของพรรคการเมือง
- ข. เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์
- ค. เป็นปากเสียงแทนประชาชน
- ง. ไม่มีข้อใดถูก

ค. แบบทดสอบเพื่อทราบเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง

1. เรื่องที่สามารถใช้เพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนได้ดีที่สุด คือ เรื่องประเภทใด
 - ก. เทพนิยาย
 - ข. จินตนิยาย
 - ค. นวนิยาย
 - ง. พอ ๆ กันทุกประเภท
2. ขั้นตอนการแสดงต่อไปนี้ ขั้นตอนใดที่สามารถแทรกความรู้ทางการเมืองได้
 - ก. บทกึ่งวจอ
 - ข. บทตั้งนามเรื่อง
 - ค. บทดำเนินเรื่อง
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. การสรุปให้ข้อคิดทางการเมืองน่าจะกระทำที่สุดในขั้นตอนใดของการแสดง
 - ก. บทตั้งนามเรื่อง
 - ข. บทดำเนินเรื่อง
 - ค. บทเปลี่ยนฉาก
 - ง. บทจบเรื่อง
4. วิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับบทเปลี่ยนฉาก คือ วิธีการในข้อใด
 - ก. การพากย์
 - ข. การเจรจา
 - ค. การขับกลอน
 - ง. ถูกทุกข้อ

5. ประชาชนจะเข้าใจในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้ชัดเจนที่สุด โดยการเสนอในวิธีการตามข้อใด .

- ก. การพากย์
- ข. การเจรจา
- ค. การขับกลอน
- ง. ถูกทุกข้อ

6. วิธีการที่จะใช้ในการวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่ผลลัพท์นำไปกับการดำเนินเรื่องที่เหมาะสมที่สุด ควรจะเป็นวิธีการในข้อใด

- ก. การพากย์
- ข. การเจรจา
- ค. การขับกลอน
- ง. ถูกทุกข้อ

7. ตัวละครที่สามารถจะสื่อความรู้ความคิดทางการเมืองไปสู่ประชาชนได้ คือ ตัวละครในข้อใด

- ก. ตัวพระตัวนาง
- ข. ตัวสามัญชน
- ค. ตัวตลก
- ง. ใช้ได้ทุกตัว

8. เรื่องประเภทนวนิยายที่มุ่งตะลึงใช้ในการแสดงนั้น มีลักษณะสำคัญอย่างไร

- ก. เป็นเรื่องแสดงความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป
- ข. เป็นเรื่องที่ดัดแปลงจากวรรณคดีเก่า ๆ
- ค. เป็นเรื่องที่ช่วยให้เห็นถึงสภาพสังคมปัจจุบัน
- ง. เป็นเรื่องที่ต้องเสริมสร้างความรู้ความคิด

9. การแสดงเรื่องประเภทใดจะขัดกับธรรมเนียมนิยมในการแสดงหนังตะลุง
- เทพนิยาย
 - จินตนิยาย
 - นวนิยาย
 - ไม่มีข้อใดถูก
10. การแสดงหนังตะลุงจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด จำเป็นต้องปรับปรุงในเรื่องใด
- ธรรมเนียมนิยมในการแสดง
 - ประเภทของเรื่องที่จะแสดง
 - การรักษาเอกลักษณ์ของการแสดง
 - การตอบสนองความต้องการของผู้ชม
11. ตัวละครที่ใช้ในการแสดงเรื่องประเภทนวนิยายได้ล้นหลามที่สุด คือ ตัวละครในข้อใด
- สามัญชน
 - ยักษ์
 - ผี
 - ใช้ได้ทุกตัว
12. การแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ควรจะใช้อยู่ตอนใด
จึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุด
- บทออกกรูหน้าบท
 - บทเกี่ยวจ่อ
 - บทบอกเรื่อง
 - บทเปลี่ยนฉาก

13. การแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับความสามัคคีในหน้าที่พลเมืองของประชาชนในชั้นตำราเรียนเรื่อง ควรใช้วิธีใด
- การพากย์
 - การเจรจา
 - การขับกลอน
 - ใช้ได้เหมือนกันทุกวิธี
14. ในบทตั้งนามเรื่อง จะแทรกเนื้อหาสาระทางการเมืองในประเด็นใดสิ่งจะเหมาะสม
- การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล
 - หลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
 - การสร้างสามัคคีในหน้าที่พลเมือง
 - การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง
15. ในการแต่งเรื่องประเภทนวนิยาย ควรจะใช้เหตุการณ์ในข้อใดในบทตั้งนามเรื่อง
- ฉากในพระราชวัง
 - ฉากในเมือง
 - ฉากในชนบท
 - ถูกทุกข้อ
16. เรื่องประเภทนวนิยายที่ทำนใช้แสดงจะมีความสมจริงยิ่งขึ้น ควรจะตัดฉากใดออกไป
- อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์
 - ตัวละครอมมุขย์
 - เรื่องโล้ยคำสตร์
 - ถูกทุกข้อ

17. การดำเนินเรื่องประเภทนวนิยายควรจะใช่วิธีการใดให้มากที่สุด
- ก. การพากย์
 - ข. การเจรจา
 - ค. การขับกลอน
 - ง. พอ ๆ กันทุกวิธี
18. เหตุการณ์ที่ควรนำมาผูกเป็นเรื่องประเภทนวนิยาย ควรจะเป็นเหตุการณ์ในข้อใด
- ก. เหตุการณ์ในอดีต
 - ข. เหตุการณ์ในปัจจุบัน
 - ค. เหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต
 - ง. ถูกทุกข้อ
19. ประชาชนผู้ชมการแสดงหนังตะลุงส่วนใหญ่มีลักษณะอย่างไร
- ก. มีความสนใจเรื่องประเภทเดียวกัน
 - ข. มีความรู้ความคิดที่ไม่แตกต่างกัน
 - ค. มีความต้องการละลารับเรื่องเดียวกัน
 - ง. ไม่มีข้อใดถูก
20. สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะขาดเสียไม่ได้ในการแสดงหนังตะลุงของท่าน คือ ข้อใด
- ก. การรักษาธรรมเนียมการแสดงอย่างเคร่งครัด
 - ข. การวิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคมปัจจุบัน
 - ค. การให้ความรู้ความคิดที่ถูกต้องแก่ประชาชน
 - ง. การใช้บทล่กลไปก่อกา เพื่อดึงดูดความสนใจจากประชาชน

รายชื่อเรื่องหนังสือที่จะลงที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	ประเภทของ เรื่อง	ชื่อคณะหนังสือ
1	แก้วหน้าม้า	เทพนิยาย*	จำเนียร คำหวาน
2	สายรักสายเลือด	เทพนิยาย*	ประทีป บัวทอง
3	กฎแห่งกรรม	จินตนิยาย**	แคล้ว เสียงทอง
4	ค่าของคน	จินตนิยาย**	จูสี เสียงเล่นห์
5	โลกอลวนคนอลเวง	นวนิยาย***	พร้อมน้อย อัครวิน ต.เด็ก
6	ผู้กองยอดรัก	นวนิยาย***	พร้อมน้อย อัครวิน ต.เด็ก
7	สงครามแย่งบัลลังก์	นวนิยาย***	ปฐม ศิลป์บันเทิง
8	ชีวฟ้าดินสลาย	นวนิยาย***	วีระ งามชา
9	ครูบ้านนอก	นวนิยาย***	บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ
10	ชีวิตต้องสู้	นวนิยาย***	ประทีป เทียนทอง

หมายเหตุ * ประเภทเทพนิยาย 11 เรื่อง เลือกมา 2 เรื่อง

** ประเภทจินตนิยาย 12 เรื่อง เลือกมา 2 เรื่อง

*** ประเภทนวนิยาย 27 เรื่อง เลือกมา 6 เรื่อง

รวมทั้งหมด 50 เรื่อง เลือกมา 10 เรื่อง

ประวัติ

นายโมตรี จันทร์ทา เกิดวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2491 ที่บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 1 ตำบลไทยบุรี อำเภอกำคำลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของ นายวิเชียร จันทร์ทา และ นางสวาท จันทร์ทา เริ่มเข้ารับการศึกษาคั้งแรกที่โรงเรียนวัดพระหมาย ตำบลท่าอิน อำเภอกำคำลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2497 สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียน ปทุมมาภูฏอล อำเภอกำคำลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2501 และสำเร็จชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 จากโรงเรียนปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2507 สำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา จากโรงเรียนฝึกหัดครูนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2509 และในปี พ.ศ. 2515 สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกภาษาไทย จากวิทยาลัยการศึกษา สงขลา ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 สำเร็จการศึกษา ได้รับปริญญาศึกษาคำสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องจากมหาวิทยาลัย ศิลปากร ในระหว่างการศึกษานิตยศึกษาคำสตรมหาบัณฑิตนี้ ได้รับทุนสนับสนุนการเรียนจากมูลนิธิดำรงราชานุภาพ และต่อมาในปี พ.ศ. 2522 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นครูโรงเรียนสตรีดำรงเวท อำเภอกำคำลา จังหวัด นครศรีธรรมราช แล้วย้ายไปโรงเรียนดรุณศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่อมาได้ย้าย ไปโรงเรียนนครพนธ์ชัยการ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และในปัจจุบันรับราชการ ในตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 สังกัดภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครู ภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ผลงานทางวิชาการและประสบการณ์อื่น ๆ เขียนเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา ศึกษาศาสตร์ 313 : การศึกษากับสังคม วิชาศึกษาศาสตร์ 481 : การศึกษานอกระบบ วิชาศึกษาศาสตร์ 475 : การวางแผนการศึกษา และวิชาศึกษาศาสตร์ 281 : การศึกษากับการพัฒนาชุมชน ตามหลักสูตร การศึกษาระดับครุศาสตรบัณฑิต ของสภาการฝึกหัดครู เป็นวิทยากรฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษา ของสถาบันพัฒนาผู้บริหาร กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคใต้ ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต

การสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าทะเลงเพื่อการ
ถ่ายทอดความรู้ทางการ เมืองแก่ประชาชน

บทคัดย่อ

ของ

ไมตรี จันทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาด้วยวิธีบัณฑิต

พฤศจิกายน 2525

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายสำคัญที่จะสร้างรูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน อันสามารถจะนำไปใช้ในโอกาสต่อไปได้เป็นอย่างดี ในการสร้างรูปแบบการฝึกอบรมดังกล่าวนี้ ได้อาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการได้มาซึ่งรูปแบบที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ คือ การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์เรื่องที่หนังตะลุงใช้ในการแสดง และการสัมภาษณ์นายหนังตะลุง ซึ่งทำให้ได้รูปแบบการฝึกอบรมที่มีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ สาระสำคัญเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง สาระสำคัญเกี่ยวกับความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบของสื่อมวลชน และสาระสำคัญเกี่ยวกับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของหนังตะลุง โดยที่ในสาระสำคัญแต่ละประการดังกล่าวจะประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสาระสำคัญเหล่านั้น

หลังจากที่ได้สร้างรูปแบบการฝึกอบรมขึ้นมาแล้ว ก็ได้มีการทดลองการใช้รูปแบบการฝึกอบรมนายหนังตะลุง โดยจัดให้มีโครงการฝึกอบรมนายหนังตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้ข้อมูลต่าง ๆ จากการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมนี้ ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายหนังตะลุง จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากรายชื่อนายหนังตะลุงใน 8 จังหวัด คือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ก่อนการทดลองฝึกอบรมตามรูปแบบฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น ได้มีการทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของนายหนังตะลุงที่มีตัวแปรภูมิหลังต่างกัน คือ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการแสดง โดยใช้ t-test และ F-test และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของศักยภาพกับเทคนิควิธีโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})

ผลจากการทดสอบก่อนการฝึกอบรมปรากฏว่า นายหนังตะลุงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในตัวแปรภูมิหลังอื่น ๆ คือ อายุ และระยะเวลาการแสดง ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพและเทคนิควิธีปรากฏว่า ศักยภาพกับเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันสูง

ขณะเดียวกัน หลังจากการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรมแล้ว ก็ได้ทดสอบความแตกต่างของศักยภาพและเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองของนายหน้าตะลุงก่อนการฝึกอบรม เปรียบเทียบความแตกต่างกับภายหลังการฝึกอบรม โดยใช้ t-test ผลปรากฏว่า ศักยภาพและเทคนิควิธีของนายหน้าตะลุงภายหลังการฝึกอบรมตามรูปแบบการฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้น สูงกว่าศักยภาพและเทคนิควิธีก่อนการฝึกอบรม ส่วนการทดสอบความแตกต่างในเรื่องเดียวกันนี้ระหว่างนายหน้าตะลุงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ปรากฏว่า ยังคงพบความแตกต่างของศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง แต่ไม่พบความแตกต่างของเทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ทางการเมือง พร้อมทั้งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับเทคนิควิธีภายหลังการฝึกอบรมก็พบว่ายังมีระดับความสัมพันธ์กันสูง

นอกจากนี้ยังได้ประเมินรูปแบบการฝึกอบรมโดยอาศัยหลักการบางอย่างของรูปแบบโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์และการวิเคราะห์การแสดงจริงของนายหน้าตะลุงภายหลังการฝึกอบรม รวมทั้งการประเมินผลโครงการฝึกอบรมนายหน้าตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ผลจากการประเมินทั้งสามประการที่กล่าวแล้ว ชี้ให้เห็นถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนที่ได้สร้างขึ้น โดยไม่มีประเด็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขแต่อย่างใดเลย ซึ่งก็สรุปได้ว่ารูปแบบการฝึกอบรมนายหน้าตะลุงที่ได้สร้างขึ้นนั้นสามารถจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรที่จะได้เผยแพร่เพื่อนำไปใช้ในการฝึกอบรมนายหน้าตะลุงเพื่อการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนในโอกาสต่อไป

THE CONSTRUCTION OF SHADOW PLAYERS' TRAINING MODEL FOR
TRANSMITTING POLITICAL KNOWLEDGE TO THE PUBLIC

AN ABSTRACT

BY

MAITREE CHANTRA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Doctor of Education degree
at Srinakharinwirot University

November 1982

The objective of this study is to construct a training model for shadow players to transmit political knowledges to the public. In order to construct an appropriate and possible model for future use, the researcher collects data from various sources i.e. the analysis of related literature, the content analysis of stories displayed by shadow players and the shadow players' interview. The training model formulated from these data contains three main parts : political knowledge and understanding, the awareness of mass media responsibility, and techniques in providing political knowledge to the people. Various courses are then formulated to fit each of the three components in the model.

After constructing the model, an experimental project is carried out to test the appropriateness and possibility of the model. A sample of 30 shadow players is randomly selected from eight provinces (Bhuket, Phangha, Krabi, Trang, Patalung, Songkhla, Nakornsri thamara j and Surathani) to join the project. The subjects are pretested in potentiality and techniques in transmitting political knowledge to the mass by accounting for age, education, and time length of this occupation. The statistics used in this part of analysis are t-test, F-test and Pearson Product Moment Correlation.

The result of the pretest reveals that shadow players with different levels of education have different potentiality and techniques in transmitting political knowledge to the people. But it is found that the subjects' potentiality and techniques are not significantly different when taking age and time length of occupation in to consideration. It is also found that potentiality and techniques in transmitting political knowledge are highly correlated.

After the testing of training model, the mean scores of shadow players' potentiality and techniques in transmitting political knowledge in pretest and posttest are compared by using t-test. It is found that potentiality and techniques of the shadow players increase after the experiment of the training model. When taking level of education in to account, it is found that the difference of potentiality in transmitting political knowledge still exists, but not for techniques used in the shadow display. Also, the potentiality of the subjects is highly correlated with the techniques in transmitting political knowledge to the mass.

Moreover, the training model is evaluated by applying some principles of logical framework, the analysis of shadow players' real performance and the evaluation of the shadow players' training model. The results reveals that the model constructed by the researcher is appropriate and possible for transmitting political knowledge to the public. The model is very effective and should be promoted to train shadow players to transmit political knowledge to the public.